

Vilniaus universitetas Filologijos fakultetas
Lituanistinių studijų katedra

Elvyra Petrašiūnienė

GRAMATIKOS PRATIMAI

I dalis

B2/C1 lygių lietuvių kalbos gramatikos
mokymosi sąsiuvinis

Vilnius, 2014

UDK 811.172'36(075)
Pe231

Apsvarstė ir rekomendavo išleisti
Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto taryba
(2014 m. vasario 28 d., protokolas Nr. 3)

Recenzavo:

prof. dr. Meilutė Ramonienė (VU)

doc. dr. Irena Smetonienė (VU)

Knygos rengimas ir leidyba finansuota ES projekto
Lietuva čia ir ten: kalba, mokslas, kultūra, visuomenė
(VP1-2.2-ŠMM-08-V-02-005).

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

© Elvyra Petrašiūnienė, 2014
© Vilniaus universitetas, 2014

ISBN 978-609-437-264-3

PRATARMĖ

„Gramatikos pratimai“ skirti tiems, kurių lietuvių kalbos mokėjimo lygis yra B2–C1.

Pirmojoje dalyje pateikiama įvairiausių gramatikos pratimų – ir lengvų, atkreipiančių dėmesį į vieną kitą svarbesnį dalyką, ir sunkesnių, padedančių įtvirtinti jau turimas žinias, ir sudėtingų, kuriems atlikti reikės mokytojo pagalbos ir daugiau laiko. Čia mokomasi įvairių gramatikos dalykų: visų vardažodžių linksnių, asmenuojamųjų ir neasmenuojamųjų veiksmažodžių formų,rieveiksmių, tarnybinių kalbos dalių, pasiaiškinama, kokią funkciją atlieka žodžiai, žodžių formos ar sakiniai. Kadangi siekiama ugdyti savarankišką kalbos vartotoją, gebantį kurti aiškų, gerai sukompnuotą tekstą, tinkamai vartoti siejimo priemones, daug dėmesio skiriama taisyklingumui.

„Gramatikos pratimai“ skirti darbui su mokytoju, ypač tie, kurie parengti rišlauso teksto pagrindu. Daug kur gali tikti ne vienas, o keli variantai, taigi su mokytoju galėtumėte išsiaiškinti, kuris variantų yra dažnesnis, kuris teiktinesnis, kuris vartojamas rašytinėje, oficialiojoje kalboje, o kuris – sakytinėje, kasdienėje.

Suabejojus dėl žodžio darybos, formos patartina žvilgtelėti į „Priedus“. Čia pateikiamos vardažodžių linksniavimo ir veiksmažodžių asmenavimo lentelės, paaiškinami kai kurie sudėtingesni dalykai, pavyzdžiui, veiksmažodžių priešdėlių reikšmės, dalyvių, pusdalyvių ir padalyvių vartosena ir kt.

Nuoširdžiai dėkoju VU Litanistinių studijų katedros profesorei Meilutei Ramonienei ir Lietuvių kalbos katedros docentei Irenai Smetonienei, recenzavusioms „Gramatikos pratimus“, bei visoms Litanistinių studijų katedros kolegėms, prie šio darbo prisidėjusioms ir patarimais, ir padrąsinimu.

Autorė

TURINYS

PRATARMĖ	3
VARDAŽODŽIAI	6
DAIKTAVARDŽIAI, BŪDVARDŽIAI, ĮVARDŽIAI, SKAITVARDŽIAI	6
Vardininkas (kas?).....	6
Kilmininkas (ko? kieno?)	12
Kilmininkas su prielinksniais.....	16
Naudininkas (kam?).....	19
Galininkas (ką?)	23
Įnagininkas (kuo? su kuo?)	25
Vietininkas (kur? kame?).....	31
Šauksmininkas.....	33
Įvardžiuotiniai būdvardžiai	35
Nežymimieji įvardžiai	37
Skaitvardžiai	39
VEIKSMAŽODŽIAI	41
Tariamoji nuosaka.....	44
Sangražiniai veiksmažodžiai. Esamasis laikas	45
Sangražiniai veiksmažodžiai. Būtasias kartinis laikas.....	48
Sangražiniai veiksmažodžiai. Būtasias dažninis laikas.....	49
Sangražiniai veiksmažodžiai. Būsimasis laikas.....	50
Sangražiniai veiksmažodžiai. Liepiamoji nuosaka	50
Sangražiniai veiksmažodžiai. Tariamoji nuosaka	51
Sudėtiniai laikai	53
Tiesioginės kalbos keitimas netiesiogine	58
Pusdalyviai ir dalyviai	62
Padalyviai	63
Veikiamieji ir neveikiamieji dalyviai	68
Veiksmažodžių priešdėliai.....	84

PRIEVEIKSMIAI	99
JUNGTUKAI	102
PRIELINKSNIAI	104
DALELYTĖS	106
KARTOJIMAS	109
PRIEDAI	129
Daiktavardžių linksniavimas.....	129
Būdvardžių linksniavimas.....	130
Būdvardžių laipsniavimas.....	131
Įvardžiuotinių būdvardžių linksniavimas	131
Būdvardžių įvardžiuotinės formos	132
Įvardžiuotiniai būdvardžiai	133
Įvardžių linksniavimas	134
Skaitvardžių linksniavimas	135
Veiksmažodžių asmenavimas	137
Tiesioginė nuosaka	137
Tariamoji nuosaka	138
Liepiamoji nuosaka	138
Sangrąžinių veiksmažodžių asmenavimas	138
Tiesioginė nuosaka	138
Tariamoji nuosaka	139
Liepiamoji nuosaka	139
Veiksmažodžių priešdėliai.....	140
Dalyviai	142
Dalyvių linksniavimas.....	142
Veikiamoji rūšis	142
Neveikiamoji rūšis	145
Įvardžiuotiniai dalyviai.....	145
Sudėtiniai laikai	147

VARDAŽODŽIAI

DAIKTAVARDŽIAI, BŪDVARDŽIAI, ĮVARDŽIAI, SKAITVARDŽIAI

VARDININKAS (KAS?)

SUBJEKTO (Koks gražus ir šiltas **rugsėjis!**)

BŪVIO (TARINIO) (Viena kregždė – dar ne **pavasaris.**)

DVEJYBINIS (**Gandras** su kitais kaimynais parlėkė **linksmas.**) (K. Donelaitis)

OBJEKTO (**Durys** atidaryta ir palikta.) (šnek.)

LAIKAS (**Kas diena** – naujiena.) (šnek.)

VIETA: (Stovėjau **žingsnis** nuo lango.) (šnek.)

1. Parašykite tinkamą formą.

brolis	broliai	dalis		kiškis	
akis	akys	ugnis		debesis	
ausis		veidrodis		dešimtmetis	
mintis		pyragaitis		užduotis	
medis		širdis		žvirblis	
priežastis		išimtis		valtis	
kūdikis		pažintis		sausainis	
vienuolis		moteris		šalis	
žvėris		sūris		dantis	

2. Įrašykite galūnes.

sūnus	sūnūs	muziejus	muziej.....
vaisius	vaisiai	skaičius	skaič.....
turgus	turg.....	lietus	liet.....
pavojus	pavoj.....	televizorius	televizor.....
profesorius	profesor.....	redaktorius	redaktor.....

3. Užpildykite lentelę.

griežtas tėvas	griežti tėvai	stiprus vėjas	
atidi kolegė		tyli naktis	
darbštus sūnus		saldus vaisius	
ruda akis		skani žuvis	
didelis akmuo		vienintelis palikuonis	

4. Įrašykite galūnes.

A)

geras žurnalas	geri žurnalai
daugiaaukštis namas	daugiaaukš..... nam.....
puikus reginys	puik..... regin.....
tylus vakaras	tyl..... vakar.....
pigus bendrabutis	pig..... bendrabu.....
didžiulis vaisius	didžiul..... vais.....
elektrinis traukinys	elektrin..... traukin.....
kitas žmogus	kit..... žmo.....
piktas žodis	pikt..... žod.....
plėšrus žvėris	plėšr..... žvėr.....
rimtas kolega	rimt..... koleg.....
siauras koridorius	siaur..... koridor.....
didelis šaltis	didel..... šal.....

B)

įdomi knyga	įdomios knygos
nuobodi kelionė	nuobod..... kelion.....
plati gatvė	pla..... gatv.....
darbšti marti	darbš..... marč.....
jokia daina	jok..... dain.....
jaunesnė moteris	jaunesn..... moter.....
gabi duktė	gab..... dukt.....
didelė pilis	didel..... pil.....
miela kolegė	miel..... koleg.....
žalia pušis	žal..... puš.....
graži sesuo	graž..... ses.....
didelė duktė	didel..... dukt.....
vyresnė pusseserė	vyresn..... pusseser.....

5. Įrašykite trūkstamus žodžius.

Daugelis trokšta būti tokie protingi, išmintingi	kaip profesoriai.
Daugelis trokšta būti tokie	kaip sportininkai.
Daugelis trokšta būti tokie	kaip karaliai.
Daugelis trokšta būti tokie	kaip aktoriai.
Daugelis trokšta būti tokie	kaip rašytojai.

6. Įrašykite tinkamas formas.

Kokia **graži** žiedo **akis**! – Jos **gražios akys** (graži akis).

1. Kodėl dramblio (didelė ausis)?
2. Kokia puiki mintis! – Kaip jums atėjo į galvą tokios (puiki mintis)?
3. Vakaryktė naktis buvo labai šilta! – Vasaros (naktis šilta).
4. Žinoma, tai svarbi priežastis. – Pasakykite, kokios šio reiškinių (priežastis)?
5. Ši užduotis sunki. – Mums teko dvi (sunki užduotis).

7. Įrašykite tinkamą galūnę.

Profesorius į autobusą atėjo paskutinis.

1. Tu, Milda, eik pėsč..... , o aš važiuosiu.
2. Kartą sūnus grįžo liūdn..... ir neram..... .
3. Juozas šiandien atsikėlė pikt..... .
4. Žvėris krito negyv..... .
5. Kada gi tu, dukrele, didel..... užaugsi?
6. Mergaitės juokėsi laiming..... .
7. Vėl mes likom vien..... – neram..... ir neryžting..... .
8. Gražina pasikeitė, tapo uždar..... ir agresyv..... .
9. Tėvas nusišypsojo patenkint..... .
10. Stovėjome tyl..... ir išbal..... .
11. Tą rytą pabudau neišsimiegoj..... .
12. Ko jos šiandien tok..... nusiminus..... ir pavargus..... .

8. Užbaikite sakinius pagal pavyzdžius.

Tomas šiandien atėjo **pirmas**. Rasa atsikėlė **liūdna**.

1. Grįžome namo ir
2. Stovėjau,
3. Tada jis pasijuto
4. Merginos parbėgo, bet
5. Visi buvote ir
6. Kodėl tu, Rasa, vakar buvai?
7. Ar jūs visada būnate tok.....?
8. Jie buvo be galo,
9. Tu parėjai, tačiau
10. Jos jautėsi ir

9. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Visų **sutarčių** dar neperskaičiau. – Nesijaudink, liko tik trys **sutartys**.
Visų **laikraščių** dar neperskaičiau. – Nesijaudink, liko tik trys **laikraščiai**.

1. Kiek ši taisyklė turi **išimčių**? – O, yra tik dvi
2. Kiek žinote Baltijos **šalių**? – Man žinomos visos Baltijos
3. Dangus pilnas tamsių **debesų**. Kokie dideli
4. Iš kur čia tiek daug **paukščių**? Beveik visi anksčiau nematyti.
5. Niekas nesužinos mano **minčių**! – Kam įdomios tavo
6. Paragaukite šviežių apelsinų **sulčių**! Šviežios apelsinų labai skanios.
7. Paragaukite šių **sausainių**! Tai tikrai skanūs
8. Seniai nemačiau tokių žvaigždėtų **naktų**. – Rugsjūtį žvaigždėtos.
9. Niekur nemačiau tokių didelių **medžių**. Šie patys didžiausi.
10. Netrankykite **durų**! Namas senas, vos laikosi.

Pasižiūrėk, koks **gražus medinis kryžius**. – Pasižiūrėk, kokie **gražūs mediniai kryžiai**.
Tai **didelis turgus**. Vilniuje yra net keli **dideli turgūs**.

1. Tai egzotiškas **vaisius**. – Tai
2. Jums gresia **pavojus**. Jūs net nežinote, kokie jūsų laukia.
3. Kur **administratorius**? Čia dirba du
4. Susitikime dalyvauja ne tik Lietuvos **ambasadorius** Anglijoje, bet ir kiti
5. Vilniuje yra ir istorijos, ir etnografijos **muziejus**. Yra keli
6. Turime tris **sūnus**. Visi mūsų studentai.
7. Šis banko **skyrius** pirmadienį nedirba, o kiti dirba nuo 8 valandos.
8. Šis **žmogus** nematytas. – Šie
9. Jis yra **inžinierius**. Jie taip pat
10. Tai labai ilgas **koridorius**. – Tai labai

10. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Studentai skaito **knygą**. → **Knyga** (yra) skaitoma.
Jie atidarė **duris**. → **Durys** (yra) atidarytos.

11. Išvaikščiojome visus kelius ir takelius. →
12. Laiškus rašome kasdien. →
13. Sumuštinis valgome kas rytą. →
14. Šias dainas dainuojame vakarais. →
15. Gėles laistai kasdien. →
16. Išmokome kelis naujus žodžius. →
17. Į šventę pakvietė buvusius darbuotojus. →
18. Gavome tik tris bilietus. →
19. Suradome kelias klaidas. →
20. Įveikėte visus sunkumus. →

KUR?

Kas namai – tai dūmai. / Kiekvienuose namuose...

Kas žingsnis atsiveria nematyti vaizdai. / Kas žingsnį...

Gyvenau Žvėryne, **keli kilometrai** nuo centro.

Kelias neilgas, **trys kilometrai**.

11. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdį.

Kas žingsnį pamatydavom gražių vaizdų. → **Kas žingsnis** pamatydavom gražių vaizdų.

1. Stovėjau **per žingsnį** nuo lango. →
2. Sustojau **per kelis žingsnius** nuo jų. →
3. **Už kokių trijų metrų** nuo mūsų status skardis. →
4. Gyvenome **už penkių kilometrų** nuo miestelio. →
5. Bankas **už kelių šimtų metrų** nuo pašto. →
6. Mano butas **už kelių stotelių** nuo centro. →

12. Sugalvokite sakinių su šiais žodžiais:

kas šalis / kraštas; keli žingsniai; kelios stotelės

1.
2.
3.

KADA?

Kas vasara ilsėjosi prie jūros. / **Kas vasarą**...

Brolis jau **visi metai** serga. / ... **visus metus** serga.

Dirbu **diena naktis**. / Dirbu **dieną naktį**.

Žiema vasara be kepurės vaikštau. / **Žiemą vasarą**...

13. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdį.

Nebe **pirmus metus** mokausi lietuvių kalbos. → Nebe **pirmi metai** mokausi lietuvių kalbos.

1. Jis **kas vakarą** pas mus ateina. →
2. Mes susitinkam **kas savaitę**. →
3. **Kas dvi savaites** vykstame pas tėvus. →
4. Važiuoju pas mamą **kas šeštadienį**. →
5. Šias tabletes gerkite **kas valandą**. →
6. **Antrą mėnesį** gyvenu Vilniuje. →
7. **Trečią dieną** rašau tą straipsnį. →
8. Jokūbas **visą vakarą** burbėjo. →
9. **Kelias savaites** nerandam darbo. →
10. **Rytą vakarą** ji barasi ir barasi. →

14. Užbaikite sakinius.

1. Kas rytas
2. Kas savaitė
3. Antri metai
4. Rytas vakaras

Architektė (ne architektas!) Auksė Nainytė šiandien posėdyje nedalyvaus.

Protokoluoja **sekretorė** Lina Riškutė.

Kada **seniūnės** Linos Kuodienės priėmimo valandos?

Į radijo laidą buvo pakviestas Seimo **narys** K. Antanaitis.

Apibendrinimas (vyr. g.)

Komisijai sudaryti reikia dar dviejų *ekspertų*.

Firmai reikalingas *vadybininkas* ir *buhalteris*.

Oficialus pavadinimas (pareigos, statusas, mokslo laipsnis ir pan.) *apibendrintai*

Albinai Petraitienei suteiktas draugijos garbės *nario* vardas.

Profesorė dabar eina katedros *vedėjo* pareigas.

Absolventei įteiktas chemijos *mokytjo* diplomas.

Anglija tapo jų **sajungininke**.

Derybų **tarpininkė** Prancūzija išskėlė naują pasiūlymą.

Apibendrinimas (giminė nederinama)

Nustatyta, kad geriausi *vargonininkai* – moterys.

Kitų kalbų kilmės nelinksniuojami žodžiai**mot. g.**

-ė (kirčiuotas): ateljė, dekoltė, dosjė, esė, kupė, turnė...

Nesuprantama, kam pavyko pasinaudoti slaptąja *dosjė*?

Mėgstamiausias jos žanras – trumputės filosofinės *esė*.

NB!

- Žurnalistai užkalbino *naująją atašė* / *naująją atašė*.
- Kur dingio *tas* / *ta portjė*?
- Žiūrėjome seną filmą *Mano puikioji ledi*.
- Susirinkusiuosius pasveikino garbingoji *fru*.

vyr. g.

-i, -u, -o: žiuri, interviu, tango...

Šokėjus vertino tarptautinis *žiuri*.

Žiūrovus užbūrė aistringas *tango*.

15. Įrašykite tinkamą formą.

1. Svarstoma, kiek dar šalių ateityje taps Europos Sąjungos **narėmis** (narys).
2. Mūsų komitetas yra abiejų šalių tarparlamentinės organizacijos (narys).
3. Išeivijos veikėja gavo Lietuvos Respublikos (pilietis) pasą.
4. Buvusiai ministrei pirmininkei suteiktas filosofijos garbės (daktaras) vardas.
5. A. Butkutė jau yra užsitarnavusi policijos (kapitonas) laipsnį.
6. Negalėjau dirbti teisėja ar prokurore, ir teko verstis (advokatas) praktika.
7. Teatrui reikalingos baletu (šokėjas).
8. Lenkija yra labai (geras advokatas), su (kuris) negalima pralaimėti.
9. Prie sodybos stūksanti tuopa buvo ne vienos audros (liudininkas).
10. Ateljė, (kuris) ji dirba, labai (erdvus) ir (šviesus).
11. Šiomet dizaineriai verčia pasirinkti (gilus, dekoltė).
12. Dėl (šitas, fojė) nuolat kyla nesutarimų tarp bendrabučio gyventojų.
13. Visi susirinko (vienas, kupė).
14. Garsioji dainininkė į (visas, turnė) vežasi šeimynykščių būrį.
15. Taksi, žinoma, (greitesnis) nei autobusas.

KILMININKAS (KO? KIENO?)

Su veiksmažodžiais:

- **OBJEKTO**
apibrėžtas objektas (ieško direktoriaus, nori kavos, bijo vilko);
neapibrėžtas objektas (nusipirko pieno, davė pinigų, rado grybų);
neigiamas objektas (neieškau draugo, nerašau laiško, nėra brolio);
- **SUBJEKTO** (žmonių gyventa..., žurnalistų rašoma..., atvažiavo svečių);
- **TIKSLO** (kviečiu jus pietų, išėjo pieno parnešti);
- **BŪVIO** (Jonas geros širdies);
- **DVEJYBINIS** (Jo dar neteko matyti tokio pikto).

Su daiktavardžiais (pažymimieji):

priklausymas (tėvo mašina, Petraičio pasas, pavasario saulė);
paskirtis (darbo kambarys, skalbimo mašina);
medžiaga (aukso žiedas);
vardas, pavadinimas (Gedimino pilis, Archimedo dėsnis);
stiprinamasis kilm. (žiedų žiedai).

pakakti, užtekti... stigti, stokoti, trūkti, netekti...
reikėti... reikalauti, teirautis...
norėti, trokšti, geisti... laukti, ilgėtis, pasiilgti, pasigesti... + Kilm.
ieškoti, dairytis... siekti, griebtis, imtis...
bijoti, išsigąsti... saugotis, vengti...
tikėtis, linkėti

reikalingas.... vertas
pilnas, kupinas, sklidinąs + Kilm.
turingas, gausus, godus

1. Įrašykite tinkamas formas.

A)

- Kai pradedi fotografuoti, ieškai **įspūdingos šviesos** (įspūdinga šviesa),
(nepakartojamos formos).
- Nemanome, kad darbas tobulas, todėl laukiame jūsų (pastabos),
(atsiliepimai).
- Norėčiau (stipri kava) ir (šokoladinis pyragas).
- Prašom (mineralinis vanduo).
- Pasakykite, (kokie tikslai) siekiate, ko tikėtės iš bendradarbiavimo?
- Manyje apsigyveno Meilė. Trokštu vien (ramybė), (šviesa).
- Jam (visi vabalėliai) gaila, net ir tų, kurie nelabai gražūs.
- Aš taip ilgiuosi (namai) – sapnuoju žydrinčias obelis, vyšnias gale sodo, koplytstulpį.
- Kaip jai dabar trūksta (brolio), jo (blaivus požiūris),
..... (supratimas).
- Ei, saulužė, visiems (tu) užtenka.
- Vadinasi, tu bijai pasinerti į gyvenimą, bijai (pats gyvenimas)...
- Mes, suaugusieji, užuot paaiškinę, kalbėdami su vaikais vengiame (sunkesni),
..... (retesni), vaikams (nežinomi žodžiai).

B)

1. Nėra **namų** (namai) be dūmų.
2. Neliko (jokios abejonės) – Martynas nekaltas.
3. Niekur nė (gyva dvasia) nebematyti.
4. Jau naktis, bet (žvaigždės) neregėti.
5. Tylu, ramu, (joks vėjelis).
6. Mes nebejautėm nei (šaltis), nei (lietus).
7. Kaip gyva esu, neteko matyti (toks linksmumas).
8. (Šis teiginys) patikrinti kol kas neįmanoma.
9. Mūsų apylinkėse gyvena (dainininkai), (pasakotojai), senų šokių (šokėjai).
10. Keliuose įvyksta (nelaimingas atsitikimas).
11. Tarp jų kildavo (nesusipratimas), net (ginčas).
12. (Visokiasias pasakojimas) sklinda apie tą vietą.

C)

1. Atbėgau **žirklių** (žirklės) pasiskolinti. Ar gali paskolinti (žirklės)?
2. Tomas studijuoja (ekonomika) Vilniaus universitete, o Justas studijuoti (ekonomika) vyks į Londoną.
3. Pamišau pasiimti (pirštinės). Palauk, grįšiu pasiimti (pirštinės).
4. Grįždama aplankysiu (senelis). Užsiksiu aplankyti (senelis).
5. Susirinkome aptarti (svarbus klausimas). Posėdyje aptarėme ne (vienas svarbus klausimas) .
6. (Duona) lietuviai valgo kasdien. Gal nubėgtum į parduotuvę (duona)?
7. Martynas užsuko pasiskolinti (žodynas). Ar gali jam paduoti (žodynas)?
8. Direktorius išvyko (sutartis) pasirašyti. Jis jau pasirašė (sutartis).
9. Daug sirgalių susirinko Lietuvos (krepšininkės) palaikyti. Dalis žiūrovų palaikė (viena komanda), dalis – (kita).
10. Studentai atėjo (egzaminas) laukti. Išlaikę (šis egzaminas), skubės ruoštis kitam.

2. Parašykite tinkamas žodžių formas. Skaičius rašykite žodžiais.

1. Į kelionę išvyko **keturiolikos studentų** (14, studentas) grupė.
2. Mums reikia (5, vadovėlis) ir (2, sąsiuvinis).
3. Auditorijoje trūksta (4, kėdė).
4. Ar visiems užteko (kopijos)?
5. Valgykite mažiau (šokoladas), daugiau (daržovės) ir (vaisiai).
6. Venkite (saldumynai), ir būsite sveiki.

7. Kiekvieną vakarą ji laukia draugo (skambutis).
8. Noriu iškepti pyragą, todėl man reikia (miltai), (sviestas),
..... (10, kiaušinis), (cinamonas) ir
..... (1 kg, obuolys).
9. Vakar paskaitoje nebuvo (Kristofas), (Johana), (Te-
resė) ir (Vilius). (Kas) nėra šiandien? Šiandien nėra
..... (3, studentė).
10. Paskaita universitete trunka pusantros (valanda).

3. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdį.

Rasą **seneliai** mylėjo. → Rasa **senelių** buvo mylima.

1. **Draugės** ją gerbia. →
2. **Jie** viską apsvarstė ir sutvarkė. →
3. Pagrindinius vartus **sargas** užrakino. →
4. Vėliau juos **visi** užmiršo. →
5. Tą filmą **berniukai** jau matė. →
6. Vaikus išgelbėjo **gaisrininkai**. →
7. **Viršininė** jį perkėlė į kitą skyrių. →
8. **Žiūrovai** klausinėjo žurnalistą apie kelionę. →
9. **Bendradarbis** vakar pardavė automobilį. →
10. Sportininkams prizus įteikė fondo **direktorius**. →

4. Pavartokite tinkamas formas.

Močiutės (Močiutė) būta **griežtos** (griežta), bet **teisingos** (teisinga).
Plg.: Močiutė buvo griežta, bet teisinga.

1. Senelis buvo (geras žmogus) ir
..... (puikus pašnekovas).
2. Senelio būta (išmintingas), (kantrus).
3. Jei ne brolis, dėdės (toks pasikeitęs) nebūčiau pažinusi.
4. Vaikai buvo (išdykę), bet (nuoširdūs).
5. Vaikų būta (išdykę), bet (nuoširdūs).
6. Ne kartą mergaites matėme ir (linksmos), ir (nuliūdusios).
7. Žiemos būta (ilga) ir (gili).
8. Žiema buvo (ilga) ir (gili).
9. (Tokia šalta žiema) net seniausi kaimo gyventojai neprisiminė.
10. Žmonių esama (visokie): ir ,
(nuoširdūs, geri), ir (piktavaliai, pavydūs).
11. Ar dažnai matote žmones (linksmi), (besišypsantys)?
12. Taip smarkiai (ūgtelėjusios) pusseserių iš pradžių nepažinome.

Ji buvo **ramaus būdo**. (plg.: Jos būdas ramus.)

Tai **sudėtingos struktūros** tekstas. (plg.: Teksto struktūra sudėtinga.)

Pirmą kartą matėme **šitokio aukštumo** pušį. (plg.: Pirmą kartą matėme šitokią aukštą pušį.)

Tai **praėjusios savaitės** laikraštis.

5. Įrašykite reikiamas duotų žodžių formas.

Tuomet berniukas buvo **septynerių metų**.

Plg.: Tuomet berniukui buvo **septyneri metai**.

1. Į kambarį įbėgo (4, metai) vaikas.
2. Jo sūnui buvo vos (2, metai).
3. Šią vasarą Jūratei sukako (18, metai).
4. Būdama (18, metai), Jūratė baigė mokyklą.
5. Jis buvo (mėlynos akys),
(šviesūs plaukai) ir nepaprastai (judrus būdas).
6. Saulius – (stipri valia) žmogus.
7. Jis (vidutinis ūgis),
(platūs pečiai), (tvirtas) kūno (sudėjimas).
8. Močiutė (silpna sveikata), greit pavargsta, todėl ilgai su
ja nešnekėk.
9. Mūsų nuomonės nesutapo. Milda buvo (kita nuomonė).
10. Reginys nuo kalno (ypatingas grožis).
11. Naujoji skulptūra (nenusakoma forma).
12. Kambarėlis mažutis – (4 metrai, ilgis)
ir vos (3 metrai, plotis).
13. (Dailioji lytis) atstovės nepaliktos likimo valiai.
14. Į spektaklį „Prieplauka“ Rimas Tuminas įtraukė retai bevaidinančius
(garbingas amžius) artistus.
15. Mūsų kaimynė buvo (šviesus atminimas) vaikų ligų gy-
dytoja Regina Basevičienė.

6. Apibūdinkite vieną asmenį (išvaizdą ir charakterį):

- savo kaimyną ar kaimynę (iš dešinės ar iš kairės);
- savo tėvą ar mamą;
- keisčiausią (originaliausią, įdomiausią) kada nors sutiktą žmogų.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PRIEŽASTIS

iš + Kilm.: Mano širdis dunksėjo **iš džiaugsmo**.

nuo + Kilm.: Potvynio dydis priklauso ir **nuo sniego kiekio**.

dėl + Kilm.: Tyrinėtojai nesutaria ne tik **dėl smulkmenų**, bet ir **dėl esminių dalykų**.

Kilm. + **dėka**: **Jono Balkevičiaus**, kitų šviesių **profesorių dėka** buvo atkuriamos Alma Mater tradicijos.

per + Gal.: **Per tave** visi mes pavėlavome.

už + Gal.: Dažniausiai paaugliai pakliūva į policininkų rankas **už vagystę**.

3. Įrašykite tinkamus žodžius (prielinksnius).

1. Nubudau **nuo** triukšmo ir daugiau nebeužmigau.
2. Kas kaltas nelaimės?
3. Drabužiai permirko sniego.
4. Nelaimė įvyko neatsargumo.
5. Jos akys paraudo verksmo.
6. Mums neramu ateities.
7. Jį ne kartą barė vėlavimą.
8. Net suklykiau skausmo.
9. Stalas pilkas dulkių.
10. Dalia net susirietė skausmo.
11. Esu gyvas tik jo
12. Mantą mes susipykome.

4. Išbraukite netinkamus žodžius.

1. Jis net juodas **iš, nuo** pykčio.
2. **Iš, Nuo** rudens šalnų pagelsta lapai.
3. Veidas nudegė **iš, nuo** saulės.
4. Stiklas suaižėjo **iš, nuo** šalčio.
5. Pravirkau **iš, nuo** nevilties.
6. Valgis supelijo **iš, nuo** drėgmės.
7. Balsas **iš, nuo** baimės virpėjo.
8. **Iš, Nuo** gėdos į akis negalėjau pažiūrėti.
9. Pilvą skaudėjo **iš, nuo** obuolių.
10. **Iš, Nuo** to džiaugsmo ji pravirko.

BŪDAS

ant + Kilm.: Paprastai ji miega **ant šono**.

be + Kilm.: Seneliui 90 metų, bet skaito jis **be akinių**.

iki + Kilm.: Prisivalgiau **iki soties**. Ačiū, daugiau nenoriu.

iš + Kilm.: Pastūmiau duris **iš visų jėgų**, bet jos neatsidarė.

pagal + Gal.: Paskaitos vyksta **pagal tvarkaraštį**.

per + Gal.: Povilas nenorom, tiesiog **per jėgą** praplėšia akis.

po + Gal.: Skverelyje ant suolų jaunimas **po du ar tris** sėdinėja.

pro + Gal.: Ji tikrai supyko – kalbėjo su mumis **pro sukąstus dantis**.

po + Įnag.: Ką tu ten murmi **po nosim**? Mes nieko negirdim.

5. Įrašykite tinkamus žodžius (prielinksnius).

- Po valandėlės žmonės išsivaikščiojo **po** vieną.
- Nauji batai nuspaudė koją skausmo.
- Pamiršau piniginę, taigi važiauvau bilieto.
- Ar tu mėgsti gulėti nugaros?
- Surikau visų jėgų, bet niekas manęs neišgirdo.
- Dirbkite nurodymus.
- Nesuprasi jos: tai verkia, tai juokiasi ašaras.
- Mano sesė visuomet rengiasi madą.
- Direktorius jo nenorėjo priimti – teko veržtis jėgą.
- Močiutė, nors ir labai sena, skaito akinių.
- Mums juk juokinga, kai gatve eina žmogus ir niūniuoja nosim.
- Į šią mokyklą priima stojamųjų egzaminų.

6. Palikite tinkamą prielinksnij, netinkamus išbraukite.

Susipažinome **per, prieš, po** porą metų.

- Neatėjau **dėl, iš, nuo** ligos. Nupirk man vaistų **dėl, iš, nuo** slogos.
- Susitiksime **iš, be, po** paskaitos. Ateisim **apie, po, be** dešimt devintą.
- Mudu susipykome **iš, be, dėl** smulkmenų.
- Dirbome **iki, po, netoli** vakaro.
- Lempa stovėjo **virš, prieš, ant** stalo.
- Už, Prieš, Po** namo augo didelis ąžuolas.
- Apie, Iki, Prieš** koncertą sužinojai **per, nuo, iš** laikraščių.
- Pavargau **iš, nuo, per** triukšmo. **Iš, Nuo, Per** triukšmą kartais vienas kito negirdime.
- Straipsnį parašiau **apie, per, po** savaitę. Aną straipsnį rašiau **apie, per, po** savaitę.
- Nemesk kelio **dėl, iš, nuo** takelio. Nė nepajuto, kaip **dėl, iš, nuo** to takelio išsuko.

NAUDININKAS (KAM?)

Su veiksmažodžiais:

- **OBJEKTAS** (vadovauti įstaigai, dovanoti draugui knygą)
- **SUBJEKTAS** (broliui pikta, Martynui skauda širdį)
- **LAIKAS** (išvažiuojame tik kelioms dienoms)
- **PASKIRTIS** (Avis laikome vilnai ir mėšai.)

Su daiktavardžiais:

- **PAŽYMIMASIS** (ištikimybė *idealams*)

atsiduoti, aukotis, dėkoti, nusilenkti, padėti, paklusti, pasiduoti, pataikauti, patarti, priausti, pritarti, tarnauti, vergauti... + Naud.

grasinti, kenkti, keršyti, prieštarauti, priešintis, trukdyti... + Naud.

atstovauti, vadovauti... + Naud.

prilygti, patikti, tikti... + Naud.

artimas, atlaidus, gabus, geras, ištikimas, jautrus, kenksmingas, malonus, naudingas, pavojingas, priešingas, reikalingas, sinonimiškas, svarbus, svetimas... + Naud.

1. Įrašykite tinkamas formas.

1. Šis studentas gabus **moksliui** (mokslas); toks patarimas naudingas (žmogus); jis svetimmas (aš); ji negabi (kalbos); rūkymas žalingas (sveikata); mūsų vadovas reiklus ne tik (mes), bet ir sau pačiam; oras palankus (kelionė); ši savybė būdinga (visi gyvi organizmai); toks gyvenimo būdas priešingas žmogaus (prigimtis); tokie drabužiai tinkami (poilsis); žodis „žengti“ sinonimiškas (žodis) „eiti“; kodėl kai kurie vaikai ir paaugliai tokie žiaurūs (gyvūnai); tos kompanijos pasiūlymai nėra palankūs (lietuviai).
2. Neatidėkite visų darbų (rytdiena). Sunku visada ir (visi) sakyti (tiesa). Šie studentai atstovaus mūsų (grupė). Kas vadovauja (katedra)? Kodėl taip lengvai pasiduodi (likimas)? (Aš) nusibodo (tu) laukti. Draugai (jis) dažnai nuolaidžiauja. Būk gera, patark (Julius), ką daryti.
3. Saulė šviečia (visi): ir (žmonės), ir (paukščiai), ir (žvėrys). Saulė juk šviečia (geri) ir (pikti).
4. Konferencija prasideda ketvirtadienį, todėl bilietą nusipirkau (trečiadienis). Konferencija truks (3 dienos). Vadinasi, išvykstu (3 dienos).
5. 1985 m. už paminklų apsaugą Vilniaus (universitetas) įteiktas Europos aukso medalis. Vilniaus universiteto pastatų ansamblis atstovauja (Lietuva) Briuselio parke „Mini Europa“.

2. Įrašykite galūnes.

1. Pirm**am** kurs**ui** (Pirmas kursas) paskaitų šiandien nebus.
2. Posėdyje būtina dalyvauti nauj..... darbuotoj..... (nauji darbuotojai).
3. Nuolaidos taikomos moksleiv..... (moksleiviai) ir pensinink..... (pensininkai).

4. Dirbant..... student..... (Dirbantys studentai) teks derinti mokymąsi ir darbą.
5. Ar ger..... žmog..... (geras žmogus) gyventi lengviau?
6. Papildomos pamokos skirtos gab..... vaik..... (gabūs vaikai).
7. Ryški šviesa jautr..... ak..... (jautrios akys) gali būti pavojinga.
8. Ar žinojote, kad soda reikalinga sidabrin..... dirbin..... (sidabriniai dirbiniai) valyti?
9. Kaip manote, ar patraukl..... mergin..... (patraukli mergina) įsidarbinti lengviau?
10. Pirkėjai teikia pirmenybę natūral..... (natūralios) kosmetikos priemon..... (priemonės).
11. Saulius taupo pinigus nauj..... galingesn..... kompiuter..... (naujas galingesnis kompiuteris).

3. Įrašykite tinkamas formas (kilmininką, naudininką ar galininką).

Išvyksiu	savaitei (savaitė). (2 dienos). (5 metai). (2 mėnesiai). po (3 savaitės).
Į centrą važiuoju (1 valanda). (pusvalandis). (pusė + valanda). (1,5 + valanda).
Manęs nebus (pirmadienis). (pora + valanda). (keletas + savaitė).
Grįšime po (pietūs). prieš (vakarienė). iki (pietūs). (savaitė). Paskui vėl išvažiuosime. (2, mėnuo), o paskui vėl į kelionę.
Lietuvoje gyveni	nuo (praėjęs rudenį). (pusė + metai). iki (birželis). keli mėnesiai). (kelios savaitės).
Viešbutį užsisakysime (2 paros). (4 savaitės). mėnuo). (2 mėnesiai).

4. Pažymėkite tinkamą formą.

1. Aistė **pietu**, **pietums**, **pietus** kepė vištą. Ji mus pakvietė **pietu**, **pietums**, **pietus**. Dažniausiai **pietu**, **pietums**, **pietus** ruošia mama.

2. Nusipirkau razinų **pyrago, pyragui, pyragą**, vakare iškepsiu. Ji nulėkė į parduotuvę **pyrago, pyragui, pyragą**. Rudenį obuolių **pyrago, pyragui, pyragą** sesė kepa labai dažnai.
3. Atbėgau **žodyno, žodynui, žodyną** pasiskolinti. Gal gali man paduoti **žodyno, žodynui, žodyną**? Vieną knygą nusipirkau, bet **žodyno, žodynui, žodyną** pinigų pritrūko.
4. **Močiutės, Močiutei, Močiutę** nupirkau vitaminų. Užsukau aplankyti **močiutės, močiutei, močiutę**. Martynai, ar jau aplankei **močiutės, močiutei, močiutę**?
5. Parėjau į namus pasiimti **knygos, knygai, knygą**. Pasiėmusi **knygos, knygai, knygą**, vėl išlėkiau į pas-kaitas. Niekas jam **knygos, knygai, knygą** nedavė, jis pats pasiėmė.
6. Grįžau **pirštinių, pirštinėms, pirštines** – šiandien labai šalta. Nežinau, kur palikau savo **pirštinių, pirš-tinėms, pirštines**. Nusipirkau siūlų **pirštinių, pirštinėms, pirštines** – per atostogas nusimegsiu.
7. Mums reikėtų susitikti, pasikalbėti, **kelionės, kelionei, kelionę** gerai suplanuoti. Susirinkome aptarti **kelionės, kelionei, kelionę**. Nežinau, kaip galėčiau susitaupyti pinigų **kelionės, kelionei, kelionę**.
8. Ar išsiuntei sveikinimą **draugo, draugui, draugą**? Juk rytoj jo gimtadienis. **Draugo, Draugui, Draugą** sveikinsime rytoj, po darbo. Atėjome **draugo, draugui, draugą** pasveikinti.
9. Užeikite pas mus **kavos, kavai, kavą**. **Kavos, Kavai, Kavą** Eglė geria tik rytais. Ar šis indelis **kavos, kavai, kavą**?
10. Atėjau **prašymo, prašymui, prašymą** parašyti. Nedelsdama pasirašiau **prašymo, prašymui, prašymą** priimti į darbą. Ne, jūsų **prašymo, prašymui, prašymą** mes dar negavome.

5. Įrašykite tinkamas žodžių formas (vardininką, kilmininką ar naudininką).

Vakar brolis buvo **piktas** (piktas).
Draugo būta **nekalto** (nekaltas).
 Nežinau, kaip galima broliui būti **tokiam piktam** (toks piktas).

1. Eidami per gatvę pėstieji privalo būti labai (atsargūs). Ir pėstiesiems, ir vairuoto-jams reikia būti labai (atsargūs). Ne visi vairuotojai būna (atidūs) ir (dėmesingi).
2. Pas viršininkę Mildai reikėjo (pirma) nueiti, bet neišdrįso. Visą dieną ji jautėsi (nerami), buvo kažko (susirūpinusi). Kai jos nesuprato, Milda pasijuto (atstumtas), (nejvertintas).
3. Gera mylėti, bet dar geriau būti (mylimas). Tik mylimas žmogus gali būti (laimingas).
4. Patariau studentams būti (atidesni). Per pratybas visiems reikėtų būti daug (aktyvesni). Jei norime gerai išlaikyti egzaminą, reikia būti gerai (pasiruošę).
5. Kartais norisi pabūti (vienas), kartais gera būti (visi) kartu. Svarbu būti (geri), (švelnūs) vieni kitiems.
6. Vaikinių būta (išsiblaškę), tačiau gana (mandagūs). Paprastai jie būdavo (aktyvūs) ir (energingi).

7. Visiems mums reikėtų būti (geresni) ir (atidesni). Gaila, viršininkas nepaprastai (griežtas), bet ne visada (teisus), (sąžiningas). (Teisingas), (kantrus) būti sunkiau negu (piktas), (bjaurus).
8. Draugų būta (santūrūs), (tolerantiški). Jie nesupyko, kad mes nebuvo-me (paslaugūs), (dėmesingi).
9. Vakar mano draugės buvo labai (išsiblaškusios). Nežinau, kaip galima būti (tokios neatidžios).
10. Gera būti (nepriklausomi) nuo kitų žmonių valios. Tačiau, mano galva, nėra visai (nepriklausomi žmonės).

6. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

XIX a. tiesiog stebina lietuvių, ypač žemaičių, inteligentų užmojis rengti **žodynus** (žodynai) ir taip skinti lietuvių (kalba) kelią į visuomenės gyvenimą.

Pradedant Sirvydu, (visi) žodynų (rengėjai) reikėjo versti svetimus žodžius, (kurie) nebuvo atitikmenų šnekamojoje kalboje. Todėl kiekvienas (jie) yra vertęs aprašomuoju būdu arba kurdamas (naujadarai), o vėliau parinkdamas (jie) iš raštų. Be to, reikėjo švarinti lietuvių kalbą nuo jai (primestos svetimybės), vietoj jų vartojant šnekamosios kalbos (žodžiai) arba (naujadarai) tiek raštuose, tiek žodynuose.

Be kitų naujadarų, XIX a. (leksikografai) prireikė termino ir (pats žodynas) pavadinti. (Pirmasis lietuviškas atitikmuo) *žodininkas* sudarė *Nezabitauskis* ir juo buvo pavadinęs pradėtą rašyti lenkų–lietuvių kalbų žodyną. Dabar įprastas *žodyno* terminas buvo sudarytas (botanikas Jurgis Pabrėža).

Pagal A. Balašaitį

Yra (būdai), kaip pailginti atmintį, padaryti ją (amžina). Vienas (būdai) – užrašyti (mintys).

Užsirašydami (mintys) apie (perskaityta knyga), pirmiausia lyg pratęsiame jos (amžius) ir savo (atmintis). Tokie užrašai padeda mūsų (atmintis) atgaivinti tos knygos veikėjų (patirtys), (vaizdai) ir (idėjos).

Pagal skaitymo (tikslas), knygos (turinys) ir (žanras) užrašai gali būti (įvairus pobūdis). (Grožinis kūrinys) labiau tinka anotacijos, recenzijos, citatos, o (mokslinis) – planai, tezės, konspektai.

Kartais manoma, kad (užrašai) tikslas – pasidaryti mokymosi priemonę, (kuri) galėtume pasinaudoti, pavyzdžiui, rengdamiesi (egzaminas). Žinoma, užrašai gali tikti mokymosi (reikalai). Yra taikliai pastebėta, kad plunksna (mąstantis) tas pats, kas lazda (einantis).

Pagal G. Raguotienę

GALININKAS (KĄ?)

- **OBJEKTAS** (Moki žodį – žinai kelią.)
- **LAIKAS** (Egzaminas bus trečiadienį.)
- **KIEKIS** (Pirkau kilogramą obuolių.)
- **DVEJYBINIS** (Kodėl palikot vaikus namie vienus?)

turėti, duoti, gauti, imti, keisti, pirkti, parduoti...
 daryti, gaminti, pjauti, virti, kepti...
 nešti, vežti, ginti...
 rašyti, piešti, vaizduoti... + Gal.
 žadinti, gąsdinti, gražinti, gydyti...
 jausti, mylėti, apmąstyti, žinoti, matyti, girdėti...
 sakyti, pasakoti, aiškinti...

1. Įrašykite tinkamas formas.

A)

- Svečiams užsakėme **šešis kambarius** (6 kambariai) – (2 vienviečiai), (3 dviviečiai) ir (1 vienvietis).
- Berniukas nusipirko (5 sąsiuviniai) ir (12, spalvoti pieštukai).
- Marijai padovanojome (3, puikios rožės), o Aušrai – (5, baltos lelijos).
- Kaimynė mėgsta (šokoladiniai ledai) ir (šviežios sultys).
- Matau (liūdno akys) ir (abejingi žvilgsniai).
- Skaitėme knygą apie (tolimi kraštai) ir (įdomūs žmonės).
- Ar pažįstate (pirmakursės studentės)?
- Meras pasveikino miesto (gyventojai) ir (svečiai).
- Mano mama turėjo (3 seserys), o tėtis – (3 broliai).
- Ar jūs organizuojate (tarptautinės konferencijos)?
- (Pirmos trejos rungtynės) be naujokų žaidę varėniškiai patyrė (trys nesėkmės).

B)

- Į ekskursiją važiuosime jau **kitą savaitgalį** (kitas savaitgalis).
- (Praėjusi savaitė) Julius buvo išvykęs.
- Rudens semestras prasideda (rugsėjis), o baigiasi (sausis). Pavasario semestras prasidės sausio (4 d.).
- Susitiksim rytoj (diena), (15 val.).
- Jiedu (kas rytas) mankštinasi: bėgioja, važinėja dviračiais.

6. Vilniuje gyvenate jau (2 mėnesiai).
7. Tremtyje jie praleido (7 metai).
8. Į Taliną nuskrisite per valandą. Kito lėktuvo teks palaukti (2 valandos).
9. Prašyčiau (kilogramas) obuolių ir (kekė) vynuogių.
10. Paeikite (200 m) tiesiai, o tada pasukite į kairę.

C)

1. Per (keturi šimtmečiai) ne kartą keitėsi Universiteto pastatų paskirtis, planai, architektūros formos.
2. (Dabartinis) Universiteto rūmų (ansamblis) sudaro 13 kiemelių su 13 pastatų, turinčių po (keli korpusai), taip pat Šv. Jonų bažnyčia ir varpinė.
3. Kurdamas ir skleisdamas (žinios) bei išlaikydamas (aukšta akademinė kompetencija), Vilniaus universitetas užtikrina autentiškosios universitetinės kultūros (tęstinumas) ir per (šimtmečiai) išsaugotų tradicijų bei naujų idėjų tarpusavio turtinimo aplinką.
4. Vilniaus universitetas puoselėja minties (laisvė) ir nuomonių (įvairovė), (atvirumas) pasaulio idėjoms ir inovacijoms, kolegialumo, tarpusavio pagarbos, pasitikėjimo ir akademinės etikos (vertybės).
5. VU siekia, kad visų formų studijų kokybė atitiktų (tarptautinis lygis) ir tenkintų studijuojančiųjų, visuomenės ir valstybės (poreikiai).

2. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

1. Sutikau ją **grįžtančią** (grįžtanti), o jį (išeinantis).
2. Kambaryje radau namiškius manęs (belaukiantys).
3. Langą mes radom (atviras), duris (neuždarytos).
4. Jie paliko visus stalčius (išvartyti).
5. Ta šukuosena darė ją gerokai (vyresnė) ir (griežtesnė), sunkiai (atpažįstama).
6. Tie akiniai jį darė visiškai (neatpažįstamas)
7. Milda pasijuto (atstumta), niekam (nereikalinga).
8. Aš mačiau ją ir (kitokia): (linksmesnė), (laimingesnė).
9. Draugę mes radom (skaitanti) laikraščius.
10. Matydama vaikus (laimingi), motina nusiramino.
11. Kodėl palikai kompiuterį (neišjungtas), o židinį (neužgesintas)?
12. Gal žinote, kas padaro žmones (laimingi)?

3. Įrašykite praleistus žodžius.

1. Po daugelio metų aš vėl patekau į savo jaunystės miestą.
2. savo šešėlį dar niekas nėra peršokęs.

3. Eina ugnį – nedega, eina vandenį – neskęsta, eina šiaudus – nešnabžda.
Kas? [Šešėlis]
4. Bėdos eina namus, o ne medžius.
5. Dabar, kai esu profesionalas, suprantu, kad vaikystėje mano kosulys buvo reakcija nešvarų orą.
6. Nuo virusinės infekcijos dažniausiai pasveikstama 6–7 dienas, ilgiausiai – 10 dienų.
7. Vidutiniškai 95 proc. vaikų kūno temperatūra padidėja virusinių infekcijų.
8. Vaiko kūno temperatūrai pakilus 40 laipsnių ar karščiau, kūdikiui 6 mėnesių amžiaus reikia kreiptis medikus.
9. Blogai, kai žmonės mano, kad reikia eiti darbą net ir sergant.

ĮNAGININKAS (KUO? SU KUO?)

Su veiksmažodžiais:

- OBJEKTAS (grožėtis saulėlydžiu)
- PRIEMONĖ (Šaukštu jūros neišsemsi.)
- VIETA (Eikite Pilies gatve.)
- LAIKAS (Susipažinome praėjusiais metais.)
- BŪDAS (pasakė juokais)
- KIEKIS (Jis tik mėnesiu vyresnis.)
- PRIEŽASTIS (šakos lūžta obuoliais)
- NUOLAIDA (Filmas filmu, o gyvenimas gyvenimu.)
- BŪVIS (Kažin ar pažadai nepaliks pažadais?)

Su daiktavardžiais:

- PAŽYMIMASIS (Didžiavimasis tėvyne žmogų įkvepia.)

apsikrauti, apsipilti, apsiversti, bjaurėtis, baisėtis, didžiutis, domėtis, džiaugtis, girtis, grožėtis, naudotis, remtis, rūpintis, skųstis, stebėtis, vadovautis, žavėtis... + Įnag.

įkyrus, įdomus, garsus, vertingas... + Įnag.
dėtas, patenkintas, suinteresuotas, žinomas... + Įnag.

1. Įrašykite tinkamas formas.

A)

1. Ar visada pasitikite **jaunais žmonėmis** (jauni žmonės)?
2. Ar jūs jau susipažinote su (profesorius Rudaitis)?
3. Nors žmogus ir (savi darbai) apsivertęs iki kaklo, bet atvažiavo talkon.
4. Šimtąjį kartą pareiškiu: savo (tėvas) labai didžiuojuosi, labai jį gerbiu.
5. Nepykite, kad taip domiuosi jūsų (sūnus).
6. Panevėžio teatras itin rūpinosi savo spektaklių (atnaujinimas).
7. Baigęs planą, neužmiršk nurodyti šaltinių, (kurie) rėmėsi, t. y. sudaryk literatūros sąrašą.

8. Praeities mąstytojai ir kūrėjai, kalbėdami apie lytis, labiau vadovavosi (emocijos) ir (tradicijos) nei mokslo (duomenys).
9. Rytai mane visada masino, nuo vaikystės žavėjaisi japonų (kultūra), paskui Indijos, galiausiai atradau Tibetą.
10. Mūsų svečias labai sunkiai alsavo, skundėsi (blogas oras).
11. Lietuviai džiaugiasi lengvaatlečių (pergalė) olimpiadoje, (visi gauti medaliai).
12. Mes abejojame ne (jūs), o (gauti rezultatai).

B)

Vasara – atostogų metas. O jei sumanėte atostogauti, vadinasi, išsvajotą vietą Jums, (vienoks) ar (kitoks būdas), teks pasiekti. Galite skristi (lėktuvus), keliauti (automobilis) arba (autobusas).

Prieš ruošdamiesi į kelionę, apsvarstykite galimybes: viena nepatogiausių kelionių – (dvivietis dviratis); bene brangiausia – (privatus reaktyvinis lėktuvas); romantiškiausia – (gondola); o aplinkai mažiausiai kenkia sklandytuvas ar burlentė. Ką renkatės?

Galima plaukti (kanojos) ar (kruiziniai laivai). Plaukimas jūra, juntant bangas po (kojos) arba skrydis virš debesų, jaučiant nesvarumo būklę. (Viršgarsis lėktuvas) paskraidyti nepavyks, tačiau, esant galimybei, įdomu išmėginti skrydį (privatūs sraigtasparniai) ar karšto oro (balionai). Galima rinktis ir arklio traukiamą karietą, dramblius bei kupranugarius, bet jie gana lėti, o pramogų – nedaug.

Pagal spaudą

C)

1. (Mažiausias intervalas) važiuoja greitieji autobusai.
2. Poilsio (dienos) Vilniuje važinėja 106 troleibusai ir 197 autobusai.
3. Visi bilietai yra skirti važiuoti tiek (autobusai), tiek (troleibusai).
4. (Rytai) (tas pats maršrutas) tenka važiuoti apie 40 min., o vidudienį 25 min.
5. Jiems patinka keliauti. (Savaitgaliai) vis kur nors važiuoja.
6. Su kurso draugais susitinkame (kiekvieni metai).
7. Teškėjo po ratais šlapias asfaltas, prožektorių pirštai graibė (pakelės) mažučius priemiesčių namelius ir medžius.
8. Mudu imame neskubėdami klaidžioti (tamsios) miesto (gatvės).
9. Taip bežygiuojant (pažįstami takeliai) pasirodė pirmosios snaigės ir lėtai, tyliai leidosi žemyn.
10. Ieva ir Jogaudas žingsniavo (dulkantis vieškelis), įsikibdami į to-
toriaus Skinderio vežimą.

11. (Visos įmanomos spalvos) darželyje žydėjo astrai. O (patvoriai) žygiavo jurginai: mažuliukai, (rausvos), (gelsvos), (purpurinės) (garbanotos galvelės) skambantys, ir tie didieji – vos kepures nuo žiedlapių ir spalvų nulaikantys.
12. Moters namuose (visi) metų (laikai) kas nors kvepėjo, skleidėsi, žydėjo, dygo.

D)

1. Vilniečio kortelė gali būti papildoma (pasirinkti) viešojo transporto (bilietai).
2. (Visas ūgis) čia neatsistosi – per žema.
3. Žingsniuoja po kambarį laisvai, (dideli žingsniai), mostai gražūs, gal net prieš veidrodį surepetuoti.
4. Jie turi rinktis – pradėti žaisti sąžiningai ar (senas įprotis) sukčiauti toliau.
5. Kiek pažįstu save, niekada nebūčiau savo (noras) atvažiavęs į Kauną.
6. Kalbėjo ji nedrąsiai, (tylus), vos (girdimas balsas).
7. Visiškai atsigavęs po ligos jo veidas spindėjo (džiaugsmas) ir (nepalaužiama valia).
8. Mago akys degė (pyktis), visa laimė, kad jas dengė akiniai nuo saulės...
9. Nors Milda dėjosi susikrėtusi, jos spindinčios akys švietė (džiaugsmas).
10. Mūsų sąmonė atsako į beveik nepastebimus reiškinius (džiaugsmas), (liūdesys), (dvejonė), (pyktis) ar (jtūžis)...
11. Didelis paukštis (storas balsas) kurkia. Kas? [*Lėktuvas*]
12. Iš ryto vaikšto (keturios), per pietus (dvi), o vakare (trys). Kas? [*Žmogus*]

KADA?

Vilniaus universitetas įkurtas **1579 (tūkstantis penki šimtai septyniasdešimt devintaisiais) metais. 1918 m. (Tūkstantis devyni šimtai aštuonioliktųjų metų) vasario 16 d. (šešioliktą dieną / šešioliktąją)** Vilniuje paskelbus Lietuvos nepriklausomybės aktą, buvo atkurta Lietuvos valstybė.

2. Perskaitykite.

1009 m. Lietuvos vardas pirmą kartą paminimas rašytiniame šaltinyje – Kvedlinburgo analuose.

1251 m. Popiežiaus bule Lietuvai buvo pripažintas karalystės statusas.

1253 m. Kunigaikštis Mindaugas karūnuojamas Lietuvos karaliumi. Dabar liepos 6-oji yra Lietuvos valstybės diena.

1323 m. Didžiojo kunigaikščio Gedimino valdymo metais Vilnius pirmą kartą Gedimino laiškuose popiežiui paminimas kaip Lietuvos sostinė.

1387 m. Didysis kunigaikštis Jogaila pakrikštija Lietuvą, sudaro Lietuvos sutartį su Lenkijos karalyste ir suteikia Vilniui miesto teises.

4. Vytis tapo Lietuvos (herbas), o trispalvė tapo tautinės vėliavos (simbolis).
5. Ligi šiol tiksliai nežinome, kada Vilnius tapo (sostinė).
6. Kurį laiką jis dirbo gamyklos (direktorius).
7. Netikėtai ji tapo (viršininkė).
8. Kareivis apsimetė (daktaras).
9. Daigelis virto (medelis), o medelis virto (medis).
10. Mažas bjaurus ančiukas netrukus virto (graži gulbė).
11. A. Simonaitis tapo (absolūtus čempionas).
12. Jis išsižadėjo savo turtų ir tapo (klajojantis elgeta).
13. Jis čia negalės jaustis (laimingas).
14. Žmogus pageidavo likti (nežinomas).
15. Ji apsimetė nieko (nematanti).
16. Šalys norėjo pasidaryti (nepriklausomos).
17. Gal ir tu, Dalia, (jžymi) tapsi?
18. Dukrele, truputį pabūk (viena), aš greitai grįšiu.
19. Jie pasijuto (užmiršti), niekam (nereikalingi).
20. Jis jautėsi daug (talentingesnis) negu buvo iš tikrųjų.
21. Padėtis pasidarė (beviltiška).
22. Kodėl prie jos (kažkoks kitoks) pasidariai?

Jis buvo **mokytoju** [laikinas būvis].

Jis buvo **mokytojas** [nuolatinis būvis].

Nuo dabar jis galės jaustis esąs **nugalėtojas**.

Jis liko **našlys**.

23. Keletą metų dėdė buvo miestelio (meras).
24. Jaunystėje jis yra buvęs ir (kiemsargis), ir (padavėjas).
25. Norėčiau nors kartą pasijusti (vadovas).
26. Ne visada man sekėsi, bet kartais ir (čempionė) būdavau.
27. Respublikos (himnas) „Tautiška giesmė“ buvo iki 1950 m.
28. Ji penkiolika metų buvo šios grupės (dainininkė).

laikyti, skelbti, vadinti, pripažinti, išrinkti + Įnag.

Ar tu mane **kvailu** (kvailas) laikai?

Viršutinį dirvos sluoksnį vadiname **dirvožemiu** (dirvožemis).

Jį pripažino **sveiku** (sveikas).

Posėdį skelbiu **pradėtu** (pradėtas).

Jį paskelbė **dingusiu** (dingęs) be žinios.

29. Jį visi vadino (genijus).
30. Šis tiltas vadinamas (Žaliasis), o anas – (Baltasis).
31. Jį pripažino (kaltas).

32. Mūsų projektas išrinktas (geriausias).
 33. Mes jį (stiprus) laikėme, o jis ėmė ir palūžo.
 34. Tokie sakiniai vadinami (sudėtiniai sujungiamieji).
 35. Jį mes laikėme (draugas).
 36. Po poros dienų šį įsakymą administratorius paskelbė (negaliojantis).

Norėčiau būti **kantresnis** (kantresnis).
 Nė karto jos nemačiau **tokios nusiminusios** (tokia nusiminusi).
 Reikėtų būti **kantresniam** (kantresnis).
 Malonu matyti jus **linksmesnius** (linksmesni).
 Su juo **pavargusiu** (pavargęs) nesusišnekėsi.

37. Sportas padeda žmogui tapti (sveikas) ir (energingas).
 38. Kaip man tapti..... (savarankiškas)?
 39. Tau reikėtų (drąsesnis) būti.
 40. Svarbu būti (sąžiningas).
 41. Jei turi pasakyti ką nors nemalonaus, geriausia būti (atviras).
 42. Jai rūpėjo kuo greičiau (didelė) užaugti.
 43. Geriau būti (protingas) negu (turtingas).
 44. Radau sūnų dar (nevalgęs).
 45. Vaikui nusibodo (vienas).
 46. Su juo (girtas) nesusikalbėsitė.
 47. Su ja (pavargusi) geriau nesiginčyti.
 48. Ar matei jas kada nors (nusiminusios), (piktos)?

6. Kur reikia, įrašykite praleistus prielinksnius.

1. Apstulbau **dėl** tokio jos elgesio. Mane nustebino toks jos elgesys.
2. Parodžiau jam indelį kava. Negaliu nė dienos išgyventi kavos.
3. Vaikinas nužingsniavo koridoriumi. Jis žingsniavo koridoriaus galą.
4. visokiausiomis smulkmenomis prisiminėme savo nuotykį. Prisiminėme visokiasias smulkmenas.
5. Jos nusigręžė viena kitos; nebežiūrėjo viena kitą.
6. kažkas pasibeldė duris. Kai jas atidariau, nepažįstamoji kreipėsi mane.
7. Mama išvažiavo tolimą kelionę ir grįš tik mėnesio, gal net trijų.
8. Jis neįsivaizdavo savo ateities. Sunkiai mąstė savo ateitį.
9. Galvojo, kokį pyragą iškeps – obuoliais ar riešutais. Papuošė pyragą obuoliais.
10. Pasiūlė nueiti knygyną ir pasižiūrėti jo nuotrauką ką tik išleisto muzikos albumo. Pažiūrėk šį filmą – jis tikrai geras.
11. Vaikinas atskubėjo tokia rožių puokšte, kuri netilpo jokią vazą.
12. Kai draugas ilgai nepaskambina, Aušra vaikšto kampo kampa, nervinasi.
13. Ko tyli kaip pelė šluota? Ko nieko nesakai?

14. Liaudies medicina turi būti derinama tradicine moderniaja medicina.

7. Įrašykite tinkamas formas.

Vienas **pirmųjų** (pirmasis) vilniečių profesorių, priverstų (ilgi metai) darbuotis toli nuo gimtojo universiteto, buvo teisininkas ir istorikas Ignas Danilavičius. 1823 m. apkaltintą dėl (neigiama įtaka) Vilniaus (studentai), caro vyriausybė jį atleido iš darbo, bet 1825 m. vis dėlto davė jam (vieta) – paskyrė į Charkovo (universitetas). Netrukus kaip žymus specialistas jis buvo perkeltas į Rusijos teisės (katedra). 1826 m. (I. Danilavičius) pavedama vadovauti Charkovo universiteto numizmatikos (muziejus). Turėdamas prieš akis Vilniaus kabinetų (pavyzdys), karštai ėmėsi darbo: sudarė monetų (katalogas). Už katalogo (sudarymas) Universiteto taryba (profesorius) apdovanojo (2000, rubliai), t. y. (metinis atlyginimas).

Pagal A. Piročkiną ir A. Šidlauską

VIETININKAS (KUR? KAME?)

Su veiksmažodžiais:

- **VIETA** (susitikome *kieme*)
- **LAIKAS** (*vaikystėje* buvau nedrąsus)
- **BŪDAS** (gyvenome *kaimynystėje*)

Su daiktavardžiais:

- **PAŽYMIMASIS** (Vilnius *XVI amžiuje*)

1. Užpildykite lentelę.

senas rajonas	sename rajone	senuose rajonuose
tas jaukus kambarys		
pati ramiausia gatvė		
šitas medinis namas		
ana aukšta eglė		
tokia plati lova		
kita didelė stotis		
brangus restoranas		
šis ilgas koridorius		
vakarykštis laikraštis		
prabangi salė		

2. Įrašykite tinkamas formas. Kur reikia, pavartokite prielinksnius (ant, į...).

1. Paltas kabo **sieninėje spintoje** (sieninė spinta). Kepurė padėta
(viršutinė lentyna).
2. Mano sąsiuvinis guli (apatinis stalčius), o pieštukai –
(viršutinis).
3. Vaikai liko (laukas), o mes susėdome (jauki svetainė).
4. (Dešinė) paštas, o (kairė) – parduotuvė. Už parduotuvės pasukite
..... (dešinė) ir netrukus pamatysite banką.
5. Ko stovi (tamsa)? Užsik (vidus).
6. Dar tik penkta ryto, bet dangus (rytai) jau šviesėja.
7. Ministerija įsikūrusi (šis didelis pastatas).
8. Vasarą ji ilsisi (Nida), poilsio (namai). (Laisvalaikis) labai
mėgstu vaikščioti (pajūris) ar (parkas). Bet vakarais sėdžiu
(kambarys), nes nepatinka vaikštinėti (prietema).
9. Studentai paprastai gyvena ne (brangūs viešbučiai), bet
..... (dideli bendrabučiai). Gerai, kad mūsų bendrabutis yra
(rami vieta).
10. Ar girdėjote, kad (senamiestis) įsikūrė dar (vienas
muziejus). Vakar apsilankiau (šitas įdomus muzie-
jus). Kada tu aplankysi (šitas įdomus muziejus)?
11. Draugas (nelaimė) užjaučia, (laimė) pavydi.

3. Skaitmenis rašykite žodžiais. Pavartokite tinkamas formas.

Pirmajame–antrajame amžiuje (I–II a.) svarbiausia mainų prekė – gintaras.

1. (XIII a.) susikūrė Lietuvos karalystė.
2. (XV a.) pradėtos kalti pirmosios lietuviškos monetos.
3. (XVII–XVIII a.) gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo.
4. Po gaisro XVIII a. (vidurys) Šv. Jonų bažnyčią ir varpinę vėlyvojo baroko stiliumi rekon-
stravo žymiausias LDK architektas Jonas Kristupas Glaubicas.
5. Tokie drabužiai buvo madingi XX a. (pabaiga), tiksliau,
..... (8–9 dešimtmetis).
6. Savaitės (pabaiga) mes eisime į muziejų.
7. Mėnesio (pradžia) mūsų biuras nedirbo.
8. Koks tu buvai (vaikystė)?
9. Ar (ateitis) jūs norėtumėte dirbti Lietuvoje?
10. (Senatvė) močiutė daug sirgo, buvo labai silpna.

4. Įrašykite tinkamas formas.

1. Darbas **užsienyje** (užsienis) neretai vilioja galimybe daugiau uždirbti, pagyventi
..... (kita šalis), susirasti draugų kitataučių, galbūt netgi pažinti kitokią kultūrą.
2. (Lietuva) neradus darbo arba esant nemotyvuojančioms darbo sąlygoms, nemaža dalis darbingo amžiaus žmonių emigruoja ir renkasi darbą (svečios šalys).
3. Kiekvieną rudenį (spauda) ir (kitos) žiniasklaidos
(priemonės) pasirodo informacijos apie grybų šventes, apie rastus įdomius grybus.
4. Pasak L. Klimkos, lygiadienį saulė teka tiksliai (Rytai) ir leidžiasi
(Vakarai).
5. Buvau (keli vadinamieji modernieji spektakliai) ir pasižadėjau jų nebežiūrėti.
6. Trūksta dabar žmonėms bendruomeniškumo. Visi kaip lokiai (savi urvai) pasislėpę, aplinkinių, artimųjų bijo.
7. (Tradicinė dialektologija) mes visada nubrėždavome ribas tarp tarmių.
8. Ir (visi žemėlapiai) pamatytumėte tokias linijas, griežtai atribojančias, pavyzdžiui, aukštaičius nuo žemaičių.
9. Tačiau (tikrovė) taip nėra, nes tarmės sąveikauja.
10. Be to, (ta pati teritorija) gyvenantys žmonės irgi kalba nevienodai.

Pagal spaudą

ŠAUKSMININKAS

tėvas – tėve
Jonas – Jonai

padavėjas – padavėjau
dėstytojas – dėstytojau
berniukas – berniuk

1. Įrašykite tinkamą formą.

1. **Mindaugai** (Mindaugas), paskubėk, taksi jau atvažiavo.
2. Žėruoki, mirksėki, (ugnelė), negesk, (žiburėlis), negesk. (S. Nėris)
3. (Dukrytė), kodėl nieko nevalgai?
4. Labas rytas, (Sauliukas), ar tėtis namie?
5. Sveikas, (sūnus)! Kur taip ilgai užtrukai?
6. (Kęstutis), gal matei Jūrą?
7. (Dėdė Stasys), sveikiname Jus jubiliejaus proga!

8. Atsiprašau, (padavėjas), gal galėtumėte atnešti sąskaitą?
9. (Dėstytojas), kada jūsų priėmimo valandos?
10. (Andrius), būk geras, persiųsk man informaciją apie konkursą.
11. Mes tavęs kieme palauksim, (Aušra), ar gerai?
12. (Ponas Petraitis), prašom. Direktorius jūsų laukia.
13. „ (Lietuva), (Tėvynė) mūsų, tu didvyrių (žemė)...“ – salėje suskamba pirmieji himno žodžiai.
14. „Dainuok, (širdis), gyvenimą, / Padangę saulėtą ir gryną / Ir debesėlį, vėjo genamą, / Ir smėlio taką per pušyną“ – šiuos žodžius poetė Salomėja Nėris parašė 1943 m.
15. – Susipažink, (Vytautas), čia – Dainius, o čia – Rasa. – Labas, (Dainius), labas, (Rasa), labai malonu!

2. Įrašykite tinkamas formas.

1. **Vaikai** (Vaikai), kur jūs?
2. (Mergaitės), į sceną jūs žengsite pirmos, o jūs, (berniukai), truputį luktelėkite.
3. (Brangūs tėveliai), kviečiame jus į baigiamąjį mokslo metų koncertą.
4. (Gerbiamas profesorius), (gerbiami kolegos) ir (svečiai)! Leiskite pristatyti šio susitikimo darbotvarkę.
5. (Gerbiamasis direktorius), jūs minėjote, kad praėjusio ketvirčio rezultatai rodo įmonės veiklos stabilumą.
6. Prašom, (ponas prokuroras). Mes norėtume jūsų paprašyti, (gerbiamasis prokuroras), kad kiek leidžia jūsų Baudžiamojo proceso kodekso taisyklės, informuotumėte mus apie pastaruosius įvykius.
7. (Gerbiamasis) generalinio prokuroro (pavaduotojas), mano klausimas būtų toks...
8. (Mielosios ponios)! (Gerbiamieji ponai)! Sveikinu visus šventės progą ir kviečiu pasiklausyti akademijos absolventų koncerto.

ĮVARDŽIUOTINIAI BŪDVAIDŽIAI

- **Išskiria daiktą, pabrėždami būdingąją jo ypatybę:**
Piktoji pamotė buvo ragana.
 Jis negalėjo atitraukti akių nuo **gražiosios** karalaitės.
- **Skiria daiktą pagal didesnę ar didžiausią ypatybės kiekį:**
 Vaikas išsirinko **didįjį** obuolį.
- **Skiria daiktą (ypač porinį) priešingos ypatybės atžvilgiu:**
Dešiniąja akimi jis visai nemato.
 Manėm, kad **naujieji** kaimynai bus geresni.
- **Nurodo daikto rūšį terminologine prasme:**
Lengvoji pramonė krizės nepatyrė.
Pilkasis kiškis – lygumų gyventojas.
- **Ne išskiriama, o tik pabrėžiama daikto ypatybė (šnekamoji kalba, tautosaka, grožinė literatūra):**
geroji motinėle, **senoji** močiutė, **senasis** tėvelis,
skaisčioji saulelė, **baisusis** slibinas...

1. Įrašykite tinkamas įvardžiuotinių būdvardžių formas.

Naujoji Vilnia yra visai netoli nuo Vilniaus. 1. Visą valandą klaidžiojom, niekaip negalėjom rasti 2. reikia naujos mokyklos. 3. Jei jums reikia į, važiuokite 6 greituoju autobusu. 4. Mano pusbrolis gyvena

Didžioji gatvė – Pilies gatvės tęsinys. 1. Iš pasuksime į Subačiaus gatvę. 2. Atvežė daugybę gėlių, vėliavėlių papuošti. 3. Norėdamas patekti į, eik Pilies gatve. 4. Vilniaus paveikslų galerija yra

Didysis (universiteto) kiemas – pats gražiausias. 1. Mūsų svečiai dar nematė 2. tvarkyti pakvietėme studentų. 3. Visus studentus rektorius pakvietė į 4. Universiteto svečiai grožisi 5. Naujųjų mokslo metų šventė vyko

Žalasis tiltas – vienas seniausių Vilniaus tiltų. 1. Stotelė yra už 2. Pervažiuokite per, tada pasukite į dešinę. 3. Šiandien nevažiuokite – dėl remonto darbų eismas draudžiamas. 4. Savivaldybė skyrė pinigų remontuoti.

Didžioji Britanija: 1. Kada vykstate į? 2. Jau pirmosios kelionės metu susižavėjome 3. Kokia yra vėliava? 4. Ar kas nors iš tavo draugų gyvena

Artimieji Rytai: 1. regione vis dar neramu. 2. Kas iš jūsų buvo? 3. „Lietuvos ryto“ žurnalistai išvyko į kelionę po 4. Kas šioje konferencijoje atstovauja

mobilusis telefonas: 1. Ar turite? 2. Gal žinote Petro numerį? 3. Ar galite man paskambinti? 4. Prieš įeidami

į salę, išsijunkite visus 5. Norėčiau nusipirkti naują dėklą

2. Įrašykite tinkamas formas.

Mykolas gyvena **Didžiojoje** (Didžioji) gatvėje.

1. Rytoj (vyriausiasis) gydytojo nebus.
2. Pakvieskite prie telefono (vyriausiasis) gydytoją.
3. Kur statysime (rašomasis) stalą?
4. Po (rašomasis) stalu stovi šiukšlių dėžė.
5. Ar žinote, kada pastatė (Baltasis) tiltą?
6. Nauja kavinė yra prie (Baltasis) tilto.
7. Lietuvoje labai populiarūs (baltasis) gandrai.
8. Aš nesu matęs (juodasis) gandro.
9. Atsimenu savo (pirmoji) kelionę į Vakarus – tai buvo Italija.
10. Ar jūs mėgstate (saldieji) pipirus?

Norėjau pamatyti **gimtąsias vietas** (gimtosios vietos).

1. Nepamirškime (senieji papročiai).
2. Einame į (didžioji auditorija).
3. Paukščiai išskrido į (šiltieji kraštai).
4. Tėvas kažką aiškino (mažasis berniukas).
5. Apsigyvenome (dešinysis krantas).
6. Mudu susitikome ties (senoji sodyba).
7. Neturiu (naujasis vadovėlis).
8. Liaudyje išlikę prietarų, susijusių su (baltieji gandrai).
9. Ji dirba (Aukščiausiasis Teismas).
10. Tai dovana (geroji sesutė).

3. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

Vaikystėje mes visi mėgdavome klausytis **nuostabiųjų pasakų** (nuostabiosios pasakos), kurios mus nukeldavo į (stebuklingasis pasaulis). Pasiklysdavome (tamsusis miškas), įžengdavome į (aukštosios pilys), žavėjomės (gražioji karalaitė) ir neapkentėme (klastingoji ragana). Mes verkdavome su (nuskriaustasis Jonelis) ir taip trokšdavome padėti (mažoji našlaitėlė). Skrisdavome paukščių sparnais, (nuostabieji kilimai), ieškodavome (stebuklingasis) gyvybės vandens, kuris išgelbėtų nekaltai (nužudytasis drąsuolis).

NEŽYMICIEJI ĮVARDŽIAI

1. Įrašykite tinkamus žodžius.

manęs, mano, mano, man, man, jį, kas nors, kas nors, kažkas, kažką, kažin kas, kažin kuris, kažkoks, kažkoks, kažkur, niekas, nieko, pats, visi, visus, visą

Visą dieną ieškojau Petro, bet neradau. Kai paskambinau pirmą kartą, atsiliepė Žmogus ir pasakė, kad Petras išėjęs. Paklausiau, ar žino, kur galėčiau rasti. pašnekovas sumurmėjo, bet nesupratau. Kai paskambinau po valandos, neatsiliepė. Matyt, įstaigoje jau nebuvo. Kur išėjo? Juk dar tik pietūs! Ką čia padarius?

Paprašiau sekretorės, kad praneštų apie skambučius, o išlėčiau į posėdį. Tikėjau, kad paskambins. Grįžęs iš posėdžio sužinojau, kad skambino, ieškojo, bet neprisistatė. galėjo būti? telefoną žino tik žmona, Petras ir Juozas. Sekretorė sakė, kad skambino vyras, taigi ne žmona. iš draugų skambino?

2. Duotus žodžius įrašykite į tinkamas vietas.

Nepasakyčiau, kad esu bailė, bet ir drąsuole **manęs** nepavadintum. Taip jau buvo, kad tąkart namuose likau viena. Giminaičiai įspėjo durų nedaryti, neįsileisti. Suprantu – čia labai reta viešnia, tad kaimynų beveik nepažįstu.

Išsiviriau arbatos ir susirangiau ant sofos. Aišku, su knyga...

Pasirodė, kad išgirdau žingsnius. Įsiklausiau – tyla. Vos pradėjau skaityti, vėl pasigirdo tylus krepštelėjimas. Jaučiau, kaip apima keistas, žodžiais nenusakomas jausmas. čia galėtų būti? Gal iš kaimynų, pamatęs šviesą, nutarė užsukti. žino? mintis nutraukė trenksmas. krito ir sudužo. Matyt, gėlių vazonėlis, kuris stovėjo ant laiptų. Ne juokais išsigandau.

Puoliau prie telefono. Reikia paskambinti... Bet? Štai artimiausių kaimynų telefonas: 22 56 ... Ačiū Dievui, namie...

Atsiliepė moteris. Iš balso nesupratau, kaimynė ar ne. Pasisakiau, esu, kodėl skambinu. Moteris ramino, pažadėjo atsiųsti iš sūnų. Išgirdusi linksmą vaikišką balsą, žvilgtelėjau pro langą ir pamačiau berniukštį su katinu ant rankų...

*niekam,
kažkas,
kas nors,
nieko,
aš, mano,
manęs,
mane (3),
mane (2),
kažkoks (3),
kažkokia,
jie, juos (2),
kam, kas (2),
kažin kas,
kažkieno,
savo,
kam nors,
kurį nors,
kojį nors*

<p>Vakar į mūsų kabinetą įslinko žmogelis. Vos įžengęs burbtelėjo. jis sakė, nesupratome. Susižvalgėme ir laukėme, bus. Žmogelis neskubėjo: apsidairė ir lėtu žingsniu pasuko Rasos link. Laimė, ji nė kiek nesutriko.</p> <p>– Ar galėtų..... padėti? – pradėjo. – Visą laiką seka.</p>	<p><i>kai kas, kas nors, mane, man, mūsų, kas, ką, kažkas, kažką, kažkoks, nė vienas</i></p>
<p>– Ko tu nusiminęs? atsitiko?</p> <p>– Ieškau darbo ir nerandu?</p> <p>– ieškai? Matyt, ne norėtum...</p> <p>– Žinoma, norėčiau geresnio... Gal žinai?</p> <p>– Pagalvosim, pagalvosim, gal rasim. O jei pas ateitum? kaip tik trūksta vadybininko. pats moki, dar reikės išmokti... Na, kaip?</p>	<p><i>kas, kokio, tokio, kai ko, mums, toks, kokį nors, bet kokio, ką, kai ką, ką nors, mus, kokio nors</i></p>
<p>3. Pasirinkite tinkamus žodžius.</p>	
<p>Vakar vakare man kažkas skambino. Neprisistatė, burbtelėjo ir numetė ragelį. negalėjau suprasti. keistas nerimas apėmė mane. galėtų būti? Gal iš bendradarbių? O gal vaikigalis?</p> <p>Nežinau, ir galvoti. atiduočiau, jei padėtų man išsiaiškinti.</p>	<p><i>bet ką, bet koks, kas nors (2), koks nors, nieko, kažkas, kažką, kažkoks, kažin kas, ką</i></p>
<p>– Kažin koks reikalas? Kodėl mus kviečia? – susirūpino Rasa.</p> <p>– Matyt, atsitiko. Gal baisaus? – tarstelėjo Milda.</p> <p>– O gal mus įskundė? – virpančiu balsu paklausė Inga. – iš mūsiškių galėjo taip pasielgti?</p> <p>– galėjo tai padaryti, bet nemanau, kad tyčia taip padarė, – mėgino nuraminti Milda.</p> <p>– įtariu, tik nenoriu sakyti... – tokiu prisipažinimu visus nustebino Rasa.</p> <p>„Įdomu, iš mūsų?“ – tokia mintis kirbėjo visų mūsų širdyse.</p>	<p><i>nieko, bet kas, kas nors, kažin koks, kažkas (2), kai ką, kurį, kuris, ką</i></p>
<p>Į vakarėlį atėjo visi. atsinešė sausainių, sumuštinį. Tačiau nepagalvojo apie sultis. Blogai, jei neturėsime gerti. pasisiūlė nubėgti į parduotuvę ir nupirkti. Prašėm atnešti sulčių. Gaila, bet nerado, taigi atnešė tik mineralinio vandens.</p> <p>..... baisaus. Aš vakar pirkau, visai neblogas.</p>	<p><i>kiekvienas, tokio pat, nieko (2), visi, kažkokio, visokių, kažkas, nė vienas, jokių, kai kas</i></p>

4. Įrašykite tinkamus žodžius.

kur, bet kur, kažkur, kai kur, kažin kur, kitur, kur nors, kur ne kur, vienur, niekur

1. Labai norėčiau pakeliauti po Lietuvą, **kur nors** nuvažiuoti. Gėda prisipažinti, kad dar nebuva.
2. taip ilgai buvai? Išėjai minutėlei, o dingai visai dienai.
3. – Mykolas? – išėjo.
4. – Eikime šį vakarą, nusibodo namie. – norėtum? –
5. Visas mėnuo darbo ieškau... dirbčiau, kad tik kas darbo pasiūlytų.
6. – Negaliu rasti tinkamo šviestuvo. – Ar visose parduotuvėse buvai? – Žinoma, ne. buva, dar nespėjau.
7. – Stebuklas! Vakar visą dieną lijo, o šiandien tik drėgna. – Bet rytoj vėl lis, gal ir čia, pajūryje.

SKAITVARDŽIAI

1. Skaičius rašykite žodžiais. Pavartokite tinkamą formą.

Prieš **penkis šimtus metų** (500 m.) vienuolis Gabrielius popieriaus lape sumanė parašyti (14 000) eilučių kūrinį. To lapo ilgis buvo (80), o plotis (60) centimetrų. O jei žiūrėsi iš toliau, lape pamatysi spalvotą Italijos žemėlapi. To pasiekta derinant raidžių dydį ir jų spalvas. Šį darbą vienuolis dirbo (4 m.).

Yra labai didelių ir sunkių knygų. Pavyzdžiui, aiškinamasis anglų kalbos žodynas turi (86 093) puslapius. Studentai vargsta nešiodamiesi tokią sunkenybę.

Buvęs Kauno dailės gimnazijos moksleivis Sigitas Staniūnas lietuviškos knygos (450) metų jubiliejui sukūrė didžiausią knygą Lietuvoje. Jos viršeliams prireikė net (3 karvės) odos.

Storiausia lietuviška knyga, matyt, būtų iš (XIX a.). Tai (1816 m.) išspausdinta Biblija. Joje (1536) puslapiai, o jos storis net (11 cm).

2. Įrašykite tinkamą formą.

Penktadienį oficialiai **duris** (durus) atvėrė pirmasis Lietuvoje Žaislų muziejus. (Jis) pristatoma visų iki šiol rastų ir (žaislai) priskiriamų radinių kopijos bei rekonstrukcijos.

Archeologinių tyrimų (metas) rastų žaislų originalai buvo saugomi (vienuolika) Lietuvos muziejų. (Naujasis muziejus) lankytojai gali pirmą kartą (viena erdvė) pasigrožėti XIII–XVIII a. Lietuvos žaislų (pāvėldas).

„Ekspozicijā kūrėme taip, kad kuo daugiau būtų galima paliesti, pažaišti, išmėginti ir įsivaizduoti, (kokios įdomios) ir (žaismingos) būta viduramžių (pramogos)“, – sakė viena muziejaus steigėjų Indrė Jovaišaitė-Blaževičienė. Žaislų muziejaus (kolekcija) sukaupta jau per (tūkstantis) eksponatų. Pačios seniausios – dvi 1935–1936 m. Kaune pagamintos lėlės: „mergaitė“ ir „berniukas“.

Všį Žaislų muziejus įsteigta (2010-03-08). (2 metai) buvo ieškota (jauki vieta) įsikurti. Tuomet Žaislų muziejus gyvavo (internetinė erdvė). 2012 m. kovo mėnesį pasirašyta sutartis su Vilniaus miesto savivaldybe nuomotis patalpas (lengvatinės sąlygos). Per pusę metų pavyko patalpas sutvarkyti, suteikti joms (linksmos spalvos) ir apgyvendinti ten (pirmieji „gyventojai“).

Daugiau informacijos (adresas) <http://www.zaislumuziejus.lt>

Pagal spaudą

VEIKSMAŽODŽIAI

PAGRINDINĖS FORMOS:

bendratis, esamojo laiko 3 asmuo, būtojo kartinio laiko 3 asmuo

LAIKAI

- **vientisiniai:** esamasis, būtasis kartinis, būtasis dažninis, būsimasis;
- **sudėtiniai: pradėtiniai** (buvo beėjęs), **atlikiniai** (buvo pastatytas).

1. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

A)

1. Kasmet mums **atrodo** (atrodyti), kad (tapti) protingesni, geriau (pažinti) žmones.
2. Turbūt visi žmonės pačių šviesiausių, skaidriausių jausmų (semtis) iš vaikystės. Labai ryškiai aš (atsiminti) save, sėdinčią senelės sode. Žinoma, kaip ir kiti vaikai, (trankytis) dviračiu, net koją (išsisukti), (kasti) griovelius, (statyti) smėlio pilis, tačiau rašymas (būti) įdomiausias žaidimas.
3. Skulptorius K. Žlabys (išstudijuoti) gausybę knygų, tačiau visokios studijos jam (nusibosti). Jis jau (mokyti) ir Vilniaus pedagoginiame institute, ir Vilniaus universitete, ir Dailės akademijoje. Visų mokslų (baigti) po vieną kursą. Ir (įstoti) savo noru, ir (mesti).
4. Šešiametė Ramutė (lankyti) antrą klasę, o Mintautas jau (įpusėti) penktus metus. Iš pradžių tėvai (nuslėpti) vaikų amžių, todėl į mokyklą juos (priimti) tokius mažus.
5. Jeigu draugais laikome tuos žmones, kurie kartu (praleisti) laisvalaikį, tai tada mes su Povilu (nebūti) draugai. Bet jeigu draugais (vadinti) tuos, kurie (suprasti) vienas kitą iš pusės žodžio, tai tuomet mes – draugai.

B)

1. Mėnuo **šviečia** (šviesti), bet (nešildyti).
2. Bailus ir kiškio (išsigąsti).
3. (Mokėti) žodį – žinai kelią.
4. Kas (klausti), tas neklysta.
5. Neloja, (nekąsti), bet į namus (neleisti).
6. Du kartus (gimti), vieną kartą miršta. [Paukštis].
7. Kaltas visada (drebėti).

C)

Upė **nuslūgdavo** (nuslūgti), pavasario saulės kepinami (pradžiūti) keliai ir takeliai, ir, klykiant pempėms, pagrioviuose (pražysti) pirmosios kiaulpienės; kiek vėliau balose žie-

dus (išskleisti) baltos plukės. (Garuoti) sausėjanti ir kvepianti žemė; įkalnėse ji (būti) šviesesnė; arkliai (traukti plūgą, laikomą stiprių artojo rankų, o atversta vaga (bėginėti) varnėnai, mikliai rinkdami riebius sliokus. Iš mėlyno dangaus į žemę (sklisti) netylantis vyturių čirenimas; jie (pakilti) aukštai aukštai, ir, pakėlę galvą, artojai vos (įstengti) įžiūrėti spurdančius kamuoliukus, kartais lyg grumstus lekiančius žemėn.

Neretai kelią taip **užpustydavo** (užpustyti), kad (nebelikti) net rogių provėžų žymės. Vaikai iki pažastų (paskęsti) giliose pusnyse, sušalęs sniegas akinamai (blizgėti) rausvoje žiemos saulėje.

Kai nuo šalčio (imti) pokšėti tvoros, mokyklą (uždaryti) keletui dienų, kol (atslūgti) kvapą gniaužiantis speigas.

Pagal R. Lankauską

2. Parašykite, ką žmonės DARYDAVO per Užgavėnes.

Užgavėnes **švęsdavo** (švęsti) visas kaimas. Tą dieną (valgyti) daug kartų ir sočiai, riebiai, todėl (virti) daug mėsos ir (kepti) daugybę blynų.

Žmonės tikėjo, kad ta diena yra nepaprasta. (Lipti) į roges ir (važiuoti) į laukus. Kai (važiuoti), (nesisėsti), nes tikėjo, kad tada derlius bus geresnis, javai (užaugti) didesni.

Visi (linksmintis), (krėsti) juokus, niekas (neliūdėti). Iš kiemo į kiemą (vaikščioti) persirengėliai. Šeimininkai juos (sutikti), (kviesti) į vidų, (vaišinti). Jeigu kas svečių (neįsileisti), net ant stogo (užšokti) ir kaminą (užkimšti). Linksmiausios (būti) Kanapinio ir Lašininio imtynės.

Tie persirengėliai su savimi (vežioti) tokią šiaudinę iškamšą – Morę ar Gavėną – kurią laukuose vėliau (sudeginti). Visi tikėjo, kad taip greičiau (baigtis) žiema ir (ateiti) pavasaris.

3. Pavartokite tinkamą formą.

Guliu (Gulėti) tamsoje ir niekaip (negalėti) užmigti. Vis (galvoti) ir (galvoti), kaip atsiranda knyga.

Netikėtai man (kilti) mintis – pats pasidarysiu knygą. (Išardyti) popierinį maišelį nuo cukraus, (sukarpyti) mažom skiautėm, (perlenkti) jas perpus ir (susiūti) vilnoniu siūlu. Į vienus lapelius (įrašyti) po raidę, kituose (nupiešti) namą, šuniuką. Štai ir mano knyga!

Priėjau prie tėvo, (norėti) jam parodyti savo knygą, bet jis (neturėti) laiko, tik (žvilgtelėti) į ją ir viskas. Aš truputį (pastovėti) šalia ir (prieiti) prie mamos. Ji (paimti) mano knygą į rankas, (vartyti) ir (klaudyti), ką aš (pasakoti).

TARIAMOJI NUOSAKA

6. Atsakykite į klausimus.

Ką darytum, jeigu dabar nebūtų paskaitos?
Jei **nebūtų** paskaitos, **eičiau** pasivaikščioti po senamiestį.

1. Kur keliautumėte, jei turėtumėte laiko ir pinigų?

.....

2. Ką norėtumėte daryti, jei nestudijuotumėte?

.....

3. Su koku žymiu žmogumi norėtumėte susitikti, jei tik turėtumėte galimybę?

.....

7. Parašykite pagal pavyzdį.

Jei tik aš (galėti), aš (ateiti). → Jei tik **galėčiau**, aš **ateičiau**.

1. Jeigu (nelyti) ir oras (būti) gražus, mes (eiti) pasivaikščioti.

.....

2. Jeigu man (skaudėti) galvą, (gerti) vaistų.

.....

3. Jei tu (atsikelti) anksčiau, tikrai (nepavėluoti) į darbą.

.....

4. Jei Jurgis (pasikalbėti) su mama, ji daugiau (nepykti).

.....

5. Jei aš (susitvarkyti) kambarius šiandien, (būti) laisva rytoj.

.....

6. Jei mes (nusipirkti) bilietus iš anksto, (neturėti) jokių problemų.

.....

7. Jei tu (nesijaudinti), per egzaminą daugiau (prisiminti).

.....

8. Jei jūs truputį (pasimokyti), greičiau viską (išmokti).

.....

8. Įrašykite tinkamas formas.

Savo gyvenime aš nieko **nekeisčiau** (nekeisti), (palikti) viską taip, kaip (būti). (Nemanyti), kad aš labai (klysti), nors gyvenimas ir sudėtingas. Aišku, kad (svarstyti) ir (mokyti) iš klaidų, ir (daryti) naujas. Bet savo gyvenimo aš (nenorėti) pakeisti. Svarbiausia man (būti) darbas, šeima ir meilė. Visa tai aš (turėti). Su dukrom (sugyventi) labai draugiškai. Niekada (netekti) jų barti, mes (susišnekėti) geruoju. Jei jos (norėti) mano patarimo, aš nuoširdžiai (patarti).

Klausiate, kaip (jaustis), kai gatvėje mane (atpažinti)? Labai gerai. Jei žmogus pasižiūrėjęs į mane (nusišypsoti), tai aš (žinoti), kad jis (matyti) spektaklį. O bendravimas su žurnalistais daugiau (įpareigoti) nei (varginti). Juk tuomet (reikėti) pamąstyti, ką (sakyti). Kartais ir (nepataikyti). (Būti), kad ir (parašyti) ne tai, ką (sakyti). Scenoje aš (nebijoti) būti atvira ir išsakyti. O gyvenime (nemėgti), kai (brautis) į mano vidų.

Ką (norėti) dar suvaidinti? Viską, ką man (pasiūlyti). Kai (pergalvoti), nuoširdžiai (sakyti): visus vaidmenis (prisiminti) ir visi man vienodai brangūs, nepaisant to, ar jie mažičiai, ar dideli, geriau ar blogiau pavykę.

SANGRAŽINIAI VEIKSMAŽODŽIAI. ESAMASIS LAIKAS

9. Užpildykite lentelę.

aš	tu	jis, ji, jie, jos	mes	jūs
kalbuosi	kalbiesi	kalbasi	kalbamės	kalbatės
		nervinasi		
		renkasi		
		rūpinasi		
		šukuojasi		
		verdasi		
keliuosi	keliesi	keliasi	keliamės	keliatės
		jaučiasi		
		juokiasi		
		džiaugiasi		
		prausiasi		
		ruošiasi		

10. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

Ji labai ilgai **kalbasi** (*kalbėtis, kalbasi, kalbėjosi*) telefonu. Ar tu dažnai su savo draugais? Kartais aš su broliu, kartais – su seseria. Mes susitinkame ir su Rasa kasdien. Ar jūs su savo kaimynais? Jonas ir Rasa **nesikalba** – jie susipyko. Sauliukas niekada su nepažįstamais žmonėmis. Kodėl jūs su Tadu?

Jie dažnai **nervinasi** (*nervintis, nervinasi, nervinosi*). Ko tu Juk viskas gerai. Kai nesiseka, mes paprastai Aš dažnai o jūs niekada Kai tu ne..... , viską geriau padarai.

Milda **keliasi** (*keltis, keliasi, kėlėsi*) pusę septynių. Kada jūs ? Aš

truputį anksčiau, šeštą. Savaitgalį mes šiek tiek vėliau, apie devintą. Kada tu rytoj ? Kada Saulius? Tadas šiandien ne – jam nereikia eiti į darbą. Kodėl tu ne – pavėluosi į universitetą! Jūs niekada anksti, nes dirbate po pietų. Kai nėra pirmos paskaitos, aš anksti.

Kai šalta, Dalia **rengiasi** (*rengtis, rengiasi, rengėsi*) kailinius. Ar tu kailinius. Jūs per daug šiltai. Šiandien labai šalta, todėl aš ir megztiinį, ir liemenę. Vasarą mes kitaip negu žiemą. Aš nemėgstu kailinių, todėl niekada Kodėl tu niekada palto?

Šiandien ji yra linksma, **džiaugiasi** (*džiaugtis, džiaugiasi, džiaugėsi*), nes gavo laišką. Aš , kai paskambina draugai. Ar jūs , kad greitai bus atostogos? Tu , nes rezultatai yra geri. Tomas ne visada darbo rezultatais. Kai rezultatai nėra geri, jūs ne

Visą savaitę Petras dirba, tik savaitgalį jis **ilsisi** (*ilsėtis, ilsisi, ilsėjosi*). Kada jūs ? Kur paprastai tu vasarą? Vasarą aš prie jūros, o žiemą važiuoju į kalnus. Dabar mes , prašome netrukdyti. Kodėl po tokio sunkaus darbo tu ne ? Nejaugi jūs niekada , niekada nepavargstate?

Treneris **tikisi** (*tikėtis, tikisi, tikėjosi*), kad mūsų komanda laimės. Ar tu , kad jie ateis? Aš , kad mes dar susitikime. Jūs , kad mes nesupyksime. Mes , kad jums kelionė patiks.

Aš **domiuosi** (*domėtis, domisi, domėjosi*) menu. Ar jūs šiuolaikiniu menu? Ar tu Lietuvos istorija? Dabar jis sportu. Aš ne populiariąja muzika – man patinka klasika. Kodėl tu niekuo ne ?

11. Užpildykite lentelę.

aš	tu	jis, ji, jie, jos	mes	jūs
klausausi	klausaisi	klausosi	klausomės	klausotės
		maudosi		
		šypsosi		
		šluostosi		
		tvarkosi		
		valosi		

12. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

klausytis, klausosi, klausėsi: Vakaraš aš dažnai **klausausi** muzikos. Paprastai tu klasikos, bet šį vakarą mes rokenrolų. Ar jūs vakaro žinių? Aš kasdien žinių. Tu niekada vidurdienio žinių, nes tuo metu nesi namie.

maudytis, maudosi, maudėsi: Vasarą jie kasdien Ar tu kasdien ? Aš niekada upėse – man rodos, vanduo nešvarus. Ar jūs baseine? Mes tik tada, kai vanduo šiltas.

tvarkytis, tvarkosi, tvarkėsi: Savaitgalį mes paprastai Neturiu laiko, todėl kasdien aš ne..... . Ar tu rytais, ar vakarais? Jūs negalite man padėti, nes dabar jūs

13. Skaitykite tekstą ir įrašykite tinkamas žodžių formas.

SUNKUS PIRMADIENIS

Rytą aš anksti **keliuosi** (*keltis, keliasi, kėlėsi*) ir einu į vonią. Ten (*praustis, prausiasi, prausėsi*), (*valytis, valosi, valėsi*) dantis. Dantų pasta (*baigtis, baigiasi, baigėsi*), šiandien būtinai reikės nusipirkti. Grįžtu į miegamąjį, čia (*rengtis, rengiasi, rengėsi*), (*šukuotis, šukuoja, šukavosi*).

Tada einu į virtuvę, (*virtis, verdasi, virėsi*) kavą, (*darytis, darosi, darėsi*) sumuštinį ir pusryčiauju. Nemėgstu skubėti, kai valgau.

Po pusryčių (*ruoštis, ruošiasi, ruošėsi*) į darbą. Einu į koridorių. (*Autis, aunasi, avėsi*) batus. Batai švarūs. Gerai, kad vakar nepamiršau nusivalyti. Šiandien šalta. (*Rengtis, rengiasi, rengėsi*) kailinius, (*rištis, rišasi, rišosi*) šiltą šaliką, (*dėtis, dedasi, dėjosi*) skrybėlę, (*mautis, maunasi, movėsi*) odines pirštines. Nenoriu peršalti ir sirgti kaip pernai žiemą. Kai sloguoju, visada blogai (*jaustis, jaučiasi, jautėsi*), tada nesiseka dirbti.

Stotelėje daug žmonių. Laukiame autobuso, o jis ilgai neatvažiuoja. Aš (*nervintis, nervinasi, nervinosi*). Kai vėluoju, mano viršininkas (*bartis, barasi, barėsi*). Jis mano, kad aš tyčia vėluoju, nes nenoriu dirbti.

Šį rytą man (*sektis, sekasi, sekėsi*). Lygiai aštuntą aš sėdžiu prie savo darbo stalo. Įeina viršininkas. Pirmadienį jis visada duoda man daug darbo, o pats geria kavą, (*kalbėtis, kalbasi, kalbėjosi*) su sekretore, (*klausytis, klausosi, klausėsi*) žinių. Šiandien aš ruošu dokumentus į banką. Neblogai (*sektis, sekasi, sekėsi*). Man atrodo, kad mes gausime pinigų. Nešu dokumentus viršininkui. Jis skaito ir (*šypsotis, šypsosi, šypsojosi*). Aš (*džiaugtis, džiaugiasi, džiaugėsi*). Viskas gerai. Viršininkas išeina į banką.

Pietų pertrauka. Einu į kavinę su kolegėmis. Padavėjas atneša valgiaraštį. Greitai (*rinktis, renkasi, rinkosi*). Man nepatinka, kai žmonės nežino, ko nori.

Po pietų grįžta viršininkas. Piktas. Jis (*skųstis, skundžiasi, skundėsi*), kad banke jo niekas nenori suprasti. Pinigų negausime. Aš (*jaudintis, jaudinasi, jaudinosi*). Gal aš blogai sutvarkiau dokumentus? Nesuprantu, kodėl mums taip nesiseka? Aš vėl turėsiu daug dirbti. Kodėl tik aš viena (*rūpintis, rūpinasi, rūpinosi*)? Gerai, kad šiandien darbas jau (*baigtis, baigiasi, baigėsi*).

Grįžtu namo pavargusi. Iš pradžių aš (*tvarkytis, tvarkosi, tvarkėsi*), po to valgau vakarienę, žiūriu televizorių. Komedija. Iš širdies (*juoktis, juokiasi, juokėsi*). Jau vėlu. Einu į vonią, (*maudytis, maudosi, maudėsi*). Kur mano rankšluostis? Ieškau spintoje. Pagaliau radau, (*šluostytis, šluostosi, šluostėsi*), (*rengtis, rengiasi, rengėsi*) pižamą ir (*gultis, gulasi, gulėsi*). Man atrodo, kad per daug dirbu...

SANGRAŽINIAI VEIKSMAŽODŽIAI. BŪSIMASIS LAIKAS

mokyti + s + iuo + si... → mokysiuosi...

18. Užpildykite lentelę.

aš	tu	jis, jis, jie, jos	mes	jūs
kelsiuosi				
	sveikinsiesi			
		džiaugsis		
			tvarksimės	
				klausysitės
prausiuosi				
	maudysiesi			
		ginčysis		

19. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

- Kai papasakosiu, kas atsitiko, jūs tikrai **juoksitės** (juoktis).
- Prieš egzaminą jis, kaip visada, vėl naktį (mokyti).
- Pažadame, mes niekada (klausyti) muzikos vairuodami.
- Rytoj pirmos paskaitos nėra, tikrai anksti (keltis).
- Jei tu ir vėl su draugais (ginčyti), aš tavęs nelauksiu.
- Šiomet mokausi vokiečių kalbos, o kitą semestrą (mokyti) ispanų.
- Oras smarkiai atšalo. Rytoj mes (rengtis) šilčiau.
- Vanduo labai nešvarus – aš čia daugiau (maudyti).
- Paprastai keliatės septintą, bet rytoj – kelionė, todėl (keltis) anksčiau.
- Jei rytą (jausti) geriau, į paskaitas eisiu.

SANGRAŽINIAI VEIKSMAŽODŽIAI. LIEPIAMOJI NUOSAKA

	+ kis	tu	moky kis
moky-tis-	+ kimės	mes	moky kimės
	+ kitės	jūs	moky kitės

20. Įrašykite tinkamą formą.

- Šiandien šalta, **renkitės** (rengtis) šilčiau.
- Milda, ne (jaudintis), viskas bus gerai.
- Vaikai, (valyti) dantis ir eikite miegoti!
- [mes] Ne..... (Maudyti) ilgai, nes vanduo labai šaltas.
- Jūrate, kodėl tokia liūdna? (Nusišypsoti)!

6. Atidžiau (klausytis) ir viską suprasite.
7. Tada, daugiau (kalbėtis) su draugais – bus lengviau rasti bendrą sprendimą.
8. (Keltis) anksčiau, tada nepavėluosite į paskaitas.
9. Dažniau (juoktis) – ir gyvenimas tau atrodys gražesnis.
10. [jūs] (Domėtis) ne tik savo sritimi, bet ir kitais dalykais.
11. (Praustis) vėsesniu vandeniu – geriau jausitės.
12. [jūs] (Džiaugtis) – kitą savaitę egzaminu nebus!

SANGRAŽINIAI VEIKSMAŽODŽIAI. TARIAMOJI NUOSAKA

kel-tis	+ čiausi	aš	kelčiausi
	+ tumeisi	tu	keltumeisi
	+ tuši	jis, ji, jie, jos	keltuši
	+ tu(mė)mės	mes	keltu(mė)mės
	+ tu(mė)tės	jūs	keltu(mė)tės

21. Parašykite pagal pavyzdį.

Jei Rasa mažiau **jaudintuši** (jaudintis), ji geriau groto.

1. Jei Tomas (keltis) septintą valandą, į pirmą paskaitą nevėluotų.
2. Jei tu daugiau (mokyti), daugiau mokėtum.
3. Jeigu jūs daugiau (juoktis), gyventi būtų linksčiau.
4. Jei aš geriau (jausti), važiuočiau į ekskursiją.
5. Jei mes visą dieną (juoktis), neturėtume laiko dirbti.
6. Jei jūs (klausyti) oro prognozės, žinotumėte, kada lis.
7. Jei tu su draugais (kalbėti) tik lietuviškai, greičiau išmoktum lietuvių kalbą.
8. Jei jūs daržoves (pirkti) turguje, jos visada būtų šviežios.
9. Jei jie su mumis (sveikinti), ir mes su jais (sveikinti).
10. Jei aš (domėti) teatru, būtinai į šį spektaklį nueičiau.

22. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

1. Jos sūnus norėtų **mokyti** Vilniaus universitete.
2. Ar kasdien tu naujus žodžius?
3. Dabar mes nieko nauja, tik kartojame.
4. Ar jūs jau mokate vairuoti automobilį, ar dar tik ?
5. Vakar aš tą eilėraštį, bet neišmokau.
6. Rytoj jūs šokti tango.
7. Greitai egzaminai, negaišk laiko,
8. [Mes] gražiai sutarti, nesipykti be reikalo.
9. Jei tu rimčiau, dabar būtum viską mokėjęs.
10. Jei jie , egzaminą būtų išlaikę.
11. Jei studentai visus metus, per sesijas nesijaudintų.
12. Jei šiandien mes rašyti sveikinimus, rytoj parašyčiau sveikinimą savo draugei.

1. Nenorėčiau su jumis **pyktis**, aš tikrai retai ant ko nors supyktu. 2. – Ar tu su broliais? – Ne, su jais mes niekada 3. Girdėjau, vakar tu su..... su viršininku. Ką dabar darysi? 4. Anksčiau mes niekada, o dabar beveik kiekvieną dieną. 5. Atsiprašykite vienas kito ir daugiau dėl niekų ne.....! 6. Jei su visais aš, draugų neturėčiau. 7. Jei jie, tikrai nebūtų laimėję.

1. Negražu tiek daug **girtis**. 2. Mano kaimynė visada 3. Jūs taip pat dažnai 4. – Ar tu kada nors ? – Taip, ir aš kartais 5. Ji vakar, kad ją aplankėte. 6. Prieš savaitę tu, kad gavai įdomų darbą. 7. Paprastai ji ne....., todėl kai vakar pa....., visi labai nustebė. 8. Jei man taip pasisektų, ir aš 9. Ar tu, jei laimėtum daugybę pinigų? 10. Jei jūs būtumėte laimėję, pa.....

1. Kaip ji moka **džiaugtis** gyvenimu! 2. Mes, kad pagaliau pas mus atvažiavai. 3. Ar tu šiuo pasiūlymu? 4. Jis visada, kai draugai jį aplanko. 5. Kai pamatote draugę, jūs visada 6. Ji, kad baigė rašyti tą straipsnį. 7. Mes, nes gavome tiek bilietų, kiek prašėme. 8. Kai sužinosite, ką nusprendėme daryti, tikrai ap.....

1. Ji ėmė **jaustis** šiek tiek geriau. 2. Dabar aš geriau, tačiau vakar aš labai blogai 3. Kaip tu, kai sužinai ką nors labai malonaus? 4. Žinoma, dabar mes daug geriau. 5. Ar jūs geriau? 6. Kai išgersite šių vaistų, geriau. 7. Kaip jūs, kai sužinojote, kad netekote darbo? 8. Vakarašis šiek tiek geriau. 9. Nors dirbome labai ilgai, mes ne..... pavargę. 10. Jei vakar tu blogiau, į darbą nebūtum ėjęs.

1. Ji visada randa kuo **stebėtis**. 2. Aš visada žmonių drąsa. 3. Jie tuo, kaip mes taip greitai viską padarėme. 4. Ar tu jo elgesiu? 5. Jūs mumis, kodėl ne..... kitais? 6. Tu tik, kaip jis gražiai dirbo, ir nieko nesakei. 7. Visi mes vakarykščiu Tado poelgiu. 8. Andriau, ne..... tokiu viršininko griežtumu, tu juk pats esi kaltas.

1. Šiandien labai šalta. Kaip **rengtis**? 2. Kai būna šalta, aš kailinius. 3. Kai įeiname į auditoriją, mes nu....., nes čia šilta. 4. Kaip tu, kai ėjai į teatrą? 5. Palaukite mūsų, mes per..... ir tuoj ateisime. 6. Jei ap..... šilčiau, nebūtum sušalęs. 7. Jei aš šilčiau, negalėčiau greitai vaikščioti. 8. Kai grįžome namo, mes per..... ir pradėjome tvarkyti kambarius – laukėme svečių.

1. Malonu su tavimi **kalbėtis**. 2. Gyvenu viena, retai su kuo 3. Kaimynas niekada su manimi. 4. Su kuo vakar taip ilgai? 5. Vakarašis skambino broliui, mes kokį pusvalandį. 6. Paprastai mes ne..... taip ilgai, tačiau vakar užsiplepėjome. 7. Pa..... su kuo nors iš draugų, tau tikrai palengvės. 8. Jei mes pa....., tikrai nebūtume susipykę.

SUDĖTINIAI LAIKAI

- **sudėtiniai pradėtiniai**

Aš **buvau** **beeinąs** iš namų, bet pradėjo lyti ir turėjau likti namie.

- **sudėtiniai atlikstiniai**

Aš jau kelis kartus **esu buvęs** Nidoje.

Kai jis **atnešė** knygą, mes jau **buvome išėję**.

Kai **grįždavo** tėvai, vaikai jau **būdavo atsigulę**.

Kai **grįšiu**, jos tikriausiai jau **bus pavalgiusios**.

Jei **nebūčiau įstojusi** į Muzikos akademiją, **būčiau išvykusi** iš Lietuvos.

Būk pasiruošęs, bet nelįsk į akis.

Žmogus laimingas, kai myli ir (yra) **mylimas**.

Visada **buvau mokoma** užuojautos kitam...

Kartais ir jis **būdavo giriamas**.

Didelis dėmesys **bus skiriamas** studijų finansavimo klausimams.

Visi stebėtusi, jei jis **būtų giriamas**.

„Matyk ir **būk matomas**.“

Tas darbas jau **atliktas**.

Į gimtadienį **buvo pakviesti** visi, bet **atėjo** tik artimiausi draugai.

Jei **būtų buvusi pakviesta**, ji **būtų atėjusi**.

23. Atsakykite į klausimus.

1. Su kokiais garsiais žmonėmis **esate bendravęs** (bendravusi) savo šalyje ar kur kitur?

.....

2. Kokį keisčiausią patiekalą **esate valgęs** (valgusi) (ragavęs, ragavusi)?

.....

3. Ką **būtumėte darę**, jei **nebūtumėte atvykę** į Lietuvą?

.....

4. Kas dabar pasaulyje (jūsų šalyje) (yra) **daroma** kitaip nei anksčiau?

.....

5. Kokie dalykai jums jau **buvo dėstomi** ir kokie dar **bus dėstomi**?

.....

24. Pakeiskite pasakojimą pagal pavyzdį.

Prieš išeidama į darbą mama dukteriai sako: „Grįžusi iš mokyklos pirmiausia persirenk, tada pasišildyk sriubą ir pavalgyk, tada išvesk į lauką šunį, palaistyk gėles. Truputį pailsėk ir ruošk pamokas.“

Kai mama parėjo, duktė jau **buvo grįžusi** iš mokyklos,

.....

.....

Kai mama pareidavo, duktė dar **nebūdavo grįžusi** iš mokyklos,

.....

.....

Mama galvoja: „Kai pareisiu namo, duktė **bus grįžusi** iš mokyklos,

.....

.....

mes taip pat dar (neparengti). Jeigu viską (padaryti) laiku, (nereikėti) jaudintis.

10. Kai vakarais brolis grįždavo iš darbo, aš jau (atsigulti), bet dar (nemiegoti). Man taip (rūpėti) pasišnekėti su juo, aptarti visus reikalus, pasidžiaugti ar pasiguosti. Jis visada manęs (išklaudyti), visada nuoširdžiai (patarti). Kaip man dabar jo (trūkti)! Kaip jo (ilgėtis)! Kad tik jis greičiau (parvažiuoti) iš tos kelionės! Jei jis (grįžti) truputėlį anksčiau, tikriausiai (turėti) laisvo laiko. Tada mes (galėti) kartu pabūti: (pažvejoti), (pasimaudyti), o gal net baidarėmis (paplaukioti).
11. Mantas atvažiuos po savaitės. Gaila, bet aš dar (neišlaikyti) egzamino, todėl (neturėti) laiko linksmintis.
12. Kaip gera pasvajoti!.. Kai parvažiuosiu namo, egzaminus jau (išlaikyti), didžiąją kursinio darbo dalį (parašyti). Per atostogas (būti) laisvesnė, (galėti) aplankyti visus draugus.

B)

1. Iki šiol (nežinoti), kur yra Gintaro kambarys.
2. Ar prieš atvažiuodamas į Lietuvą tu (valgyti) cepelinų?
3. Būdamas dvidešimties metų Vytas jau (matyti) daugybę šalių.
4. Kaip gražu! Dar niekada (girdėti) gražesnės muzikos.
5. Nepyk, tavo straipsnį perskaitysiu rytoj, dabar (pavargti).
6. Lietuvių kalba (išlaikyti) daug senų formų ir žodžių.
7. Prieš metus lietuvių kalba man neatrodė sunki. Jeigu aš (žinoti), kad lietuvių kalba tokia sunki, (nepradėti) jos mokytis.
8. Gerai, kad bilietus užsisakėme iš anksto. Jei vakar (eiti), bilietų (negauti).
9. Egzaminui (išmokti) kirčiavimą, bet dabar jau nieko nebeatsimenu.
10. Iki mokslo metų pabaigos mokiniai jau (išmokti) dirbti kompiuteriu.
11. Iki egzamino aš jau (perskaityti) visus užrašus, (atlikti) visas užduotis. O referatą (baigti) po egzamino.
12. Kai po valandėlės užbėgsiu, [tu] laišką (parašyti) ir (išspausdinti). Aš , ir tu (galėti) tuoj pat išsiųsti.

Jau **buvau berašęs** Martynui žinutę, bet jis pats man paskambino.

2 komponentai:

1) veiksmažodžio **būti** būtojo kartinio laiko forma;

2) veikiamosios rūšies esamojo laiko dalyvis su priešdėliu **be-**.

aš **buvau** (be- + raš-~~o~~ + -ąs/-antis, -anti → berašąs / berašantis, berašanti

27. Parašykite, kas buvo ketinama padaryti, bet taip ir nebuvo padaryta.

Savaitgalį **buvau bevažiuojąs** pas mamą, bet turėjau išvykti į konferenciją.

1. Aš (eiti) į universitetą, bet prisiminiau, kad pirmos paskaitos nebus.
2. Aš (sakyti) savo nuomonę, bet kaip visada mane aplenkė Romas.
3. Tu (baigti) rašyti pratimą, kai užsuko draugė.
4. Vaikai (žaisti) toliau, tačiau tėvai pakvietė vakarienės.
5. Aš (gultis), kai suskambėjo telefonas.
6. Jis (pirkti) laikraštį, bet pamatė naują žurnalą ir susidomėjo juo.
7. Mergaitės (išeiti), bet tėvų paprašytos pasiliko.
8. Aš (gerti) kavos, bet draugė pasiūlė šviežių sulčių.
9. Jūs (skambinti) draugui, bet negalėjote rasti telefono.
10. Marius (kviesti) taksi, tačiau Julija pasisiūlė pavežti.
11. Tu (atsisakyti) šio pasiūlymo, bet brolis patarė pagalvoti.
12. Šuo (pulti), bet pasirodęs šeiminkas jį sudraudė.

28. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdį.

Aš jau **ruošiausi eiti** į kiną, bet paskambino Vytautas, ir mano planai pasikeitė. →
Aš jau **buvau beeinanti** į kiną, bet paskambino Vytautas, ir mano planai pasikeitė.

1. **Ketinau prašyti** paskolinti penkis litus, bet susigėdau.
.....
2. Mokytojas **ketino aiškinti** naują pamoką, kai į klasę įėjo direktorius.
.....
3. Mes jau **ketinome sakyti**, kad ruošiamės susituokti, bet į kambarį įėjo brolis, ir pokalbis nutrūko.
.....
4. **Norėjau verstis** ant kito šono ir toliau miegoti, bet suskambo žadintuvas – reikėjo keltis.
.....
5. Jūs jau **ruošėtės vakarieniauti**, bet pagalvojote, kad dar palauksite brolio.
.....
6. Mergaitė **vos nepradėjo verkti**, bet pamačiusi žaisliuką nurimo.
.....
7. Tu jau **norėjai pasakoti**, kas atsitiko, bet kažkas paskambino, ir mama nuėjo atidaryti durų.
.....
8. **Ketinome išeiti**, kai viršuje išgirdome triukšmą.
.....
9. **Ruošiausi sakyti**, kad rytoj neateisiu, bet Jolanta į mane taip griežtai pasižiūrėjo, kad iš karto nutilau.
.....
10. Berniukas **ketino prisipažinti**, kad sugadino kompiuterį, bet pamatęs rūstų tėvo žvilgsnį nutilo.
.....

29. Parašykite pagal pavyzdį.

Užuot sakiusi (sakyti) tiesą, ji kaip visada melavo.

1. Užuot (priekaištauti) mums, pagalvok apie save.
2. Užuot (ilsėtis), nusprendėme sutvarkyti kiemą.
3. Užuot (skambinti), nutariau pats nuvažiuoti.
4. Užuot (keliauti) po Europą, jos išskrido į Ameriką.
5. Užuot (tikėti) tuščiais pažadais, rūpinkis viskuo pati.
6. Užuot (dairytis), perskaitykit šį straipsnį.
7. Užuot (gerti) kavos, išgėrėte puodelį arbatos.
8. Užuot (keltis), dar truputį pagulėjau.
9. Užuot (skaityti) knygą, ji žiūri televizorių.
10. Užuot (skųstis), pradėk ieškoti kito darbo.
11. Užuot (važiuoti) automobiliu, vykite į Kauną traukiniu.
12. Užuot (skubėti) priimti sprendimą, viską gerai apsvarstykite.

Udruvės ežero vandenys nuolatos skalavo malūno kalno apgriuvusį šlaitą, tarytum norėdami jį nugriauti su visu malūnu. Bet pragyveno Baltaragio tėvų tėvai, ežeras visą laiką skalavo pakrantę, o malūnas vis **stovėjo kaip stovėjęs** ant pakriūtės, jo sparnai sukosi, ir jis nuolatos užė. (K. Boruta)

30. Parašykite, kad kas nors ką nors daro kaip anksčiau.

Nors mes kalbėjome gana garsiai, Rita **miegojo kaip miegojusi / tebemiegojo**.

1. Mes ją kvietėme, bet Nijolė (stovėti).
2. Į autobusą įlipo močiutė, bet vaikinukas (sėdėti).
3. Nors mes ir draudėme, Antanas (gerti).
4. Policininkas stabdė, bet vairuotoja (važiuoti).
5. Praėjo visa valanda, o Sigita jo (laukti).
6. Mokytojas perspėjo, bet mergaitės (kalbėti).
7. Moterys išlipo iš vandens, o vyrai (maudytis).
8. Visi ją raminome, bet kaimynė (verkti).
9. Spektaklis baigėsi, o žiūrovai (ploti).
10. Jų niekas nebesivijo, o jos (bėgti).

31. Įrašykite tinkamas veiksmažodžio formas.

Gerai, kad jis ateis. Jei **neateitų** (neateiti), mes **negalėtume** (negalėti) svarstyti šio projekto. Gerai, kad jis neatėjo. Jei **būtų atėjęs** (ateiti), mes tikriausiai **būtume susipykę** (susipykti) – jis nemėgsta nusileisti.

1. Kaip gaila, kad nespėjau į autobusą. Jei (spėti) (susitikti) su tavimi.
2. Gaila, kad rytoj negaliu eiti į teatrą. Jei (galėti) tikrai (eiti)

3. Ji visada vėluoja. Jei (nevėluoti) daug ką (padaryti)

4. Nesuprantu, kodėl ji pavėlavo. Jei ji (nepavėluoti) (girdėti)
 viršininko žodžius.
5. Kaip gerai, kad nepamiršai užsukti. Jei (neužsukti) aš (nežinoti)
 kada ir kur susitinkame.
6. – Pasakyk, ar važiuotum į Paryžių? – Jei (turėti) daugiau pinigų,
 žinoma, (važiuoti)
7. – Ar norėtumėt pakeliauti po Lietuvą? – Jei tik kas (pasiūlyti) mes
 (keliauti)
8. – Negi nežinotai, kad pasikeitė darbo laikas? – Jei (žinoti)
 (neateiti) į parduotuvę per anksti.

TIESIOGINĖS KALBOS KEITIMAS NETIESIOGINE

TIESIOGINĖ KALBA

ŽIOGAS IR SKRUZDĖS

Kartą žiemos metu skruzdės džiovinu sudrėkusius grūdus. Žiogas išalkęs ėmė prašyti kokio grūdelio.
Bet skruzdės tarė:

- O kodėl vasarą neprisirinkai?
- Vasarą neturėjau laiko, – atsakė žiogas. – Vasarą aš grojau!
- Jeigu vasarą grojai, tai žiemą šok, – atsakė juokdamosi skruzdės.

Ezopas

Kartą mama pasakė:

- Tu seniai maudeisi.
- Pinigų neturėjai? – teiravosi vaikai.
- Kur mama? – paklausė tėtė.
- Kur tu, Petrai, eini? – paklausė brolis.
- Laišką bent parašytum, – atsiduso motina.
- Mama, pamiegok, – pasakė ji.
- Oi, koks didelis akmuo!.. – stebėjosi vaikai.

NETIESIOGINĖ KALBA

ŽIOGAS IR SKRUZDĖS

Kartą žiemos metu skruzdės džiovinu sudrėkusius grūdus. Žiogas išalkęs ėmė prašyti kokio grūdelio.
Bet skruzdės paklausė, kodėl vasarą neprisirinkęs.
 Žiogas atsakė, kad vasarą **neturėjęs** laiko, vasarą jis **grojęs**. Skruzdės juokdamosi žiogui atsakė, kad žiemą **šoktų**, jeigu vasarą **grojęs**.

Pagal Ezopą

Kartą mama pasakė, kad jis seniai **maudėsi** / **maudėsis**.

Vaikai teiravosi, ar jis pinigų **neturėjo** / **neturėjęs**.

Tėtė paklausė, kur (yra) mama / kur mama **esanti**.

Brolis paklausė Petrą / Petro, kur jis **eina** / kur jis **einąs**.

Motina paprašė, kad jis bent laišką **parašytų**.

Ji paprašė, kad mama **pamiegotų**.

Vaikai stebėjosi (ir sakė), kad akmuo (**yra**) labai didelis / kad akmuo **esąs** labai didelis.

Tadas sako:

– **Aš** rytoj **važiuosiu** į Klaipėdą. → Tadas sako, kad rytoj **važiuos** į Klaipėdą.

Tadas sako:

– Mantas rytoj **važiuos** į Klaipėdą. → Tadas sako, **kad** Mantas rytoj **važiuos** į Klaipėdą.

Tadas sako:

– Dabar **nedirbu**, tik **studijuju**. → Tadas sako, kad dabar nedirba, tik studijuoja.
→ Tadas **sako** dabar **nedirbąs**, tik **studijuojąs**.

Tadas sakė:

– Prieš metus aš **baigiau** kalbos kursus. → Tadas sakė, kad prieš metus **baigė** kalbos kursus.
→ Tadas **sakė** (**tvirtino, gyrėsi...**) prieš metus **baigęs** kalbos kursus.

Tadas sakė:

– Mažas būdamas kasdien **valgydavau** ledus. → Tadas sakė, kad mažas būdamas kasdien valgydavo ledus.
→ Tadas **sakė** mažas būdamas kasdien **valgydavęs** ledus.

Tadas sakė:

– Kitąmet **keliausiu** po Europą. → Tadas sakė, kad kitąmet **keliaus** po Europą.
→ Tadas **sako** kitąmet **keliausias** po Europą.

dirba	→	dirbąs / dirbantis, dirbanti; dirbą / dirbantys, dirbančios
stovi	→	stovįs / stovintis, stovinti; stovį / stovintys, stovinčios
skaitė	→	skaitąs / skaitantis, skaitanti; skaitą / skaitantys, skaitančios
dirbė	→	dirbęs, dirbusi; dirbę, dirbusios
dirbdavė	→	dirbdavęs, dirbdavusi; dirbdavę, dirbdavusios
dirbs	→	dirbsiąs / dirbsiantis, dirbsianti; dirbsią / dirbsiantys, dirbsiančios

32. Tiesioginę kalbą pakeiskite netiesiogine.

<p>Petras sako:</p> <p>– Dabar dirbu ligoninėje.</p> <p>– Aš dirbau poliklinikoje.</p> <p>– Kitą savaitgalį nedirbsiu.</p>	<p>Petras sako dabar dirbąs / dirbantis ligoninėje.</p> <p>Petras sako dirbęs poliklinikoje.</p> <p>Petras sako kitą savaitgalį nedirbsiąs / nedirbsiantis.</p>
<p>1. Vaikinas teisinosi:</p> <p>– Turėjau neatidėliotinų darbų, negalėjau ištrūkti...</p>	
<p>2. Jos sakė:</p> <p>– Vakaraš mes daug dirbdavome, labai pavargdavome.</p>	
<p>3. Tadas pasakė:</p> <p>– Brolio vestuvėms tikrai parvažiuosiu.</p>	
<p>4. Rasa tvirtino:</p> <p>– Nieko įtartino nepastebėjau, nieko negirdėjau ir nemačiau.</p>	
<p>5. Ji sakė:</p> <p>– Kasdien su broliais žaisdavau, juos prižiūrėdavau.</p>	

6. Jiedu pareiškė: – Mes pasitraukiame iš projekto, jokių darbų kartu nedirbsime.	
7. Jos dažnai skųsdavosi: – Neturime laiko pailsėti, nebesusitinkame su draugais.	
8. Milda sakė: – Aš būsiu pirma, visus aplenksiu ir nugalėsiu.	
9. Studentai teigė: – Mes nieko nesuprantame, negalime atlikti užduočių.	
10. Ji sako: – Dar nemačiau filmo, negaliu nieko apie jį pasakyti.	

33. Įrašykite trūkstantus žodžius.

Studentas paklausė:
– **Kiek kreditų gausime už šį kursą?**

1. Praeivis pasiteiravo:

–

2. – – patarė draugė.

3. – , – aiškino policininkas. –
.....

4. – ! – sušuko Vilija. –
.....

5. Algirdas klausinėjo:

–

34. Pakomentuokite veikėjų žodžius. Padėkite reikiamus skrybos ženklus.

– Anksčiau aš nevažinėdavau autobusu ir todėl nežinojau, jog reikia žymėti bilietą, –
teisinosi kontrolieriams Augustė.

1.
..... Pasitrauk! Tu man trukdai.

2. Nieko aš čia nesuprantu

3. Aušra kur padėjai žodyną

4.
..... Jei turėtumėte daugiau klausimų, nedelsdami mums skambinkite ar rašykite

5. Matyt nebesusitiksime. Mano skrydis šįvakar

PUSDALYVIAI IR DALYVIAI

1 subjektas, 2 (ar keli) veiksmai

2 veiksmai tuo pačiu metu

PUSDALYVIS

Kai važiuoja į Klaipėdą, Jonas visada užsuka į Kauną.
Važiuodamas į Klaipėdą (,) Jonas visada užsuka į Kauną.

važiuoti+ -damas, -dama
 + -dami, -damos

Ji pradėjo dirbti, **kai mokėsi** universitete.
 Ji pradėjo dirbti (,) **mokydamasi** universitete.

mokytis + -damasis, -damasi
 + -damiesi, -damosi

vienas veiksmas po kito

DALYVIS (būtasias kartinis laikas)

Kai nuvažiavo į Klaipėdą, Jonas aplankė draugus.
Nuvažiavęs į Klaipėdą (,) Jonas aplankė draugus.

nuvažiav-ęs + ęs, -usi
 + -ę, -usios

Milda eis į sporto klubą, **kai parašys** laišką.
 Milda eis į sporto klubą (,) **parašiusi** laišką.

paraš-ė + ęs, -įusi (rašyti, rašė)
 + -ę, -įusios

37. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Kai skaitysi šį laišką, tikriausiai šyptelėsi. → **Skaitydama(s)** šį laišką (,) tikriausiai šyptelėsi.
Kai perskaitysi laišką, parašyk atsakymą. → **Perskaitęs (-čiusi)** laišką (,) parašyk atsakymą.

1. Kaiėjau į universitetą, užsukau į knygyną. →

2. Užsukau į knygyną ir nusipirkau naują K. Sabaliauskaitės knygą. →

3. Kai traukinys artėjo prie stoties, ėmė mažinti greitį. →

4. Kai kalbasi telefonu, Monika pamiršta laiką. →

5. Kai kalbėsi telefonu, aiškiai tark žodžius. →

6. Paimu popieriaus lapą ir sėdu prie rašomojo stalo. →

7. Kai bendraujame su kitais, ir patys keičiamės. →

8. Pavėlavau į paskaitą ir draugų neberadau – jie dirbo kažkur kitur. →

9. Kai sužinojau, kad egzaminą išlaikiau, nudžiugau. →

10. Kai pasikalbėjome, išsiskyrėme: Tomas nulėkė į darbą, o aš – namo. →

11. Kai baigsiu studijuoti, dirbsiu. →

12. Kai mokaisi, beveik kasdien sužinai naujų dalykų. →

38. Parašykite ankstesnį ir vėlesnį sakinį.

Pirmiausia dar kartą perskaitau laišką.	0. Rašydamas stengiuosi atsakyti į visus klausimus.	Kai parašau / Parašęs visada perskaitau – gėda būtų palikti klaidų.
	1. Grįždamas užsukau į biblioteką.	
	2. Grįžęs užsukau į biblioteką.	
	3. Bėgdami pamatėme degantį namą.	
	4. Pribėgę pamatėme degantį namą.	
	5. Pusryčiaudami kalbėjomės apie kelionę.	
	6. Papusryčiaavę kalbėjomės apie kelionę.	

PADALYVIAI

2 subjektai, 2 (ar keli) veiksmai
1 subjektas ir 1 veiksmas + beasmenė konstrukcija

2 veiksmai tuo pačiu metu

vienas veiksmas po kito

ESAMOJO LAIKO PADALYVIS

BŪTOJO LAIKO PADALYVIS

Kai Jonas **važiavo** į Klaipėdą, sugedo automobilis.
Jonui (Dat.) **važiuojant** į Klaipėdą (,) sugedo automobilis.

važiuoj-a + -nt

sėdi+ -nt

valgø+ ant

ginčijasi + antis / besiginčijant

Kai vairuoji, reikia būti atidžiam.

Vairuojant reikia būti atidžiam.

Kai vairuoji kitoje šalyje, svarbu turėti gerą žemėlapi.

Vairuojant kitoje šalyje svarbu turėti gerą žemėlapi.

Kai tėvas grįžo iš darbo, šeima susėdo vakarieniauti.
Tėvui (Dat.) **grįžus** iš darbo (,) šeima susėdo vakarieniauti.

grįž-ø + -us (grįžti)

išlaik-ė + -jus (išlaikyti, išlaikė)

Kai išlaikėme vieną egzaminą, reikėjo ruošti kitam.

Išlaikius vieną egzaminą (,) reikėjo ruošti kitam.

39. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Kai rašote testą, reikia būti atidiems. → **Rašant** testą (,) reikia būti atidiems.

Kai parašote testą, patartina patikrinti. → **Parašius** testą (,) patartina patikrinti.

1. Kai mama balsu skaitė tą laišką, mudu iš nuostabos net išsižiojome. →

.....

2. Kai traukinys priartėjo, sužiurome į vagonų langus. →

.....

3. Kai traukinys artėja prie stoties, žmonės sujunda. →

.....

4. Kai kalbiesi telefonu, reikia aiškiai ir garsiai tarti žodžius. →

.....

5. Paimu parkerį, popieriaus lapą ir sėdu prie rašomojo stalo. →

.....

6. Kai atsisėdu prie rašomojo stalo, visi iš kambario išeina – palieka mane vieną. →

.....

7. Kai dirbu, patinka klausytis muzikos. →

.....

8. Kai pavėluoji, patartina atsiprašyti. →

.....

9. Kai mes kalbėjomės, suskambėjo telefonas. →

.....

10. Kai mokslo metai pasibaigs, važiuosiu namo. →

.....

11. Kai keliautojas pasakoja savo nuotykius, studentai klausosi. →

.....

12. Kai keliautojas papasakojo apie tolimą šalį, studentai ėmė klausinėti. →

.....

antrasis veiksmas prieš pirmąjį

1 subjektas, 2 veiksmai

2 subjektai, 2 veiksmai;
1 subjektas ir 1 veiksmas + beasmenė
konstrukcija

PRIEŠ + PUSDALYVIS

PRIEŠ + ESAMOJO LAIKO PADALYVIS

Prieš tai, kai važiuoja į Klaipėdą, Jonas visada užsuka į Kauną.

Prieš važiuodamas į Klaipėdą, Jonas visada užsuka į Kauną.

Gavome įskaitas, o tada reikėjo ruoštis egzaminui.

Prieš ruošiantis egzaminui gavome įskaitas.

(Plg.: Gavus įskaitas reikėjo ruoštis egzaminui.)

40. Palikite tinkamą formą, netinkamas išbraukite.

Prieš **išvykdamas, išvykęs, išvykus** Petras norėjo pasikalbėti su broliais.

1. **Išvykdamas, išvykęs, išvykus** draugui, Andrius nuliūdo.
2. **Pavalgęs, pavalgius, valgydamas** malonu pailsėti.
3. Šiuos vaistus reikėtų gerti prieš **valgydamas, valgant, valgęs**.
4. **Gerdamas, geriant, išgėrus** kavą malonu paplepėti su kolegėmis.
5. **Gerdamas, geriant, išgėrus** kavą visada peržiūriu rytinius laikraščius.
6. **Laukdamas, sulaukęs, sulaukus** draugo skaičiau knygą.
7. **Laukdamas, sulaukęs, sulaukus** draugo turiu skubėti į darbą.
8. **Grįžusi, grįžus, grįžtant** namo truputį pailsiu.
9. **Grįžusi, grįžus, grįžtant** galima užvažiuoti į parduotuvę.
10. **Rašydamas, rašant, parašius** testą reikėtų jį patikrinti.
11. **Rašydamas, rašant, parašius** testą nesu labai atidus.
12. **Rašydamas, rašant, parašius** testą reikia būti atidesniam.

41. Išbraukite netinkamas formas.

Man **grįžus, grįždamas, grįžęs** Jonas išpasakojo visas naujienas.

1. Į biblioteką užėisiu **grįžus, grįždamas, grįžęs** iš paskaitų.
2. **Turint, turėdamas, turėjęs** daugiau laiko tikrai šią knygą perskaitysiu.
3. **Turint, turėdamas, turėjęs** daugiau laiko šią knygą vertėtų perskaityti.
4. **Kalbėdama, kalbant, pakalbėjus** būtina aiškiai tarti visus žodžius.
5. **Kalbėdama, kalbant, pakalbėjus** ji labai skuba.
6. Prieš **kalbėdama, kalbant, pakalbėjus** gerai pagalvok.
7. **Pakalbėjęs, kalbant, pakalbėjus** reikėtų klausytojams padėkoti.
8. **Pakalbėjęs, kalbant, pakalbėjus** pirmiausia padėkočiau klausytojams.
9. **Bėgdamas, atbėgęs, atbėgus** į stotelę, autobuso jau neberadau.
10. **Bėgdamas, atbėgęs, atbėgus** į stotelę pamačiau nuvažiuojantį autobusą.
11. Prieš **studijuodamas, studijuojant, studijavęs** reikia gerai išlaikyti egzaminus.
12. **Studijuodamas, studijuojant, studijavęs** turi daug dirbti.

42. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Kai skaitysite tekstą, įrašykite praleistus žodžius. → **Skaitydami** tekstą (,) įrašykite praleistus žodžius.
 Kai grįžome iš kelionės, aplankėme draugus. → **Grįžę** iš kelionės (,) aplankėme draugus.
 Kai lyja, visada oras atšąla. → **Lyjant** visada oras atšąla.
 Kai draugai atėina, Milda parodo naująsias nuotraukas. → Draugams **atėjus**, Milda parodo naująsias nuotraukas.

1. Kai privažiavome prie stovyklavietės, sutemo. →

2. Kai Saulius važiavo į centrą, pateko į spūstį. →

3. Kai leidosi saulė, pievose sklido rūkas. →

.....

4. Kai grįždavo brolis, namuose būdavo labai linksma. →

.....

5. Kai žmogus skuba, važiuoti nesaugu, netgi pavojinga. →

.....

6. Kai pučia smarkus vėjas ir banguoja jūra, maudytis pavojinga. →

.....

7. Stovėjau kambaryje prie lango ir klausiausi pokalbio. →

.....

8. Kai stovime apžvalgos aikštelėje, Vilniaus senamiestis matyti kaip ant delno. →

.....

9. Kai maudotės, reikia būti atsargiems. →

.....

10. Kai maudaisi, turi būti atsargus. →

.....

11. Kai kalbėdavosi su kaimynais, jis niekada nesiskųsdavo. →

.....

12. Kai pasikalbėjau su mama, pasidarė ramiau. →

.....

43. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Važiuoju į Kauną ir klausausi pramoginės laidos. → **Važiuodamas** į Kauną, klausausi pramoginės laidos.
 Kai **nuvažiuoju** į Kauną, aplankau draugus. → **Nuvažiavęs** į Kauną, aplankau draugus.
 Kai **važiuoji** į kelionę, *būtina* turėti asmens dokumentą. → **Važiuojant** į kelionę, būtina turėti asmens dokumentą.
 Kai mes **parvažiuojame**, tėvai labai džiaugiasi. → Mums **parvažiavus**, tėvai labai džiaugiasi.

1. Kai po trejų metų pamačiau Antaną, nepažinau. →

.....

2. Kai ilgai nematai draugų, pasiilgsti. →

.....

3. Kai draugas pradėjo mokytis, mes susitinkame daug rečiau. →

.....

4. Kai iš anksto susidari nuomonę apie pašnekovą, sunku bendrauti. →

.....

5. Iš pradžių jos aplankys draugę, po to užbėgs į parduotuvę. →

.....

6. Kai nesusitari iš anksto, susitikti su jais nepavyksta. →

.....

7. Kai nesusitariame iš anksto, su jais negalime susitikti. →

.....

8. Kai Tadas grįš, važiuosime prie jūros. →

.....

9. Kai Tadas grįš, jus aplankys. →

.....

10. Suskambėjo skambutis, ir aš puoliau prie telefono. →

.....

11. Vartau seną albumą ir prisimenu gražiausias vaikystės akimirkas. →

.....

12. Užverčiu albumą, užsimerkiu ir imu svajoti apie ateitį. →

.....

44. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Nesuprantu jo – sirgo ir ėjo į darbą. → Nesuprantu jo – **sirgdamas** ėjo į darbą.
 Kai **pasveiksiu**, jus aplankysiu. → **Pasveikęs (Pasveikusi)** jus palankysiu.
 Kai sergi, **reikia** gulėti. → **Sergant** reikia gulėti.
 Kai susitinki draugą, **malonu** pasikalbėti. → **Susitikus** draugą malonu pasikalbėti.

1. Kai nusiramino, mergaitė papasakojo, kas atsitiko. →

.....

2. Kai jis išėjo iš darbo, visi lengviau atsiduso. →

.....

3. Kai stebi žaidžiančius anūkus, močiutė prisimena savo vaikystę. →

.....

4. Kai užauga, vaikai nebenori gyventi kartu su tėvais. →

.....

5. Kai gyveni pas giminaičius, tenka taikytis prie jų gyvenimo. →

.....

6. Kai supyksti, geriau nesiginčyti – labai lengva įskaudinti kitus. →

.....

7. Kai kalbasi telefonu, ji pamiršta laiką. →

.....

8. Kol visko nepadarysime, negalėsime išeiti. →

.....

9. Kol visko nepadarysime, negalima išeiti. →

.....

10. Kai Tadas tvarkė įvairius senus dokumentus, rado senelio testamentą. →

.....

VEIKIAMIEJI IR NEVEIKIAMIEJI DALYVIAI

DALYVIAI. Neveikiamoji rūšis. Esamasis laikas

nuomoja +	-mas	→	nuomojamas butas
	-ma	→	nuomojama salė
	-mi	→	nuomojami kambariai
	-mos	→	nuomojamos salės

45. Pakeiskite žodžių junginius pagal pavyzdžius.

butą (Acc.) nuomoja → butas (Nom.) nuomojamas
kavinę (Acc.) dar stato → kavinė dar (Nom.) statoma

1. namą parduoda →
2. laikraščius skaito →
3. auditorijas valo kas rytą →
4. gėles laisto kas savaitę →
5. laišką rašo →
6. kambarius tvarko kasdien →
7. lankytojus supažindina su paroda →
8. bilietus parduoda čia →
9. diplomus įteikia birželį →
10. mamas sveikina gegužės pradžioje →
11. gimtadienį švenčia vasarą →
12. žodyną rengia →

DALYVIAI. Neveikiamoji rūšis. Būtais kartinis laikas

išnuomoti +	-tas	→	išnuomotas butas
	-ta	→	išnuomota salė
	-ti	→	išnuomoti kambariai
	-tos	→	išnuomotos salės

46. Pakeiskite žodžių junginius pagal pavyzdžius.

butą (Acc.) jau išnuomojo → butas (Nom.) jau išnuomotas
kavinę jau pastatė → kavinė (Nom.) jau pastatyta

1. namą pardavė →
2. laikraščius perskaitė →
3. auditorijas išvalė →
4. gėles jau palaistė →
5. laiškus jau parašė →
6. informaciją išsiuntė →

7. draugus pasveikino →
8. eglę papuošė →
9. žvakutes uždegė →
10. mokslininkus pakvietė →
11. sprendimą priėmė →
12. vadovėlį išleido →

47. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

A)

Knygą skaito studentai (Nom.). → Knyga **studentų** (Gen.) **skaitoma**.
 Namą pastatė senelis (Nom). → Namas **senelio** (Gen.) **pastatytas**.

1. Kambarį nuomoja močiutė. →
2. Studentus pasveikino rektorius. →
3. Darbo planą mes apsvarstėme. →
4. Šias gėles augina mano sesuo. →
5. Banknotus išspausdino vokiečiai. →
6. Salę puošia moksleiviai. →
7. Salę papuošė pirmakursiai. →
8. Testą parašė tik pirmakursiai. →
9. Sveikinimą atsiuntė draugai. →
10. Pyragą iškepė močiutė. →
11. Akciją suorganizavo studentai. →
12. Knygą parengė poeto draugai. →

B)

Visus darbus atlikome. → Visi darbai (mūsų) **atlikti**.
 Laiškus sekretorė išsiuntė. → Laiškai **sekretorės išsiųsti**.

1. Šias knygas perskaitėme. →
2. Šias knygas dar skaitome. →
3. Kelias dainas išmokome. →
4. Tris pratimus parašėme. →
5. Visus saldinius suvalgėme. →
6. Megztinį numezgiau. →
7. Megztinį dar mezgu. →
8. Į gimtadienį paprastai kviečiame draugus. →
9. Drauges į gimtadienį pakviečiau. →
10. Svečius šeimininkas pakvietė į vidų. →
11. Sultis vaikai išgėrė. →
12. Namų darbus studentai padarė. →

48. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Po paskaitų žurnalistai **kalbino** ir studentus, ir dėstytojus. → Po paskaitų (žurnalistų) **buvo kalbinami** ir studentai, ir dėstytojai.

Meistras **sutaisė** mano laikrodį. → Mano laikrodis (meistro) **buvo sutaisytas**.

1. Profesorių gerbė ne tik kolegos, bet ir studentai. →

.....

2. Mūsų močiutę mylėjo ne tik giminės, bet ir bendradarbiai, kaimynai. →

.....

3. Ne visas kalbėtojo mintis mes supratome. →

.....

4. Jie mūsų vis klausinėjo apie tą įvykį. →

.....

5. Pirmą darbo dieną juos supažindino su darbo tvarka. →

.....

6. Studentai jau surinko medžiagą kursiniam darbui ir parašė planą bei įvadą. →

.....

7. Mes jau išsiaiškinome svarbiausias nesėkmės priežastis. →

.....

8. Viršininkas pagyrė Joną už puikų darbą. →

.....

9. Filologai paminėjo pirmosios lietuviškos knygos pasirodymo metines. →

.....

10. Etnokultūros centras organizavo miesto šventę ir įspūdingą karnavalą. →

.....

11. Pagaliau išleido pataisytą „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ leidimą. →

.....

12. Miesto jubiliejaus proga pastatė paminklą ir organizavo šventę. →

.....

49. Pakeiskite pagal pavyzdžius.

Testą rašysime visą paskaitą. → Testas **bus rašomas** visą paskaitą.

Testą jau parašėme. → Testas jau **parašytas**.

1. Viską pakartojome. →

2. Savaitgalį nedirbame. →

3. Mugėje prekiausime medžio dirbiniais. →

4. Bilietus parduodame iki seanso pradžios. →

5. Šią knygą jau skaičiau. →

6. Ar prašymą jau išsiuntėte? →

7. Informaciją platiname internetu. →

8. Knygą išspausdino Mažojoje Lietuvoje. →
9. Buto neparduoda, tik nuomoja. →
10. Keičiame valiutą. →
11. Egzaminus išlaikėme. →
12. Draugę pasveikinome. →

DALYVIAI. Veikiamoji rūšis. Būtaasis kartinis laikas

	-ęs	→	pavargęs studentas
pavarg-ė+	-usi	→	pavargusi studentė
	-ę	→	pavargę studentai
	-usios	→	pavargusios studentės

51. Pakeiskite pagal pavyzdį.

metai, kurie prabėgo → **prabėgę metai**

1. metai, kurie praėjo →
2. seneliai, kurie mirė →
3. gėlė, kuri pražydo →
4. gėlė, kuri nuvyto →
5. dėdė, kuris paseno →
6. duona, kuri supelijo →
7. pienas, kuris surūgo →
8. blynai, kurie prisvilo →
9. vaikinai, kurie užsispyrė →
10. mergaitė, kuri įsižeidė →
11. kaimynas, kuris supyko →

DALYVIAI. Veikiamoji rūšis. Esamasis laikas

studijuoj-ą+	-ąs/-antis	→	studijuojąs / studijuojantis vaikinai
skait-ė +	-anti	→	skaitanti mergina
	-ą/-antys	→	skaitą / skaitantys studentai
	-ančios	→	skaitančios studentės
tyl-i +	-įs/-intis	→	tylįs / tylintis berniukai
	-inti	→	tylinti mergaitė
	-į/-intys	→	tylį / tylintys vaikai
	-inčios	→	tylinčios mergaitės

52. Pakeiskite pagal pavyzdį.

gėlės, kurios auga šiltnamiuose → **šiltnamiuose augančios gėlės**

1. medžiai, kurie žaliuoja →
2. paukščiai, kurie čiulba →
3. vaikai, kurie dainuoja chore →

4. močiutė, kuri pasakoja apie papročius →
5. berniukai, kurie žaidžia kieme →
6. vyras, kuris bėga maratoną →
7. merginos, kurios stovi prie durų →
8. vaikai, kurie žiūri filmą →
9. žmonės, kurie mąsto apie ateitį →
10. vaikinai, kurie klauso muzikos →
11. studentės, kurios daug skaito →

53. Pakeiskite pagal pavyzdžius.

vaikinas, kuris myli → **mylintis** vaikinas
 vaikinai, kurie mylime → **mylimas** vaikinai
 jaunuoliai, kurie įsimylėjo → **įsimylėję** jaunuoliai
 draugai, kuriuos sutikote → **sutikti** draugai
 berniukas, kuris maudosi → **besimaudantis** berniukas

1. pasiūlymas, kuris džiugina → pasiūlymas
2. artimieji, kurie džiaugiasi → artimieji
3. vaikai, kurie džiaugiasi → vaikai
4. elgesys, kuris stebina → elgesys
5. vaizdas, kurį stebime → vaizdas
6. vaizdas, kurį matėme → vaizdas
7. vaizdas, kurį matome → vaizdas
8. planeta, kurios nematome → planeta
9. ledai, kuriuos valgome → ledai
10. jaunuoliai, kurie mokosi → jaunuoliai
11. žodžiai, kurie jaudina → žodžiai
12. mergaitė, kuri jaudinasi → mergaitė

54. Parašykite pagal pavyzdį.

- Žmogus, kuris pavargo → **pavargęs žmogus**
1. Leiskite pailsėti **pavargusiam žmogui**.
 2. Kur galėčiau pasodinti ?
 3. Nekalbinkite
 4. Nelengva susikalbėti su
-
- Draugės, kurios grįžo →
1. Vakar pasitikome
 2. Ilgai kalbėjomės su
 3. Dar nemačiau

- Knyga, kurią skaitai →
- 1. Ar įdomi
- 2. Ar atsinešei
- 3. Ar užsirašei nežinomus žodžius?

- Knyga, kurią perskaitėme →
- 1. Ar patiko
- 2. Papasakok apie
- 3. Nepamiršk grąžinti į biblioteką.

- Studentai, kurie dirba →
- 1. turi mažiau laisvo laiko.
- 2. mokytis daug sunkiau.
- 3. yra nemažai.
- 4. Padrąsinkime

- Vaikai, kurie žaidžia →
- 1. Ar kada nors matei taip linksmi
- 2. Ne, niekada nemačiau taip linksmi
- 3. reikėtų truputį pailsėti.
- 4. Pasikalbėjau su

- Kaimynė, kuri supyko →
- 1. Geriau nesusitikti
- 2. Nenorėčiau kalbėtis su
- 3. Paskambinau ir atsiprašiau.

- Paaugliai, kurie žiūri siaubo filmus → siaubo filmus
- 1. Paaugliai, siaubo filmus, yra žiauresni.
- 2. Pasikalbėkime su paaugliais, siaubo filmus.
- 3. Ši laida paaugliams, siaubo filmus.

- Žmonės, kurie gyvena mieste → mieste
- 1. Mieste mėgsta poilsiauti prie jūros.
- 2. Žurnalistas kalbėjosi su mieste
- 3. Į talką jie pasikvietė mieste
- 4. Mieste neįsprendžia kaimo problemos.

- Moteris, kuri rūpestingai prižiūri vaikus → vaikus rūpestingai
- 1. Vaikus rūpestingai gyvena kaime.
- 2. Vaikus rūpestingai reikia padėti.
- 3. Mes susitikome su vaikus rūpestingai
- 4. Iš vaikus rūpestingai neišgirdome skundų.

- Vaikai, kuriuos prižiūri →
- 1. yra laimingi.
- 2. Gerai gera augti.
- 3. malonu matyti.
- 4. Niekur nemačiau taip gerai

- Gėlės, kurios žydi →
- 1. Pilnas miestas
- 2. Labiausiai mėgstu
- 3. Neskinkite
- 4. Pasigrožėkime

- Sriuba, kurią išvirė →
- 1. Paragaukite mamos
- 2. Mamos pati skaniausia.
- 3. Norėčiau mamos
- 4. Mėgstu mamos

- Straipsnis, kurį rašo →
- 1. Žurnalistas nėra patenkintas
- 2. jis turi užbaigti per dvi dienas.
- 3. Dėl nusprendžiau pasitarti su darbo vadovu.

55. Sugalvokite po sakinį.

buvo besakąs, užuot dejavęs, prieš pirkdamas, nė nepasakė, kad paskambintų,
yra girdėjęs, bus perskaitęs, buvo rašomas, bus parašytas, būtų parašęs

1.
2.
3.
4.
5.

6.
7.
8.
9.
10.

56. Įrašykite tinkamas formas.

Vilnius yra viena iš kelių Europos sostinių, **esančių** (kurios yra) kryžkelėje tarp Vakarų ir Rytų, Pietų ir Šiaurės.

Vilniaus miesto herbe pavaizduotas šv. Kristoforas, (toks, kuris brenda) vandeniu ir (toks, kuris neša) ant pečių kūdikėlį Jėzų. Herbas miestui buvo suteiktas 1330 m.

Aukščiausias miesto pastatas yra Vilniaus televizijos bokštas. Jo aukštis – 326,5 metro, o 165 metrų aukštyje (toks restoranas, kuris yra) restoranas yra aukščiausia vieša miesto stebėjimo vieta. Ant Neries kranto (tokio kranto, kuris stovi) „Radisson Blu Hotel Lietuva“ viešbučio 22 aukšte (tokiame bare, kuris įsikūrė) bare galima mėgautis artimesniu Vilniaus centro vaizdu. Ant Gedimino kalno (tokios pilies, kuri stovi) pilies bokšto viršuje įrengta apžvalgos aikštelė. Į pilį galima užlipti (tokiu keliu, kuris vingiuoja) akmenimis grįstu keliu arba užsikelti funikulieriumi. Perėjus per tiltą Sereikiškių parke galima pakilti į kitame Vilnelės krante (tokius kalnus, kurie yra) vienas už kitą aukštesnius Trijų Kryžių, Bekešo, Altanos, Stalo ir Gedimino kapo kalnus.

Užupis yra vienas seniausių Vilniaus rajonų, istoriniuose šaltiniuose (toks rajonas, kurį mini) jau XVI amžiuje, kadaise buvęs vadinamuoju „druskos keliu“ į Polocką. Senovėje tai buvo vargingųjų priemiestis, daugiausia čia gyveno amatininkai...

Šiandien Užupis – unikali valstybė valstybėje, tarsi spalvinga ir gyva sala, nuo miesto (tokia sala, kurią atskyrė) Vilnelės upės. Užupis – ne tik menininkų (toks rajonas, kurį pripažino) rajonas, jau seniai (toks rajonas, kuris pelnė) mistiškiausio ir romantiškiausio Vilniaus rajono vardą. Užupis – tai menininkų „respublika“, (tokia, kuri turi) savo konstituciją, himną, kalendorių ir žemėlapi, savo prezidentą, premjerą, ambasadorius daugelyje pasaulio kraštų, karines pajėgas (jas sudaro 12 žmonių), vyskupą, dvi bažnyčias, seniausias Vilniuje Bernardinų kapines, septynis tiltus ir nuostabų globėją – pagrindinėje aikštėje (tokį angelą, kuris stūkso) bronzinį Užupio angelą...

Sakoma, kad didelė Vilniaus senamiesčio dalis yra po žeme. Laikas ir (toks miestas, kuris plečiasi) miestas paslėpė senuosius gotikinius mūrus. Ekskursijos metu išvysime dalį Vilniaus požemių, (tokių požemių, kurie mena) senuosius amžius. Vilniaus senamiesčio rūmus, bažnyčias ir vienuolynus gaubia daugybė legendų bei padavimų. Jūs turėsite (tokią progą, kurios nepakartojame) progą atskleisti kvapą (tokio senamiesčio, kuris gniaužia kvapą) senamiesčio paslaptis. Pažinkite kitokį, mistinį ir legendinį, Vilnių.

Pagal spaudą

57. Sugalvokite po sakinį su šiais žodžiais.

norėdamas: Išbėgau aikštėn, **norėdamas** sutramdyti žaidėjus.

1. norint:
2. panorėjęs:
3. panorėjus:
4. norintis:
5. norimas:
6. kurdamas:
7. įkūręs:
8. kuriamas:
9. kuriant:
10. įkūrus:
11. įkurtas:
12. kuriantis:

58. Pavartokite tinkamus veiksmažodžio laikus.

Sakoma (Sakyti), kad lapkritis – liūdnas mėnuo. Tačiau liūdnas jis tiems, kurie (nesugebėti) pamatyti to, kas linksma. Sunku tokiems gyventi... Žmonės, kurie visur ir visada linkę matyti tik bloga, paprastai vadinami pesimistais, o tie, kurie (stengtis) pamatyti tai, kas gera, – optimistais. „Ir iš lėktuvo iškritus dar (būti) vilties išsigelbėti!“ – (galvoti) optimistas. „Ir iš lovos lipant galima nosisukti sprandą“, – (dejuoti) pesimistas.

Svajonės ir lūkesčiai jų taip pat skirtingi. Štai, (išlošti) pesimistas loterijoje pusę milijono ir (imti) mąstyti: „ (Paimti) aš tuos pinigus, (nuspirti) namą, televizorių, automobilį. (Ateiti) vagys, (pavogti) televizorių, (padegti) mano namą. (Sėsti) aš į automobilį, (lėkti) kviesti gaisrininkų, (trenktis) į medį ir (užsimušti). Kodėl (turėti) žūti toks jaunas?..“ Ir laimėjimas jam (tapti) galvos sopuliu...

O štai (eiti) per mišką optimistas, (pamatyti) miegantį kiškį ir (įsisvajoti): „ (Čiupti) aš tą kiškį už ausų, (nunešti) į turgų, (parduoti). Už tuos pinigus (pirkti) ožką. Ožka (duoti) daug pieno, todėl greit (galėti) iškeisti ją į karvę. Paskui karvę (iškeisti) į mašiną, mašiną – į lėktuvą, lėktuvą – į kosminį laivą. (Sėsti) į kosminį laivą, (nuskristi) į Mėnulį, (pamatyti) Žemę, o ten – savo brolių, (pamojuoti) ir jam (šūktelėti) ...“ Įsisvajojęs optimistas (šūktelėti), kiškis (pabusti) ir (nubėgti), o iš visų svajonių (likti) tik tuščia vieta. Tačiau optimistas (nebūti) optimistas, jei (nusiminti) dėl tokių niekų. (Nenusiminti) ir tu, jei lauke pilka ir šlapia!

59. Pakeiskite pagal pavyzdžius.

moteris, <u>kuri serga</u> – serganti moteris	vyr. g.	mot. g.
moteris, <u>kuri tyli</u> – tylinti moteris	vns.	-antis; -intis
moteris, <u>kuri rašo</u> laiškus – rašanti laiškus moteris	dgs.	-anti; -inti
		-ančios, -inčios

1. berniukas, kuris auga vaikų namuose –
2. siužetas, kuris intriguoja –
3. darbas, kuris jį domina –
4. senelis, kuris žiūri filmą –
5. kaimynas, kuris skaito skelbimą –
6. moteris, kuri kasdien tvirtėja –
7. širdis, kuri myli –
8. draugė, kuri visada atsako į laišką –
9. žmonės, kurie atostogauja –
10. studentai, kurie žiūri televizorių –
11. draugės, kurios stovi kieme –
12. vietos, kurios traukia keliautojus –

širdis, <u>kuri išsiilgo</u> šilumos – širdis, išsiilgusi šilumos //	vyr. g.	mot. g.
šilumos išsiilgusi širdis	vns.	-(i)usi
	dgs.	-(i)usios

1. žmogus, kuris pavargo –
2. raktas, kuris dingo –
3. vaikas, kuris atvyko –
4. moteris, kuri įvaikino Paulių –
5. komanda, kuri laimėjo –
6. draugė, kuri matė filmą –
7. studentė, kuri vertė straipsnį –

8. herojų likimai, kurie susipynė –
9. šokėjai, kurie pralaimėjo –
10. dienos, kurios prabėgo –
11. gėlės, kurios pražydo –
12. merginos, kurios atsiuntė prašymus –

vaikas, kurį myli tėvai – vaikas, **mylimas** tėvų //
tėvų **mylimas** vaikas

	vyr. g.	mot. g.
vns.	-mas	-ma
dgs.	-mi	-mos

1. straipsnis, kurį rašome –
2. laikraštis, kurį leidžiame –
3. salė, kurią nuomojame –
4. mergina, kurią pažįsta –
5. laiškai, kuriuos gauname –
6. draugai, kurių laukiame –
7. pramogų centrai, kuriuos lankome –
8. dainos, kurias atlieka –
9. lėšos, kurias gauname –
10. daržovės, kurias augina –
11. sultys, kurias geriame –
12. kepsnys, kurį valgome –

berniukas, kurį įvaikino – **įvaikintas** berniukas

	vyr. g.	mot. g.
vns.	-tas	-ta
dgs.	-ti	-tos

1. filmas, kurį sukūrė –
2. vaidmuo, kurį atliko –
3. vardas, kurį išrinkome –
4. informacija, kurią gavome –
5. mergina, kurią suluošino –
6. diena, kurią praleido kartu –
7. vaikai, kuriuos paliko –
8. svečiai, kuriuos pakvietė –
9. knygos, kurias perskaitė –
10. merginos, kurias sutiko –

V.	jis	kuris	ji	kuri	jie	kurie	jos	kurios
K.	jo	kurio	jos	kurios	jų	kurių	jų	kurių
N.	jam	kuriam	jai	kuriai	jiems	kuriems	joms	kurioms
G.	įjį	kurį	ją	kurią	juos	kuriuos	jas	kurias
Įn.	juo	kuriuo	ja	kuria	jais	kuriais	jomis	kuriomis
Vt.	jame	kuriame	joje	kurioje	juose	kuriuose	jose	kuriose

60. Įrašykite tinkamas žodžių KURIS, KURI formas. Kur reikia, įrašykite prielinksnius.

Paskaitos, **kurias** lankome, yra naudingos.

- Netikėtai atvažiavo kurso draugė, nemačiau dvejus metus.
- Kambariai, įsikūrėme, buvo šilti ir jaukūs.
- Labiausiai džiaugėsi vaikai, padovanojome po konstruktorių.
- Žodynas, man reikėjo, buvo gana brangus.
- Raktai, visą rytą ieškojau, gulėjo ant stalo, prie lempos.
- Mergaitės, sutikome, skubėjo į mokyklą.**
- Komanda, atstovavo mūsų grupės draugai, laimėjo antrą vietą.
- Komandos, laimėjo prizines vietas, dalyvaus tarptautinėse varžybose.**
- Butas, pasiūlė kaimynė, ką tik baigtas remontuoti ir gražiai įrengtas.**
- Žiūrovus, patinka sportas, matyt, sudomins ir ši laida.
- Duomenys, abejojate, negali būti skelbiami.
- Istorija, išgirdome, mus sužavėjo.**
- Prie durų, veda į vidų, stovėjo krepšys.**
- Vincas mėgina prisiminti eilėrašį, vakar išmoko.**
- Dar negimė žmogus, būtų sotus oru ir gražiais žodžiais.
- Neprisiminiau net tų taisyklių, vakar pakartojau.**
- Labiausiai patiko senelės spinta, buvo pagaminta amžiaus pradžioje.
- Nustebino vyriškis, stovėjo netoli lango ir paslaptinai šypsojosi.**
- Pagaliau gavau laišką, taip ilgai laukiau.**
- Kalbėjaisi su draugu, gyvena naujajame Vilniaus rajone.**
- Pagaliau radau raktą, pamečiau vakar vakare.**
- Auditorija, dabar eisime, nėra pati jaukiausia ir gražiausia.
- Draugai, keliavome po Lietuvą, ruošiasi į kalnus.
- Į koncertą kviečiame tuos, domisi klasikine muzika ir džiazu.**
- Į koncertą kviečiame tuos, patinka klasikinė muzika ir džiazas.
- Žmogus, tu kalbi, man žinomas.

61. Paryškintus ankstesnio pratimo sakinius pakeiskite pagal pavyzdį.

Paskaitos, **kurias lankome**, yra naudingos. → **Lankomos** paskaitos yra naudingos.
 Netikėtai atvažiavo kurso draugė, **kurios nemačiau** dvejus metus. → Netikėtai atvažiavo kurso draugė,
nematyta dvejus metus. / Netikėtai atvažiavo dvejus metus **nematyta** kurso draugė.

6.
 8.
 9.
 12.
 13.
 14.
 16.
 18.
 19.
 20.
 21.
 24.

62. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdžius.

Mane sustabdė žmogus, **kuris stovėjo** prie durų. → Mane sustabdė žmogus, **stovėjęs** prie durų.

1. Pamačiau draugę, kuri **stovi** prie universiteto. → Pamačiau draugę, prie universiteto.
 2. Stebiu žmones, kurie kažką **kalba**. → Stebiu žmones, kažką.
 3. Sutikau pažįstamą, kuris kadaise **gyveno** netoli mūsų. → Sutikau pažįstamą, kadaise
 netoli mūsų.
 4. Namas, kurį **pastatė** tavo senelis, atrodo tvirtas. → Namas, ,
 atrodo tvirtas.
 5. Gėlės, kurias **augina** mama, yra puikios. → Gėlės, , yra puikios.
 6. Stebėjomės kaimynais, kurie visą laiką **pyko** vieni ant kitų. → Stebėjomės kaimynais,

 7. Prieštaravome lektoriui, kuris **pasakojo** keistus dalykus. → Prieštaravome lektoriui,
 keistus dalykus.
 8. Tėvai didžiavosi jauniausia dukra, kuri **baigė** mokyklą su pagyrimu. → Tėvai didžiavosi jauniausia dukra,

 9. Pasiilgau draugo, kurį **mačiau** gana seniai. → Pasiilgau draugo,

 10. Žavėjomės studentu, kuris taip puikiai **kalba** lietuviškai. → Žavėjomės studentu,

 11. Po pusvalandžio turėtų ateiti žmogus, kurį **pažįsti**. → Po pusvalandžio turėtų ateiti

 12. Istorija, kurią **išgirdome**, buvo labai įdomi. → istorija buvo labai įdomi.

63. Atlikite pagal pavyzdį.

- *žmogus, kuris šypsosi* – **besišypsantis** žmogus
 1. Malonu matyti **besišypsantį** žmogų.
 2. Gera bendrauti su
 3. Nemačiau nė vieno

- *vaikinas, kuris ginčijasi* –
 1. Sunku nesusipykti
 2. Atkreipiau dėmesį į

- *žmonės, kurie ilsisi* –
 1. Neerzinkite
 2. Pakvieskime į šventę

- *mergina, kuri šypsosi* –
 1. Pamojau
 2. Pasisveikinau
 3. Nepažinau

- *vaikai, kurie mokosi universitete* – universitete
 1. Tėvai didžiavosi
 2. Kalbinau

64. Užbaikite sakinius.

Apėjau didelį ežerą, į kurį įteka penki upeliai.

1. Kalnelis, **ant** kur....
2. Draugė, **su** kur....
3. Universitetas, kur....
4. Daina, **apie** kur....
5. Šalis, **į** kur....
6. Knyga, **už** kur....

65. Pažymėkite tinkamą formą.

1. Mus sujaudino naujiena, **kurios, kuria, kuria** išgirdome šryt.
2. Studentai, **kurie, kurių, kuriems** buvo neaišku, pratimo neparašė.
3. Studentai, **kurie, kurių, kuriems** nesuprato užduoties, pratimo neparašė.
4. Neįdomu bendrauti su tais draugais, **kurie, kurių, kuriems** niekuo nesidomi.
5. Pagaliau gavau vairuotojo pažymėjimą, **kuris, kurio, kuriam** laukiau visą savaitę.
6. Nusipirkau to mineralinio vandens, **kuris, kurio, kurį** man labai patinka.

7. Miestai, **kurie, kuriuos, kuriuose** jau buvau, ne tokie kaip Nida.
8. Koncerto metu skambėjo muzika, **kuri, kurios, kurią** anksčiau nebuvo girdėjusi.
9. Močiutė, **kuri, kurios, kuriai** nupirkome maisto, apsidžiaugė.
10. Studentės, **kurios, kurioms, kuriomis** reikės važiuoti į Italiją, egzaminus laikys vėliau.
11. Studentės, **kurios, kurioms, kuriomis** turi važiuoti į Krokuvą, egzaminus laikys vėliau.
12. Vadovėliai, **kurie, kuriuos, kuriuose** gavome, įdomūs ir naudingi.

66. Pakeiskite sakinius pagal pavyzdį.

Įvyko filmo, kurį režisavo Algimantas Puipa, premjera. →
 Įvyko filmo, **režisuoto** Algimanto Puipos, premjera. /
 Įvyko Algimanto Puipos **režisuoto** filmo premjera.

1. Filmas „Kelio ženklai“, *kurį sukūrė pagal V. Žalakevičiaus scenarijų*, buvo režisieriaus diplominis darbas.

2. „Elzė“ režisieriui tapo kelrode žvaigžde, *kuri nurodo, kaip ateityje įgyvendinti kino sumanymus*.

3. Ekranizacijai reikia ieškoti vakarietiškos literatūros, *kuri nagrinėja bendražmogiškas temas*.

4. Šiame filme nebeliko magiško realizmo, *kuris vyravo ankstesniuose darbuose*.

5. Už pareigūno, *kuris skendo, išgelbėjimą Elzei* įteikiamas medalis.

6. Elzė, *kuri serga*, apdovanojome lovoje.

7. Laukėme ledonešio, *kuris trunka vos porą valandų*.

8. Moteris prisiminė metus, *kuriuos kartu nugyveno*.

9. Tie, *kurie priprato prie Holivudo ritmo ir dinamikos*, „Elzėje“ to neras.

10. Tie, *kurie nesulauks filmo pabaigos*, bus be reikalo save apvogę.

67. Įrašykite tinkamą veiksmažodžio formą.

(1) keliauti	Ką reikia žinoti apie savo teises (1) <i>keliaujant</i> lėktuvu?
(2) keliauti	Keliones neretai gali apkartinti netikėtumai, su kuriais keleiviai susiduria (2)
(3) atšaukti oro transportu. Lėktuvų skrydžiai vėluoja, kartais (3), dažnai kyla įvairių problemų dėl bagažo.
(4) būti	Europos vartotojų centrai, (4) visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, taip pat Norvegijoje ir Islandijoje, rūpinasi mūsų, keliautojų, teisėmis.
(5) atvykti	„Jei iškyla kokia nors problema (5) į oro uostą, reikia nesutrikinti
(6) Kalbėti	ir ieškoti informacijos. (6) apie bagažą – yra griežti terminai ir formalumai, kuriuos reikėtų atsiminti. Jeigu bagažas neatkeliauja arba atkeliauja sugadintas, reikia (7)
(7) neišeiti	iš oro uosto pasiimti dokumentą,
(8) įrodyti	(8) tą faktą. Jei ne oro uoste pastebėsite, kad bagažas
(9) sugadinti	(9), įrodyti, kad atsakingas yra vežėjas, bus daug sunkiau“, – aiškina Europos vartotojų centro teisininkė Jaunė Dalinkevičiūtė.
(10) Atšaukti	(10)skrydį oro bendrovės atstovai keleiviams privalo
(11) sumokėti	pasiūlyti kitą skrydį ar galimybę susigrąžinti pinigus, (11) už bilietus.
(12) atidėti	„Svarbu atsiminti, kad (12) skrydį daugiau nei 2 valandoms,
(13) atšaukti	jums turi būti pasiūlyta maisto, gaiviųjų gėrimų. Tam tikrais atvejais tiek (13)
(14) vėluoti skrydį, tiek (14), keleiviams priklauso ir papildomos kompensacijos“, – primena J. Dalinkevičiūtė.
(15) susiruošti	Ir dar – (15) į kelionę nepamirškite pažymėti savo bagažo ne tik išskirtine detale, bet ir pakabučiu su savo duomenimis. Taip bus lengviau jį atpažinti.

*Pagal spaudą***68. Pavartokite tinkamas formas.**

Vakar europarlamentarė Radvilė Morkūnaitė kartu su Lietuvių kalbos institutu Europos Parlamente surengė iškilmingą parodos, (1) **skirtos** (skirti) lietuvių kalbai, jos istorijai ir raidai, atidarymą.

Atidarymo metu taip pat (2) (kviesti) atšvęsti seniausios unikalios lietuvių kalbos raidės 360 metų jubiliejų. Susirinkusieji, R. Morkūnaitės paraginti, (3) (dainuoti) dainą „Ėhè džium džium“, mokėsi tarti vieną sudėtingiausių lietuvių kalbos abėcėlės raidžių. Raidė Ė pirmą kartą (4) (paminėti) 1653 m. Danieliaus Kleino (5) (išleisti) „Grammatica Litvanica“. Europarlamentarė R. Morkūnaitė (6) (juokauti) pastebėjo, kad Ė raidę taip pat galima būtų vadinti ir trumpiausiu lietuvių kalbos žodžiu, (7) (vartoti) labai skirtingose situacijose. Juk jo reikšmė priklauso nuo (8) (pasirinkti) intonacijos.

Pagal spaudą

Bibliotekos kiemas kadaise buvęs ūkinis, (9) (apsupti) bibliotekos, administracijos ir Istorijos fakulteto rūmų. Iki XIX a. pradžios šis kiemas buvo uždaras, nuo Universiteto gatvės jį skyrė pagalbiniai universiteto pastatai, nugriauti (10) (platinti) gatvę. Iš čia pagrindinis įėjimas į biblioteką, (11) (įkurti) 1570 metais. Paminklines duris, (12) (skirti) pirmosios lietuviškos knygos 450 metų jubiliejui, iš bronzos nuliejo skulptorius Jonas Meškelevičius.

Pagal spaudą

VEIKSMAŽODŽIŲ PRIEŠDĖLIAI

69. Sudarykite kuo daugiau žodžių junginių. Su penkiais iš jų sugalvokite po sakinį.

apibėgo atvažiavo įėjo įlipo išėjo išlipo nuėjo nuvažiavo pabėgo palindo pasuko perlipo praėjo priėjo perplaukė užėjo užlindo užlipo	ant apie į iš nuo pas per po prie pro už	namą biblioteką pamokos mane spintos kavinės kalno brolių troleibusą mamą tvorą paštą mamos kėdės auditoriją stalą langą dešinę aukštą traukinio upę
--	---	---

Apibėgo (apie) namą;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.

2.

3.

4.

5.

70. Kur reikia, įrašykite tinkamus žodžius (prielinksnius).

1. Užsik **už** namo ir pasižiūrėk, ar yra brolio mašina.
2. Pereik gatvę ir pasuk dešinę.
3. Pereik kitą gatvės pusę ir ten manęs palauk.
4. Kai praeisi pašta, pasuk kairę.
5. Užsikite auditoriją, bus patogiau kalbėtis.
6. Kai studentai išėjo auditorijos, duris užrakino.
7. Gal gali nueiti parduotuvę? Visai neturime duonos.
8. Lietuvą atvažiavote prieš tris savaites.
9. Autobusas vėlavo, todėl Vilnių parvažiavome aštuntą valandą.
10. Eikite sankryžos, tada pereikite gatvę ir pasukite dešinę.

71. Įrašykite tinkamus priešdėlius.

1. Jonas **ap**važiavo visą miestą, tačiau įvažiavimo nepastebėjo.
2. Kaip gaila... Jisvažiavo pas mane, o manęs nerado.
3. Mašina lėtai važiavo į garažą. Pagaliau Martynavažiavo į garažą.
4. Man sunkiausiavažiuoti iš garažo.
5. Iš darbo važiavau tiesiai namo.važiavau namo septintą.
6.važiavome per tiltą irvažiavome prie sankryžos.
7.važiavę pro parduotuvę, sustojome.
8. Į kursus turi atvažiuoti daug studentų. Jauvažiavo visi studentai.
9. Mašina važiavo ant kalno. Ji jauvažiavo ant kalno.
10. Martynai, gal galieiti į parduotuvę duonos?
11.eisi į stotį ir pamatysi didelę skelbimų lentą. Ten tavęs lauksiu.
12.eik šimtą metrų ir bus taksi stotelė.

72. Įrašykite tinkamą duotų žodžių formą.

apeiti, ateiti, eiti, įeiti, išeiti, nueiti, pareiti, pereiti, praeiti, prieiti, užeiti, sueiti

1. Ar tu poryt **eisi** į kiną?
2. Kai į darbą, aš tau paskambinsiu.
3. Sūnau, ar gali į parduotuvę? Nebeturime sūrio.
4. Jei norite pamatyti patį įdomiausią eksponatą, arčiau.
5. Jei norėtumėte iš posėdžio, praneškite man.
6. gatvę ir paskui visą laiką eikite tiesiai.
7. Kai pro pašta, sukite į dešinę.
8. Vakar ji vėlai, tėvai buvo labai susirūpinę.
9. Ji aplink tvorą tris kartus, bet vartų nerado.
10. Vakar kelioms minutėms pas draugę.

11. Kai jis į kambarį, visi nutilo.
 12. Į salę visi mokiniai ir mokytojai.

73. Įrašykite reikiamus priešdėlius.

Kai pas mane atėjo draugė, turėjau trumpameiti iš namų, nes pritrūkiau duonos. Mūsų parduotuvė yra kitoje gatvės pusėje, taigi man reikėjoeiti gatvę. Staiga prie manęsvažiavo mašina ir sustojo. Vairuotojaslipo iš mašinos ir paklausė, kaipvažiuoti į Pašilaičius. Aš pasakiau, kad reikia truputįvažiuoti tiesiai, tadavažiuoti ant tilto, o už josukti į kairę. Kol mes kalbėjome, iš visų pusiųvažiavo daug mašinų. Kaiėjau namo, mano draugė jau pjaustė dešrą ir agurkus.

Paskaitos baigėsi. Jonas su Antanuėjo iš universiteto irėjo į kavinę. Vaikiniaiėjo prie spaudos kiosko ir nusipirko laikraštį. Tadaėjo į kavinę, nusipirko kavos ir ėmė skaityti. Po valandėlės jieėjo iš kavinės. Kaiėjo prie sankryžos, Jonas pasuko į dešinę, o Antanasėjo tiesiai.

74. Įrašykite tinkamus priešdėlius.

ap(i)-, at(i)-, į-, iš-, nu-, pa-, par-, per-, pra-, pri-, su-, už-

- Kitą mėnesį ilsėsiuosi Palangoje. Jei nori, galivažiuoti pas mane, dviese bus linksmiau. O iš Palangos galėtumevažiuoti į Nidą.
- Girdėjau, kad ruošiesi važiuoti prie jūros. Kaivažiuosi į Klaipėdą, būtinai aplankyk Jūrų muziejų. Kai grįši į Vilnių, paskambink.važiuosiu tavęs pasitikti.
- Pažiūrėk į dešinę! Tolumoje matyti Kaunas. Mes nevažiavome per Kauną, mesvažiavome Kauną.
- Simai, pakviesk tėtį. – Tėčio nėra, jisvažiavo į kaimą. – O kada jisvažiuos?
- Kelias buvo toks slidus, vos ant kalnovažiavome. Bet irvažiuoti nuo kalno buvo nelengva: mašinų daug, baisu, kad gali į kurią nors atsitrenkti.
- Vakarėjau visus knygynus, bet reikiamo žodyno neradau. – Ar buvai Pilies gatvėje? – Dar ne,eisiu grįždama namo.
- Tik tada, kaiėjau prie parduotuvės, pastebėjau skelbimą, kad reikalinga darbuotoja. Jei būčiauėjusi pro šalį, nebūčiau gavusi šio darbo.
- Visą dieną skaudėjo galvą, todėl iš darboėjau truputį anksčiau irėjau pas gydytoją. Kaiėjau namo, išgėriau vaistų ir atsiguliau.
- Pirmiausia šimtą metrųeikite tiesiai, o kaieisite centrinį paštą, pasukite į kairę ireikite gatvę. Mūsų įstaiga kitoje gatvės pusėje. Jei durys būtų uždarytos,eikite pastatą. Kaieisite už namo, ten pamatysite tarnybinį įėjimą.
- Kaieisite į salę, susiraskite savo vietą ir sėskitės. Visi žiūrovai jauėjo, tuoj išjungsime šviesas ir pradėsime koncertą.
- Labai mėgstu bėgioti. Gyvenu prie mokyklos, todėl kiekvieną rytą stengiuosibėgti stadioną bent du tris kartus. Jei gerai jaučiuosi,bėgu ir į kalną, ant kurio stovi mūsų namas. Mankštinuosi kasdien, galbūt todėl taip lengvailipu į septintą aukštą – jokio lifto man nereikia.
- Ar buvai pas Dalią? – Dar ne. O tu? – Ir aš dar nebuvau. Galėtume abieiti, ją aplankyti. – Gerai,bėk pas mane po darbo. Eidamos į stotelę,suksime į parduotuvę, nusipirksim vaisių, saldumynų.

75. Sugalvokite sakinių su kuria nors šių žodžių forma.

apeiti	Vakar visus knygynus apėjau , bet tos knygos niekur neradau.
ateiti
jeiti
išeiti
nueiti
paeiti
pareiti
pereiti
praeiti
prieiti
sueiti
užeiti

76. Pasirinkite tinkamą veiksmažodį. Įrašykite priešdėlį.

įmanyti = įstengti; išmanyti = sugebėti, mokėti; pamanyti = susidaryti nuomonę; numanyti = nuspėti; pramanyti = kalbėti tai, ko nėra; sumanyti = sugalvoti; užsimanyti = panorėti

1. Aš neaplankiau kaimynės. Ji kažin ką gali **pamanyti**.
2. Mesmanėme, ką jis kalbės – juk gerai jį pažįstame.
3. Kadmanytų, viską vienas padarytų. Deja, vienam per sunku.
4. Brolis užsispyręs: kąmanys padaryti, tai neatkalbėsi.
5.manau, kieno čia darbas. Juk visus jus gerai pažįstu.
6. Įdomių dalykų jismanė. Kažin ar mums pavyks tuos sumanymus įgyvendinti.
7. Mano močiutėmano viską: ir istoriją, ir geografiją... Gali ko nori klausti – ji viską atsakys.
8. Berniukas labai išlepintas. Kiekvieną dieną jismano vis naujų dalykų: vieną dieną nori dviračio, kitą – konstruktoriaus, trečią – riedučių...
9. Nesąmonė! Taip tikrai nebuvo. Viskasmanyta, iš piršto laužta...

77. Pasirinkite tinkamus žodžius.

galvojau, išgalvotos, pagalvoti, persigalvojau, prisigalvoju, sugalvojau, užsigalvoju

1. Nors ilgai **galvojau**, bet tik vieną sakinį.
2. Ne, aš – nors ir žadėjau, į ekskursiją nevažiuosiu.
3. Negaliu iš karto atsakyti, man reikia
4. Kai lieku namuose viena, visko
5. Prisiminiau vasarą, atostogas. Matyt,, kad net skambučio neišgirdau.
6. Aš manau, kad tai tik istorijos ir jose nėra nė krislelio teisybės.

įsiklausyk, išklausysiu, klausau, paklausėm, paklausytum, pasiklausyk, perklausė, praklausiau, priklausau, prisiklausiau

1. **Klausau!** Kas čia kalba?
2. Šiandien aš iki valios tos muzikos.
3. Iki šiol aš tai organizacijai, bet ilgiau nenoriu būti jos narys.
4. Jie dar kartą įrašus.
5. Aš noriu, kad tu manęs ir šįkart padarytum taip, kaip aš sakau.
6. Truputį to pranešimo ir supratom, kad ligi galo neištversim.
7. Nebuvau labai atidus, matyt, susitikimo laiką.
8., ką jie kalba, ir man pasakysi.
9. visų jūsų nuomones, o tada pasakysiu savąją.
10. Gerai ir tikrai išgirsi. Melodija tebeskamba.

įsijautė, jauti, nujausdavo, nujautė, prijautė, užjaučiu, užjauti

1. Pasakyk, ką dabar **jauti**.
2. Ji taip į tą vaidmenį, kad net namuose negalėjo atsipalaiduoti.
3. – Mano širdis, kad gali kas nors atsitikti. – Matyt, tavo nuojauta puiki.
4. Seną ir ligotą žmogų
5. Močiutė paprastai artėjančią nelaimę.
6. Jie tik, bet nebuvo tikri tos partijos nariai.
7., šįkart tau nepasisekė. Bet juk ne viskas prarasta, nusišypsok!..

atidaryk, darai, nesudariau, padarei, padarei, perdaryk, pridarei, sudaryti, uždaryti

1. Ką **darai**, daryk gerai.
2. langą, auditorijoje per tvanku.
3. Išeidami nepamirškite ne tik durų, bet ir langų.
4. – Ar viską? – Ne, dar dalyvių sąrašo.
5. Visko, priruošei, paragausim, ar skanu...
6. Čia blogai Viską iš naujo.
7. Konkursas baigėsi, kandidatą atrinkom. Dabar reikia sutartį.

apsakyti, atsakyti, atsisakė, įsakau, pasakyk, pasakytum, pasisakyti, sakė, užsakiau, užsisakė, užsisakyk

1. Ką **sakė** mama?
2. Pasiūlymas buvo tikrai geras. Nežinau, kodėl jis
3. Aš neprašau! Aš tiesiog! Daryk, kaip liepiu!
4. Nuėjo į paštą ir žurnalą „Veidas“.
5. Martyno nebuvo. Kai pamatysi, jam viską, ką nutarėm.
6. Tau tik salotų ir arbatos. Jei nori daugiau, pats.
7. Jei, kas atsitiko, galbūt galėčiau padėti.

8. Prašom į šiuos klausimus.
9. Sunku, kiek visko mačiau, patyriau.
10. Gal yra norinčių? Prašom.

atiduoti, dūdu, išduosi, paduoti, parduok, perduoti, sudaviau, užduoti

1. Jeigu **duodu**, tai imk.
2. Tau nereikia dviejų vienodų knygų. Vieną man Rodos, ji kainavo dvylika litų?
3. Man pinigų nereikia, galiu tau knygą Ką gi aš veiksiu su dviem vienodom?
4. Gal gali žodyną? Jis taip aukštai, nepasiekiu.
5. Draugui visada turi būti ištikimas. Jei draugą, jo neteksi.
6. Raselei per pirštus, kad nelįstų prie pyrago, tai pradėjo verkti...
7. Šįvakar matysi Liną. Gal gali jai šią knygą?
8. Galite po klausimą. Į visus bus atsakyta.

78. Netinkamus žodžius išbraukite.

1. Kai berniukas **atsistojo, sustojo, nustojo**, močiutė atsisėdo.
2. Kai močiutė pašaukė, berniukas **atsistojo, nustojo, sustojo**.
3. Kai močiutė grįžo, berniukas **atsistojo, nustojo, sustojo** verkti.
4. **Paėjusi, Perėjusi, Priėjusi** į kiemo vidurį, atsisukau.
5. **Paėjusi, Perėjusi, Priėjusi** kiemo vidurį, atsisukau.
6. Užpuolikai **paėmė, atėmė, suėmė** iš jo mobilųjį telefoną.
7. Netrukus policininkai nusikaltėlius **paėmė, atėmė, suėmė**.
8. Norėčiau **atsisakyti, pasisakyti, užsisakyti** du bilietus į „Karmen“.
9. Gaila, bet kelionės teks **atsisakyti, pasisakyti, užsisakyti** – šiuo metu labai daug darbo.
10. Norėčiau **įlipti, nulipti, užlipti** ant paties aukščiausio kalno ir nuo jo pažvelgti žemyn.
11. Nėra taip lengva nuo tokio stataus kalno **įlipti, nulipti, užlipti**.
12. Į autobusą **įlipkite, nulipkite, užlipkite** per antrąsias ar trečiąsias duris.
13. Iš pradžių važiuokite antru troleibusu, o po dviejų stotelių **įlipkite, išlipkite, perlipkite** į dešimtą – į Žirmūnus antru nenuvažiuosite.
14. Gal galėtumėte **atrodyti, įrodyti, parodyti** tą didelį segtuvą?
15. Jūs visada puikiai **atrodote, įrodote, parodote!**
16. **Atrodyk, įrodyk, parodyk**, kad nesi blogesnis už kitus.

79. Įrašykite tinkamą priešdėlį.

Gargžduose kaimynai visada žino, kada Rūta, Rasa ir Ramunė **pareina** iš vaikų darželio. Kol šešiametės trynukėsbėga laiptais į penktą aukštą, jos spėja kelis kartuspykti,taikyti, porą kartų griūti,mesti kokį nors be galo svarbų daiktą, o,radusios jį,pešti iki ašarų. Tačiau mergaičių artimieji dar nė kartogirdėjo priekaištų – drąsios, linksmos ir judrios mažylės yra visos laiptinės numyltinės.

Seserys Venckutėsgarsėjo vos gimusios. Jų motina tapo jauniausia trynukų mama Lietuvoje – jai tada buvo vos septyniolika. Metais vyresnis tėvas taip patbuvo panašus į solidžią šeimos galvą. Pečius tekoremti visai giminei. Didžiausia našta teko močiutei – Reginos mamai. Ji jaunąją šeimąglaudė savo bute.

80. Įrašykite tinkamo žodžio tinkamą formą.

pirkti, perka, pirko

apsipirkti, įpirkti, išpirkti, nupirkti, nusipirkti, papirkti, pripirkti, prisipirkti, supirkti

1. Žinoma, pirmiausia jis norėtų **nusipirkti** naują galingesnę kompiuterį – be šio daikto savo gyvenimo jau nebeįsivaizduoja.
2. Mums atrodo, kad jie teisėjus. Kaipgi kitaip sprendimas būtų buvęs toks palankus?
3. Kas šeštadienį jie važiuoja Tada visą savaitę gali būti ramūs.
4. Nors ir patiko tas butas, bet jis nebūtų jo – per daug brangus.
5. Gal žinote, kur čia butelius?
6. Kai užsukome į kanceliariinių prekių parduotuvę, visko – ir segtuvų, ir įmaučių, ir rašiklių. Visiems darbuotojams užteks.
7. – Ar turite naująjį lietuvių kalbos vadovėlį? – Ne, kaip tik vakar visas knygas, kurias mes turėjome. Užsukite rytoj popiet, gausime daugiau.
8. Martynai, ar gali man šios dienos laikraštį?
9. Ne kartą sau žadėjo – daugiau knygų nebepirks. Tačiau užsuko į knygyną ir vėl daugybę

tikti, tinka, tiko

aptikti, atitikti, atsitikti, įtikti, ištikti, nutikti, patikti, pasitikti, sutikti, susitikti, užtikti

1. Sunku patikėti, bet labiausiai jam **patinka** sėdėti namie.
2. Ką bedaryčiau, jis vis nepatenkintas. Niekaip negaliu jam
3. Kada tu su juo susitarei ir kur?
4. Vakara visai netikėtai senamiestyje vaikystės draugą. Vos pažinau...
5. Kas? Kodėl jie neatvyko? Juk visada tesėdavo savo pažadus...
6. Direktorei atrodė, kad ši kandidatūra visus reikalavimus.
7. Ji tikrai šios knygos neieškojo, net neįtarė, kad ji galėtų būti šioje bibliotekoje. Tiesiog ją atsitiktinai
8. Tąkart jūroje juos audra Vos gyvi liko, vos išsigelbėjo.
9. Kartą senelis sode vagį. Gerai, kad buvo ne vienas.

kelti(s), kelia(si), kėlė(si)

atkelti, atsikelti, įkelti, iškelti, nukelti, pakelti, perkelti, persikelti, sukelti, užkelti, užsikelti

1. Ar nebūtų galima į kitą upės krantą?
2. Gal galite šią dėžę ant spintos?
3. Tėvas sūnų ant pečių ir lėtesniu, bet tvirtu žingsniu pajudėjo namų link.

4. Na, ir sunkus tas krepšys – vos galiu
5. Tu aukštesnis už mane. Gal grotuvą nuo spintelės?
6. Kaip visada šventės dieną jis vėliavą.
7. Kada tu vakar
8. Siaučia gripas. Susirinkimą teks
9. Galingas vėjas didžiules bangas.
10. Nežinau, ar pavyks, bet labai norėčiau į kitą kambarį. Šis labai tamsus ir šaltas.

81. Įrašykite tinkamą priešdėlį.

• pykti, pyksta, pyko

1. Jonas **supyko**, kad neatėjau.
2. Ne pirmą kartą Jonas ir Rasasipyko. Jie pykstasi kasdien.
3. Tomaspyko ant Rasos.
4. Matyt, ji kaip reikiantpyko – nesikalba su mumis antrą dieną / antra diena.

• žiūrėti, žiūri, žiūrėjo

1. Pirmiausia gydytojas jusžiūrės.
2. Merginažiūrėjo į mane, bet nieko nepasakė.
3. Prieš pirkdami kokį nors daiktą jį geraižiūrėkite.
4.sižiūrėkite geriau ir tikrai pamatysite ploną kreivą liniją.

• likti, lieka, liko

1. Kaip tu drįsai ne.....likti darbo? Juk žadėjai viską laiku padaryti!
2. Kodėllikai tiek daug klaidų? Reikėjo dar kartą perskaityti.
3. Sunku įsivaizduoti, kaip šie pastatailiko per karą.
4. Tą vakarą nenorėjau niekur eiti –likau namie.

• rašyti, rašo, rašė

1. Prieš kelias dienas gavau draugo laišką, bet atsakymo dar ne.....rašiau.
2. Palauk truputį,rašysiu adresą.
3. Pagaliaurašėme visus daiktus, kurių kelionei mums dar trūksta.
4. Užduotis nebuvo lengva – reikėjorašyti praleistus žodžius.

• tarti, taria, tarė

1.tarkite žodį UŽSISPYRĖS.
2.tarkite man, ką daryti, kaip elgtis.
3. Jei ir jūstariate mūsų pasiūlymui, jei neprieštaraujate, galime rengti projektą kartu.
4. Mano kaimynai gražiaitaria, niekada nesipyksta.

82. Palikite tinkamą žodį, netinkamą išbraukite.

Vilniuje Jonas **įkūrė, įsikūrė** dailės mokyklą.

- Jonas **įkūrė, įsikūrė** Vilniuje. Kas **įkūrė, įsikūrė** Vilniaus universitetą? Kur **įkūrė, įsikūrė** Vilniaus universitetas?
- Jie **pradedą, prasidedą** darbą lygiai aštuntą. Darbas **pradedą, prasidedą** lygiai aštuntą. Jie **pradedą, prasidedą** dirbti aštuntą.
- Ji **seka, sekasi** iš paskos. Kaip jai **seka, sekasi**?
- Vežimo teatras **aplanko, apsilanko** kiekvieną miestelį. Vežimo teatras **aplanko, apsilanko** kiekviename miestelyje. Kai mus **aplanko, apsilanko** svečiai, džiaugiamės. Kai pas mus **aplanko, apsilanko** svečiai, džiaugiamės.
- Pagaliau **išpildė, išsipildė** mano noras. Pagaliau **išpildė, išsipildė** mano norą.
- Mašiną reikėjo **sustoti, sustabdyti**. Mašinai reikėjo **sustoti, sustabdyti**.
- Ji mane kiekvieną akimirką **stebi, stebina** savo elgesiu. Ji mane kiekvieną akimirką **stebi, stebina**. Tokia nuomonė mus labai **stebi, stebina**.
- Jie **keičia, keičiasi** tik išvaizdą, bet **nekeičia, nesikeičia** esmės. Žmonės **keičia, keičiasi**.
- Mus **žavi, žavisi** jos protas. Mes jos protu **žavime, žavimės**. Visi **žavi, žavisi** jos protu.
- Susirinkime jis mėgsta **pakalbėti, pasikalbėti**, išsakyti savo nuomonę. Jis mėgsta **pakalbėti, pasikalbėti** su savo darbuotojais.
- Jis stengiasi **atgauti, atsigauti** jėgas. Po tokios sunkios kelionės nelengva **atgauti, atsigauti**. Sunku buvo **atgauti, atsigauti** paveldėtą turtą.

83. Palikite tinkamą žodį, netinkamus išbraukite.

Prie šviesoforo automobilis ~~atsistojo~~, **sustojo**, ~~apsistojo~~.

- Vilniuje ji neturi nei giminių, nei draugų. Kur ji **atsistojo, sustojo, apsisistojo**?
- Kai į autobusą įlipo močiutė, mergaitė **atsistojo, sustojo, apsisistojo**.
- Atsiprašau... Matyt, **sugalvojau, pagalvojau, užsigalvojau** ir neišgirdau klausimo.
- Truputį **sugalvojau, pagalvojau, užsigalvojau** ir nutariau atsisakyti pasiūlymo.
- Reikėjo **sugalvoti, pagalvoti, užsigalvoti** 5 klausimus.
- Padarei labai daug klaidų. Darbą reikės **parašyti, surašyti, perrašyti**.
- Prašom **parašyti, surašyti, perrašyti** prašymą ir užpildyti anketą.
- Čia **parašykite, surašykite, perrašykite** visus, kurie norėtų važiuoti į ekskursiją.
- Pirmiausia **užsisakėme, atsisakėme, išsakėme** gėrimų, po to – valgių.
- Alaus nenorėjome, **užsisakėme, atsisakėme, išsakėme**. Gėrėme tik vyno.
- Po šventės **užsisakėme, atsisakėme, išsakėme** savo nuomonę apie vaišes.
- Kartais dėstytojas **perduoda, atiduoda, užduoda** daug namų darbų.
- Knygynė tų knygų nebebuvo. Kas jas taip greitai **pripirko, nupirko, išpirko**?
- Draugei **pripirkome, nupirkome, išpirkome** knygą apie mitologiją.

84. Parašykite žodžio pradžią.

Paltą galite **pakabinti** spintoje.

1. Kai tikvažiuosite į Vilnių,skambinkite mums.
2. Ji visą valandą vaikščiojo po kabinetą, bet išgirdusi beldimąstojo.
3. Visą dieną sėdžiu prie kompiuterio.stoju, kai einu pietauti.
4. Tie metai buvo patys sunkiausi. Nė prisiminti nenoriu, kaipgyvenau tuos metus.
5. Tu labai susivėlęs,šukuok! Be to, šis švarkas dėmėtas,renk.renk mėlyną švarką, jis tau labai tinka.
6. Kai tikkelsi,skambink man.tarsime, kur ir kadatinkame.
7. Kokia laimė! Egzaminuslaikiau ir į universitetąstojau. Ir tėvai džiaugsis, kad maneėmė.
8. Maniau, kad tavimi galimatikėti. O tu ėmei irplepėjai visas paslaptis.
9. Sunku bus senąjį tekstąkurti. Turime per mažai duomenų. Lengviau jau būtų naująkurti.
10. Ar galėtumėt manestatyti savo žmonai? Norėčiau su japažinti.
11. Rasametė, kad mūsų nepažįsta, nė ne.....žiūrėjo į mūsų pusę. Tačiau jos draugas akių nuo mūsų ne.....leidžia, vis tebespokso.
12. Nė nežinau, kaip taitiko. Tokias klaidasžiūrėjau. Per mano žioplumą viršinė raudonuoja.
13. Prieš pirkdamas bet kokį daiktą jį iš visų pusiųžiūrėk.
14. Geriaužiūrėk ir tu tą dėmęmatysi.
15.gėriau visą butelį mineralinio, daugiau nieko nenoriu.
16.gerk šalto vandens – numalšinsi troškulį.
17. Tavo ruošta kava labai saldi.gėriau tik gurkšnelį, daugiau negaliu.

85. Sudarykite kuo daugiau žodžių junginių. Su penkiais iš jų sugalvokite po sakinį.

atsakė	ant	kaimyne
atsižvelgė	apie	draugo
įsiterpė	dėl	lietuvių kalbą
išvertė	į	esamą padėtį
galvojo	iš	broliu
ginčijosi	prieš	kitą pusę
kreipėsi	su	klausimą
pasiskakė	už	pokalbį
supyko		tokį projektą
susipyko		ateitį
šaipėsi		pasiūlymą
		kaimyno
		rezultatų
		vokiečių kalbos
		visuomenę

Galvojo apie ateitį, lietuvių kalbą, esamą padėtį, klausimą, pokalbį, pasiūlymą,

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.
2.
3.
4.
5.

86. Palikite tinkamą žodį, netinkamus išbraukite.

Gal galite **apsakyti, įsakyti, pasakyti**, kur yra paštas?

1. Jonas stipresnis. Petras gerokai **atsiliko, pasiliko, užsiliko**, o Jonas bėgo kaip bėgęs.
2. Niekur nenorėjau eiti – buvau pavargęs. Taigi **atsilikau, pasilikau, užsilikau** namie.
3. Dėl ligos ji **atleido, paleido, praleido** ne vieną paskaitą. Kaip ji laikys egzaminą?
4. Direktorius **atleido, paleido, praleido** Romą iš darbo. Dabar jis bedarbis.
5. Girininkas pagydė lapiuką ir **atleido, paleido, praleido** į laisvę.
6. Pagaliau **atleido, išleido, paleido** naują žodyną.
7. Gal galite **atleisti, išleisti, paleisti** iš darbo truputį anksčiau, man reikia į polikliniką.
8. Filmą buvo nuobodus. Vos **išsėdėjau, nusėdėjau, pasėdėjau** iki galo.
9. **Išsėdėsime, Nusėdėsime, Pasėdėsime** truputį, pailsėsime ir keliausime toliau.
10. Bėgdamas jis mane **atstūmė, nustūmė, pastūmė** ir aš kritau.
11. Tyčia **atstūmiau, nustūmiau, pastūmiau** stiklinę nuo stalo – kad į mus dėmesį atkreiptų.
12. Netyčia **išmečiau, numečiau, pamečiau** knygų sąrašą. Matyt, su senais popieriais.
13. Raktą tikriausiai **išmečiau, numečiau, pamečiau**. Niekur nerandu.
14. Greitai brolio gimtadienis. Nežinau, ką jam **apdovanoti, padovanoti, pridovanoti**.
15. Už nuopelnus buvo **apdovanoti, padovanoti, pridovanoti** ir mūsų skyriaus žmonės.
16. Rėmėjai **apdovanojo, padovanojo, pridovanojo** daugybę įvairiausių daiktų: kompiuterį, spausdintuvą, kopijuoklį ir kopijavimo popieriaus.
17. Gal galėtumėte **iškelti, nukelti, pakelti** nuo spintos tą juodą dėžę?
18. Kas už šį pasiūlymą, **iškelkite, nukelkite, pakelkite** rankas.
19. Vos tik įėjau, sekretorė **apžvelgė, nužvelgė, pažvelgė** mane veriančiu žvilgsniu ir pasiūlė atsisėsti.
20. Vos tik sekretorė į mane **apžvelgė, nužvelgė, pažvelgė**, ją pažinau.

21. Iš pradžių pranešėjas **apžvelgė, nužvelgė, pažvelgė** esamą padėtį, po to **įteikė, pateikė, suteikė** keletą vertingų pasiūlymų.
22. Kas **atrado, išrado, surado** Ameriką? O kas **atrado, išrado, surado** dviratį?
23. Vakar pamečiau skaitytojo pažymėjimą. Kaip gerai, kad mano studentė jį **atrado, išrado, surado**.
24. Labai sušalau. Vakare **iškilo, pakilo, sukilo** temperatūra, pradėjo skaudėti gerklę.
25. Netikėtai **iškilo, pakilo, sukilo** problemų. Reikia susitikti ir **aptarti, ištarti, patarti**, ką darysime.
26. Kas galėtų man **aptarti, ištarti, patarti**, kokią knygą skaityti?
27. Kai **aptariau, ištariau, patariau** „ne“, jis pažaliavo iš pykčio.
28. Mane **atskyrė, išskyrė, paskyrė** dirbti institute.
29. Niekas negali paaiškinti, kodėl **atskyrė, išskyrė, paskyrė** brolių nuo sesers.
30. Vyko net trys teismo posėdžiai. Juos **atskyrė, išskyrė, paskyrė** tik trečiojo posėdžio metu, mat labai ilgai negalėjo pasidalinti turto.

87. Palikite tinkamą žodį, netinkamus išbraukite.

Senovės graikai **atkūrė, sukūrė, užkūrė** legendą apie Ikarą, kuris panoro skraidyti kaip paukštis. Ikaras iš plunksnų vašku **nusilipdė, prilipdė, susilipdė** didelius sparnus. Paskui **įkopė, nukopė, užkopė** ant aukštos uolos ir šoko žemyn. Deja, Ikaras skrido neilgai, nes kaitri Saulė ištirpdė vašką ir sparnai **iškrito, nukrito, užkrito**. Ikaras žuvo, tačiau žmonija neužmiršo jo vardo.

Nuolatos **atsiranda, atranda, susiranda** drąsuolių, kurie leidžiasi į pavojingus žygius, kad pasiektų tolimus kraštus, **atgytų, įgytų, išgytų** naujų žinių. Tokie buvo ir mūsų tautos didvyriai Steponas Darius ir Stasys Girėnas. Daugiau kaip prieš aštuoniasdešimt metų jie **atliko, paliko, išliko** žygdarbį, kuris amžiams **aprašė, įrašė, išrašė** jų vardus į Lietuvos istoriją.

Tie du atkaklūs žemaičiai pasiryžo iš Niujorko patys parsiskristi į Kauną. Tada, 1933 m., lėktuvai dar nebuvo dideli ir nepajėgė nenutūpdami **įveikti, nuveikti, paveikti** tolimų atstumų. Todėl anais laikais **paskristi, parsiskristi, perskristi** Atlanto vandenyną buvo ne mažesnis žygis, kaip šiandien **iškilti, pakilti, sukilti** į kosmosą.

88. Įrašykite žodžio pradžių (priešdėlį).

- Niekaip negaliu **gauti** darbo.
 1. Prieš keletą metų Tomas buvo nedrąsus, o dabar **įgavo** drąsos ir pasitikėjimo savimi.
 2. Pagaliau mano senelisgavo žemę, kurią turėjo prieš šešiasdešimt metų.
 3. Galime pranešti gerą naujieną – policijagavo žmogų, įvykdžiusį tą nusikaltimą.
 4. Net neįsivaizduoju, kaip tau pavykogauti jo pažadą.
 5. Ji musgavo: sakė, kad ateis, bet neatėjo.
- **Imk** obuolį, labai skanus.
 1. Nenorėjau niekam duoti tos knygos, bet ji iš manęsėmė.
 2. Pagaliau policijaėmė tą nusikaltėlį.
 3. Gaila, kad šį postąėmė nelabai protingas žmogus.
 4.imk nuo stalo visus daiktus – mums reikės daug vietos.

5. Tą pasiūlymąėmėme su džiaugsmu.
 6. Kai išgirdau jo žodžius, maneėmė pyktis.
- Negaliu visko **mesti** ir išvažiuoti.
1. Seni laikraščiai man nereikalingi –mesiu.
 2.mečiau ne tik pinigų, bet ir raktus.
 3. To pasiūlymo mes nepriėmėme, jį vienbalsiaimetėme.
 4. Ar tu galėtummesti kamuolį į krepšį?
 5. Vaikaimetė savo kuprines į kampą ir išbėgo į kiemą.
 6. Kas galėjo mano raktusmesti ant spintos?
- Lipto nemėgstu. Į ketvirtą aukštą paprastai **lipu** laiptais.
1. Greičiaulipk nuo kėdės – ji labai netvirta, gali nugriūti.
 2. Kaip tu patekai į kiemą? Vartai juk užrakinti! Nejaugilipai per tvorą?
 3. Į autobusąlipo visi keleiviai – stotelėje nieko nebeliko.
 4. Šįryt į mūsų troleibusąlipo tiek daug žmonių, kad voslipti galėjau – jau maniau, kad į stotį teks važiuoti.
 5. Norėčiaulipti ant aukščiausio Lietuvos kalno.
- Žmonės **sako**, kad šiemet žiema bus ilga ir šalta.
1. Kas galėtųsakyti į šį klausimą?
 2. Pirmiausiasisakysime gėrimų, po to išsirinksime valgių.
 3. Jis nesutiko su mumis dirbti, tiesiogsisakė.
 4.sakyk, kas atsitiko? Kodėl tokia liūdna?
 5. Aš jūsų neprašau.sakau išeiti. Jei nepaklusite, pakviesiu apsaugą.
- **Duok** krepšį. Panešiu.
1. Gal galėtum manduoti žodyną? Negaliu pasiekti.
 2. Kai sutiksi Rasą,duok jai ir mūsų sveikinimus.
 3. Mokytojai kartaisduoda per daug namų darbų.
- Kai jis pradėjo **kalbėti** garsiau, visi nutilo.
1. Norėčiau su tavimisikalbėti. Ar turi laisvą valandėlę?
 2. Planavau eiti į kiną, bet draugaikalbėjo, sakė, kad filmas neįdomus.
 3. Nežinia, ar pavyks mums jįkalbėti važiuoti – jis juk tikras namisėda.
 4. Kai viską, kas širdį slėgė,kalbėjo, neapsakomai palengvėjo.
 5. Rodos, tusikalbėjai – matai, kaip viršininkas supyko.
 6. Senolė mokėjokalbėti nuo visokių nelaimių, nuo visokių ligų.
 7. Ėjau pro šalį ir girdėjau, kaip juoskalbėjo: neva, jie mus apskundę, o patys pabėgę.
 8. Visko ji čiakalbėjo – ir gerų, ir blogų dalykų...
 9. Kai toks triukšmas, sunkusikalbėti, vienam kitą suprasti.
 10. Tu man dantų ne.....kalbėk, daryk, ką pažadėjai!

89. Įrašykite žodžio pradžią.

Užsienio kelionių agentūros ir gidai Lietuvą dažniausiai **pristato** kaip ežerų, upių ir miškų kraštą, turintį turtingą istoriją, o daugiausia dėmesiolaukia Vilniaus senamiestis ir Kuršių nerija. Vienam iš plačiau šalį šmaikščiairašiusių kelionių vadovų Lietuva pasirodė keista, bet įdomi. Leidinys Lietuvąbūdina kaip mažą šalį prie Baltijos jūros.

Žinyne teigiama, kad Lietuva „<...> pirmoji iš sovietinių respublikų 1990 m.skelbė nepriklausomybę, o 2006 metais Eurovizijojedainavo, kad yra nugalėtoja, nepaisant to, jog niekolaimėjo ir iki pergalės buvo dar toli“. Sostinėje rekomenduojamalankyti rugsėjo viduryje.

Viena iš dažniausiai užsienio kelionių agentūrų rekomenduojamųlankyti Lietuvos vietų – Kuršių nerija – šią vasarą ypatingo dėmesiolaukė iš britų dienraščio „The Guardian“. Britaidarė dešimties geriausių Europos paplūdimių sąrašą, kuriame antrąją vietą skyrė Kuršių nerijai. Dienraštis siūlė Nidojenuomoti dviratį ir važiuojant pakrante pačiamrasti tobulą auksinio smėlio paplūdimio dalį.vargusiems nuo paplūdimio rekomenduotalankyti gintaro parduotuvėse,ragauti lietuviškų šaltibarščių, keptų ungurių ar silkės, koldūnų su grietine. Kuršių nerija britų geriausių Europos paplūdimių sąrašėleido tik garsiausiam Ispanijos Ibisos salos paplūdimiui.

Pagal spaudą

Paulius Normantas, jaunystėje **iškeliavęs** iš Viekšnių, iš Biržiškų lizdo,ėjo beveik visą pasaulį.ėjo ne kaip turistas, o kaip orientalistas, fotomenininkas, poetas.

Spalio mėnesį keliautojasdarė savo fotografijų parodą Vilniuje. Ši paroda yra tartum Rytų Azijos sakralinio meno muziejaus, kuris greitaivers duris Užupyje, preliudija. Jau vien P. Normanto iš 23 ekspedicijųrinkta irvežta didžiulė meno dirbinių kolekcija, jo fotografijų ir eilėraščių knygos (greitai jiskvies į savo penkioliktos knygos pristatymą) bei ne.....skaičiuojamas kiekis fotografijų yra didžiulis lobis būsimajam muziejui.

Paulius Normantas sako, kad nesijaučiatolęs nuo Lietuvos, kad lietuvių kalba jam pati gražiausia pasaulyje, svarbi kaip deguonis, kaip maistas.

„Ne mauzoliejųliksiu po savęs, bet kelią, kuriuo žygiuos kiti. Toje emigracijoje gyvenu nuo 26 metų, nuo tada, kaijudėjau iš Lietuvos. Keliaudamastinku paprastų žmonių, o tada net ir žiemą, kur nors Nepale, kur gimė Buda, basomis kojomis žvyrkeliu eidamas jaučiuosi laimingas.tenku į švarius ir tikrus energetinius klodus, matau ženklus, kurie man skirti. Tai būna nušvitimai danguje ar po kojomis. Taip ir einu ta tobulėjimo spirale“, – įsitikinęs P. Normantas.

Pagal spaudą

90. Įrašykite tinkamą priešdėlį.

Archeologai teigia, kad miestas **įkurtas** X amžiuje. Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas Lietuvos sostinękėlė iš Trakų į Vilnių. Miestas yra Neries ir Vilnios slėnyje, iš visų pusiųsuptas kalvų, ąžuolynų ir pušynų.

Studentai į Vilniųvykdavo net iš Anglijos, Škotijos, Italijos, Danijos.

XVIII a. daugelis senųjų pastatų buvo keičiami, tai yrastatomi baroko stiliumi. Laikas ne.....gailėjo puošnių didikų rezidencijų, dvarų – daugelis jų neišliko iki šių dienų.

XIX a. Rusijos imperijos valdovai stengėsinaikinti visus Lietuvos valstybingumo požymius. Labiausiaikentėjo sostinė. Buvogriautos pilys, bažnyčiosdirbamos į cerkves, vienuolynaidaromi.

91. Įrašykite priešdėlius.

„Knygų iššūkis 2013“ kviečia prisijungti ir skaityti kartu su visa Lietuva

Ar dažnai Jums dovanoja knygas? Ir tik už tai, kadskaitėte knygą. O gal esate laimėję krūvą knygų tik dėl didžiulio pomėgio skaityti? Ne? Tuomet šis projektas kaip tik Jums!

„Kiekviena knyga yra iššūkis“, – teigia rašytoja Nora Roberts.tarti tam ar ne, kiekvieno asmeninis pasirinkimas. Tačiautikite su tuo, jog šiais laikais sunkusirinkti vertingą knygą, kai kasmetleidžiama tokia jų gausybė. Knygynai gundo skaitytojus naujienomis, asmeninės bibliotekos didėja, o ne.....skaitytų ir norimųskaityti knygų sąrašas vis ilgėja.pažinkime, juk kiekvienas turime tokių knygų, kurias visdėliojame skaityti. Vieni teisinasi laiko stoka, kiti baiminasi, jog knyga bus per sudėtinga, o gal ir neįdomi.

Visus mėgstančius skaityti kviečiame jungtis prie projekto „Knygų iššūkis 2013“. Projekte gali dalyvauti visi norintys, reikia tiksiregistruoti puslapyje www.100knygu.lt/issukis,sikurti 12 knygų sąrašą ir jasskaityti. Kiekvieną mėnesį 5 dalyviamsteks po knygą. Pirmieji 10 dalyvių,rašiusių atsiliepimą apie perskaitytą knygą, mėgausis skaniausia „Coffe inn“ kava, o metų pabaigoje net 6 skaitytojai laimės po 10 leidyklų „Vaga“ ir „Alma littera“ knygų.

Pagal spaudą

PRIEVEIKSMIAI

1. Įrašykite tinkamus žodžius.

1. Daug kur buvau, bet dar ne	kitur
2. Aš nebuvo: nei Rygoje, nei Taline.	vienur
3. gerai, bet namie geriausia.	visur
4. Lietuvoje gyventi nelengva, bet bus dar sunkiau: reikės priprasti prie žmonių, prie kitokio gyvenimo būdo.	daug kur
5. Pats sau pasižadėjau: iš Vilniaus neišvažiuosiu.	svetur
6. Mano draugė važiuotų, kad tik kas ją kviestų, o aš tikrai ne. Manau, kad geriau nerasčiau negu čia.	niekur
7. Šiąnakt snigo, o dieną snigs tik	kažkur
8. Ar žinai, kur Roma? – Ji išėjo, tik nežinau kur.	kažin kur
9. Antanas? ieškojau, neradau.	kur nors
10. Kur eisime? – Nesvarbu, eikime, tik čia nepasilikime, nusibodo man tos kvailos šnekos, noriu ramiai pasėdėti, pailsėti.	bet kur
11. Norėčiau nuvažiuoti. – Kur? –	kai kur
11. Norėčiau nuvažiuoti. – Kur? –	vienur kitur
1. Visada laukiau švenčių. pamirštu visus rūpesčius, vargus, mane apima noras padaryti kažką nepaprasta, pradžiuginti visus.	visada
2. atvažiuos svečių?	niekada
3. seniai seniai teko skaityti įdomią istoriją, bet nei pavadinimo, nei autoriaus neatsimenu.	tada
4. Ir tu nuvažiuosi į Paryžių. O gal ir kitamet...	kada
5. galėčiau su jumis pasišnekėti? – Būsiu nuo dviejų iki šešių. Užėik prieš šešias, būsiu laisvesnis.	kažkada
6. Gal mes dar susitiksime.	kažin kada
7. Rytoj visą dieną būsime namie. Skambink	kada nors
8. Man rodos, esu be galo stiprus, nepavargstu. Tačiau ir man norisi pailsėti.	bet kada
	kai kada

1. Kaip gyveni? – Dabar krutu, bet prieš savaitę vos galą su galu sudūriau.	kaip
2. jį kalbinau, raginau atvažiuoti, bet jis nesutiko.	taip
3. Nenorėčiau gyventi, gyvenau prieš dešimt metų.	niekaip
4. Visiems įdomu, ji verčiasi. Per dienas sėdi namie, niekur nedirba, o gyvena puikiai.	visaip
5. Padaryk, sakiau.	šiaiip taip
6. Nedaryk, daryk kaip sau...	šiaiip sau
7. Aš tik dainuoti moku, ne.	bet kaip
8. Nelabai galiu, bet atvažiuosiu.	šitaiip
9. Ko čia atėjai? –	anaip
	kitaip
	kaip nors
1. Tikrai nesakė, kad atvažiuos. Atvažiavo neapgalvotai .	grasinamai
2. Ko taip pyksti? Juk pats kaltas... Manau, kad tave nubaudė	patenkinamai
3. Jo sakiniai gana ilgi, bet kalba jis gražiai,	suprantamai
4. Pirmasis straipsnio variantas nepavyko. Reikės rašyti	pagrįstai
5. Mane erzina jo būdas: jis niekada negalvoja, ką kalba. Štai ir šiandien pasielgė.	netikėtai
6. Jos balsas nuskambėjo Negi ji taip supyko?	neapgalvotai
7. Jis darbą parašė ne gerai, o tik	atmintinai
8. Šį savaitgalį darbo turiu, abejoju, ar spėsiu dar ir knygą paskaityti.	užtektinai
9. Norėčiau šį eilėrašį išmokti : jis man labai patinka.	pakartotinai

2. Įrašykite tinkamų žodžių reikiamas formas.

kai kas, kas nors, koks nors, kada nors, kur nors, **kažkas**, kažkoks, kažkada, kažkur

- Ššša..., man rodos, **kažkas** ateina...
- Gal matėt Martyną? – Jis išbėgo, sakė grįš popiet.
- Ar gersi? – Arbatos.
- Dalia, tau skambino. – Nežinau, atrodo, moteris.
- Būk geras, nupirk sulčių.
- Važiuokim savaitgalį – Kur norėtum?
- jau buvo Nidoje, bet dar ne visi.
- Ar matei Lapinskaitės filmą? – mačiau, bet pavadinimo neatsimenu.

3. Įrašykite tinkamus žodžius.

kada, tada, visada, **niekada**, kažkada, kada nors, kai kada, bet kada, kada ne kada

1. Dėl smulkmenų **niekada** nesipykite. Žinoma, gyvenimas yra gyvenimas, ir pasitaiko susipykti. stenkitės kuo greičiau viską išsiaiškinti ir susitaikyti.
2. – paskutinį kartą buvai teatre? – buvau, tik neprisimenu
– Tikiuosi, kad ir mes kartu nueisime. tu galėtum? – O, dabar nedirbu, taigi galiu
3. – Ar Rapolas į paskaitas ateina? – Pasirodo, bet labai retai. pamatom per seminarus, o kavinėje. O į paskaitas jis neateina.
4. – Buvai Paryžiuje? – Dar ne, bet tikrai nuvažiuosiu. – Betgi gyreisi, kad buvai... – Taigi kad gyriausi, o būti tikrai nebuva. – Daugiau man nemeluok. Pati matai, kad melas išaiškėja.

JUNGTUKAI

1. Palikite tinkamą žodį, netinkamus išbraukite.

Būkite atidesni, **jei, nes, kad** gali įsiliepsnoti ginčai su namiškiais. Gali kilti nesusipratimų, **jei, nes, kad** būsite tokie nekantrūs. **Jeį, nes, kad** išvengtumėte nemalonumų, nesikarščiuokite. **Jeį, nes, kad ir** pasisėks išvengti šio pokalbio, nesitikėkite gero.

Gyvenimo džiaugsmą atgausite nebent sekmadienį, **jeigu, jog, nors** gerai išsimiegosite. **Jeigu, jog, nors ir** gerai išsimiegosite, nuo šių vaistų jausitės šiek tiek pavargęs. Nė neįtariau, **jeigu, jog, nors** šie vaistai migdo. **Jeigu, jog, nors** šie vaistai migdo, negalėsiu dirbti.

Nors, kadangi, todėl jūs gerai žinote ir savo, ir nuveikto darbo vertę, tai neatsispindės gaunamose pajamose. **Nors, kadangi, todėl** jūs žinote, **kaip, koks, kiek** didelis darbas buvo nuveiktas, manau, kad sutiksute su mūsų pasiūlymu. Nuveikėte didelį darbą, **nors, kadangi, todėl** gausite priedą prie atlyginimo.

Dar nežinau, **kaip, koks, kiek** man pridės – šimtą ar du (šimtus litų). Mes stebėjomės, **kaip, koks, kiek** gražiai ji dirba. Mes stebėjomės, **kaip, koks, kiek** daug ji dirba. Pagaliau ir jis suprato, **kaip, koks, kiek** tai svarbu. Pagaliau ir jis suprato, **kaip, koks, kiek** tai svarbus darbas.

Svarbu viską gerai apgalvoti, **ar, o, bet** tik po to veikti. Galbūt tai nėra įdomu, **ar, o, bet** labai svarbu. Pasakyk, **ar, o, bet** tau tai labai svarbu. Ši daina girdėta, **ar, o, bet** nenusibodusi. **Ar, o, bet** ši daina jums girdėta? Mums atrodė, kad visas jo dainas girdėjome, **ar, o, bet** ši pasirodė negirdėta.

Ir Marija iki šio laiko bijo net pagalvoti, **kad, kaip, tartum** būtų susiklostę santykiai su Gunaru, **jei, kai, kadangi** tą vakarą ji nebūtų paklususi savo intuicijai ir paskambinusi Gunarui. **Jeį, kai, kadangi** tą vakarą jos neradome, ieškojome kitą dieną.

Jeį, kai, kadangi su ja susitikome, buvome maloniai nustebinti – pasirodė, kad esame kilę iš to paties miestelio. Ji net pagalvojo, **kad, kaip, tartum** norėtų susitikti su juo. Ji kalbėjo tyliau nedrąsiai balsu, **kad, kaip, tartum** atsiprašinėjo.

Jeigu, kai, kol mes gyventume mieste, **kur, kuris, kada** rytą kiekvienas išeina į savo darbovietę ir grįžta tik vakare, grįžta į daugiabutį namą, kuriame kaimynai net nesisveikina, tada, be abejo, tokio pokalbio nebūtų... **Jeigu, kai, kol** mes gyventume mieste, vaikai galėtų lankyti dailės studiją, o vėliau... Pasakyk, **kur, kuris, kada** eini kiekvieną rytą. Pasakyk, **kur, kuris, kada** kiekvieną rytą išeini. Pasakyk, **kur, kuris, kada** paltas tavo?

2. Išbraukite nereikalingus žodžius. Kur reikia, padėkite skyrybos ženklus.

Berniukas žvilgtelėjo į mus **ir, o, bet** nusišypsojo. Berniukas nusišypsojo **ir, o, bet** mergaitė į mus visai nežiūrėjo. Berniukas šypsojosi **ir, o, bet** su mumis nekalbėjo. Berniukas nusišypsojo, priėjo **ir, o, bet** ištiesė ranką.

Rūta buvo gabi: **ir, o, bet** šoko **ir, o, bet** dainavo. Rūtos sesuo šoko **ir, o, bet** nedainavo. Iš pradžių Rūta pašoko **ir, o, bet** po to padainavo.

Jis prisimena savo pirmą knygą **ir, o, bet** jos neturi. Prisimena, kaip sukarpė popierinį maišelį **ir, o, bet** tuos lapelius susiuvo. Į vieną lapelį rašė raides **ir, o, bet** į kitą – piešė.

Kartais su draugais nueiname į stadioną **ir, o, bet** žaidžiame futbolą. Kartą susitikau draugus prie stadiono **ir, o, bet** negalėjau su jais kalbėtis, nes skubėjau į polikliniką. Jie skubėjo į varžybas **ir, o, bet** aš nubėgau į stotelę.

3. Pavartokite tinkamus jungtukus ir jungiamuosius žodžius.

1. Jie atvažiavo apsižiūrėti, **ar** mes gerai dirbame. Jie džiaugėsi, mes gerai dirbame. Mes galėjome pasigirti, daug jau padarėme.
2. Girdėjai, vakar kalbėjo stoties viršininkas? Girdėjai, su vakar kalbėjo stoties viršininkas?
3. Žmonės nesuprato, jiems atsitiko. Žmonės nesuprato, tai galėjo atsitikti.
4. Visi spėliojom, galėjo tie dokumentai dingti.
5. Džiaugiuosi, tau patikėjo tokią svarbią užduotį.
6. Motina matė, Tadas susikrimto.
7. pas mus užsuks, tuos pavaišinsim. pas mus užsuks, tiek pavaišinsim.
8. Pasakyk, tėveli, parvažiuosi.
9. Jaučiau, galiu nesutramdyti ašarų.
10. Žmonės ilgai nežinojo, šie grybai auga ratu. Žmonės ilgai nežinojo, šie grybai auga.
11. Tėvas pašnibždom skaičiavo, uždirbs.

4. Baikite (pradėkite) sakinius.

1. Mums reikėtų susitikti, kad
2. Jeigu aš tau nepaskambinčiau,
3. Jeigu Marius būtų paskambinęs, aš
4. Jei tu norėsi,
5., kad pasveikintume jus ir jūsų šeimą.

5. Įrašykite praleistus žodžius, išbraukite nereikalingus.

Švendubrės kaime, **kurio** pašonėje plyti Raigardo slėnis, stūkso didžiulis, per 200 tonų sveriantis akmuo. norėtumėte jį apjuosti, prireiktų 22 metrų ilgio virvės. Pagal dydį tai šeštasis riedulys Lietuvoje, tik Puntukas su keturiais savo giminaičiai jį **nulenkia, pralenkia, sulenkia**. tai įspūdingas gamtos paminklas, nestinga apie jį ir sakmių. Pasakojama, kadaise netoli Švendubrės stovėjęs Raigardo miestas, valdęs nedoras kunigaikštis. Jis taip lėbavęs, net velniai **nesipiktinę, pasipiktinę, susipykę**. Raguotieji pasiuntę kipšą su milžinišku akmeniu – tenubaudžias tą palaidūną! nelabajam sunku buvę skristi su tokia našta, jis, užgiedojuš gaidžiams, **išmetęs, išmėtęs, primėtęs** akmenį Švendubrėj.

Išgirdus, nugirdus šią sakmę, darosi aišku, švendubrėnai savąją įžymybę dar Velnio akmeniu vadina.

Kiti porina, du neturtėliai, **pažinoję, pažinę, sužinoję** po akmeniu esant daug aukso, rausęsi po juo, rausęsi ir iškastu urvu išėję į gražuolį miestą. Miestiečiai vargšus gausiai **apdovanoję, išdovanoję, pridovanoję** ir išlydėję atgal, **įsakydami, išsakydami, užsakydami** niekam apie miestą **neprasitarti, nepratarti, nepritarti**. šiedu stengęsi, **išsaugoti, pasaugoti** paslapties jiems nepavykę. jie išsipasakoję savo žmonoms, kaipmat abu likę nebyliai...

Štai kaip padavimuose baudžiami tie, pritrūksta valios ir santūrumo.

PRIELINKSNIAI

1. Įrašykite tinkamus žodžius (prielinksnius).

Artėjant šventėms Kalėda jau pradeda savo kelionę **po** Lietuvą. Šokiais ir dainomis Vilniaus geležinkelio stoties išlydėtas lietuvių Kalėdų Senelis kartu keliais šimtais vaikų vyko šiomet Kalėdų sostine pasiskelbusius Trakus. Traukinyje Kalėda vaikams dalijo saldinius, klausė jų eilėraščių ir žadėjo visus aplankyti Kalėdas.

Trakai šventėms jau pasiruošė: pavakaryje sužibo miesto eglė, šiandien ėmė veikti ir Kalėdų mugė.

Pagal spaudą

Saulė prisimena, kad ypač mėgo čiuožinėti pačiūžomis mokyklos kieme ledo ir net bandydavo atkartoti televiziją matytas dailiojo čiuožimo profesionalų atliekamas figūras. „Ir rogėmis kalno klykdama leisdavausi – lygiai kaip ir dabar. Mano vaikai dūksta kalno slidėmis, snieglen-tėmis, rogėmis. Tikra palaima. Bet šiais laikais tikra žiema pasitaiko retai. Reikia saugoti klimatą atšilimo!“ – kalba trijų vaikų mama.

Gabija įsitikinusi, kad vaikystėje žiemos buvo baltesnės ir šaltesnės. „Labai dažnai važinėdavome rogutėmis kalniukų, o savaitgaliais eidavome Vingio parką, ten buvo čiuožykla, grodavo muzika, nuomodavo pačiūžas ir čiuožinėdavome mama, paskui skaniai gerdavom šiltą arbatą termoso. Kai tos čiuožyklos nebeliko, čiuožinėdavome miesto čiuožykloje „Žalgirio“ stadiono ar draugė-mis kiemuose, kur būdavo išlietas ledas. Beveik kasmet man pirkdavo pačiūžas ir būdavo didžiausia laimė neš-ti čekiškus baltus batelius meistrą, kad įsuktų pačiūžų peiliukus. Vadinasi, žiema prasidėjo“, – vaikystės prisiminimus pasinėrusi kalbėjo Gabija.

Pagal spaudą

Neįmanoma įsivaizduoti, kaip atrodytų Lietuva Nemuno. Daugelis jau esame įsiminę Nemuno ilgį – 937 kilometrai. Tiesiai upės versmių žiočių – 400 kilometrų. Taigi upė gana vin-giuota. Tekėdama lygumas, ji sukinėjasi, kilpinėja, ypač aukštupyje. Sukinėjasi upė visų pasaulio šalių kryptimi, kartais netgi toldama jūros ir artėdama savo versmių. Giliai vandeniui atsidūrė Nemuno vingiai ten, kur dabar tyvuliuoja Kauno marios, taigi kelias upe sutrumpėjo.

Pagal Č. Kudabą

2. Įrašykite praleistus žodžius (prielinksnius, jungtukus).

Dailininkė Sigutė Ach artėjančių žiemos švenčių proga ragina skirti daugiau laiko artimiesiems ir kar-tu **su** leidykla „Nieko rimto“ skelbia „Gerumo angelų akciją“. pat Kalėdų visi neabejingi yra kviečiami popieriaus kirpti Gerumo angelus dovanoti juos aplinkiniams.

Sparnuotųjų karvyčių autorė, daugelio vaikiškų knygų dailininkė ir unikalių atvirukų kūrėja Sigutė Achteigia, nereikia pinigų, pasakytum „myliu“, „sveikinu..... „apkabinu“. Šiuos žodžius galima paprasčiausia ištartį garsiai užrašyti savo rankomis gaminto Gerumo angelo.

Leidyklos „Nieko rimto“ atstovė Renata Rimkutė ragina visus prisidėti šios šilumą skleidžiančios akcijos. „Mes norime žmones paraginti negalvoti „O kas man tai?“, bet tiesiog imti ir padaryti gerą ir gražų veiksmą“, – sakė pašnekovė.

Kartu LRT ir Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondu leidykla jau trečius metus eilės pristato kalėdinę knygą. Dalis lėšų, gautų ją pardavus, keliauja fondą ir paskui virsta knygomis, papildoma kaimo mokyklų bibliotekas. Šiais metais akcijos knyga pasirinkta suomių rašytojo Marko Leino „Kalėdų istorija“. Tai – nepaprastai gražus ir jausmingas pasakojimas mažo berniuko Mikalojaus gyvenimą ir tai, žmonių gerumas ir meilė padeda jam užaugti ir daugelio metų tapti visų mylimu Kalėdų Seneliu.

Pagal spaudą

3. Įrašykite prielinksnius.

Jaunimo teatro aktorius Vidas Petkevičius gastroliuodamas **su** teatru lankėsi beveik visuose pasaulio žemynuose. Aplenkė tik Afriką. Todėl porą metų šeimyna nutarė nuvykti Tunisą.

Šią vasarą jis ketina atostogauti Šventojoje. Deja, šiemet V. Petkevičiaus šeima Šventąją važiuos savo garsiojo kelių veislės šuns „Aukštinės atostogos“. Atostogos Teatro sąjungos poilsio namuose – gera proga susitikti bičiuliais aktorais kitų miestų, kurių kartais metų metais nesusitinka.

Studijuodamas V. Petkevičius daug keliaudavo autostopu. Pati įsimintiniausia buvo povestuvinė kelionė Armėniją pirmąją žmoną. Buvo visko: jaunavedžiai nakvodavo kur pakliuvo, juos šaudė, ir prarają jie vos nenugarmėjo.

Televizijos žinių vedėja Nemira Pumprickaitė laiko stokos ir didelio darbo krūvio dar vis nežino, kur ir kada šiais metais atostogaus. Ji nemėgsta atostogauti viena. Ji labiau pailsi žmonių, triukšmingoje aplinkoje. Galimybių pasižvalgyti pasaulį jai suteikia profesija. Neseniai ji sugrįžo stažuotės Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ji norėtų dar kartą nuvykti šią šalį ir aplankyti pietinę jos dalį.

Teisininkas Egidijus Kūris studijų metais buvo užkietėjęs autostopo meistras. patikimų draugų kompanija dvi vasaras išmaišė beveik visą Lietuvą.

DALELYTĖS

Į auditoriją atėjo vienas studentas.
 Į auditoriją **ne**atėjo vienas studentas.
 Į auditoriją **nebe**atėjo vienas studentas.
 Studentas atėjo **ne** į auditoriją.
 Į auditoriją atėjo **ne** studentas.
 Į auditoriją atėjo **ne** vienas studentas.
 Į auditoriją atėjo **nebe** vienas studentas.
 Į auditoriją studentas atėjo **ne** vienas.
 Į auditoriją **ne**atėjo **nė** vienas studentas.
 Į auditoriją **nebe**atėjo **nė** vienas studentas.
 Į auditoriją **ne**atėjo **nei** vienas, **nei** kitas studentas.
 Į auditoriją **nebe**atėjo **nei** vienas, **nei** kitas studentas.

1. Pakeiskite sakinius, įrašykite NE, NEBE, TEBE, NĖ arba NEI.

Draugas gyvena naujame rajone.

.....

.....

.....

.....

.....

Tą knygą gavau bibliotekoje.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Išskirkite vieną dalyką iš kitų.

bananai, obuoliai, apelsinai
*Ačiū, dabar nieko nenoriu. Na, **ne**bent obuolio.*
*Norėčiau **tik** obuolio.*
*Mėgstu visus vaisius, **ypač** apelsinus.*
*Tu nieko nevalgei. Imk **bent** obuolį.*
*Esu alergiška – valgau **vien** / **tik** obuolius.*

1. Reikia – stalinė lempa, rašomasis stalas, kėdė
2. Norėti – puodelis kavos, stiklinė sulčių, bokalas alaus
3. Ragauti – pyragas, pyragaitis, tortas
4. Mėgti – važinėti dviračiu, šokti, keliauti
5. Nepatinka – anksti keltis, gerti saldžią arbatą, tvarkyti kambarius

6. Spėti – paruošti pusryčius, išvirti kavos, pavalgyti
7. Turėti laiko – pasikalbėti, kartu papietauti, nueiti į teatrą
8. Švęsti gimimo dieną – geriausias draugas, kurso draugai, giminaičiai

3. Patikslinkite informaciją.

1. Konferencijoje dalyvavo *visi studentai*.

Konferencijoje dalyvavo **ne** / **beveik** / **bene** / **kone** visi studentai.

2. Antrą dieną buvo skaitomi *penki pranešimai*.

(tai labai daug!)

(tai labai mažai!)

(papildomi pranešimai)

3. Filharmonijos kasos *nedirba*.

(per anksti)

(per vėlu)

(ateini ne pirmą kartą, o kasos nedirba)

4. Ateina šventės.

.....

5. Šie batai geri, bet brangūs.

.....

6. Vakar man buvo šalta.

.....

7. Troleibusas buvo pilnas, stovėjau prie durų.

.....

8. Metų gale visada daug darbo, taigi šiandien dirbsime iki vakaro.

.....

9. Laukiame gerą pusvalandį, autobusas neatvažiuoja.

.....

10. Žiūrėk, sninga.

.....

11. (Klausimas buvo nelengvas). Atsakiau.

.....

4. Pakeiskite pagal pavyzdį.

*Puodukas slydo iš rankų, bet, laimei, aš neapsipyliau. → Puodukas slydo iš rankų, ir aš **vos neapsipyliau**.
Iš namų išėjau per vėlai, ačiū Dievui, nepavėlavau. → Iš namų išėjau per vėlai, **vos nepavėlavau / vos spėjau**.*

1. Egzamino klausimas buvo labai sunkus. Egzaminą šiaip taip išlaikiau.

.....

2. Draugė mane labai supykė. Sunkiai sekėsi valdytis.

.....

3. Žmogus kalbėjo tyliai, neaiškiai. Sunkiai supratau.

.....

4. Miesto planas buvo nesuprantamas. Labai sunkiai suradau draugės butą.

.....

5. Lauke buvo labai slidu. Nedaug trūko, kad būčiau pargriuvusi.

.....

6. Labai ilgai stovėjau stotelėje. Ėmė darytis šalta.

.....

7. Berniukas prisivalgė ledų. Jis galėjo susirgti.

.....

8. Vakaraš mes būdavome labai pavargę. Sunkiai galėdavome pastovėti.

.....

5. Įterpkite, kur tinka, dalelyčių. Kaip pasikeičia sakinio prasmė?

1. Girdėjai, kas atsitiko? Ar girdėjai... / Nejau negirdėjai... / Juk girdėjai... / Jau girdėjai...	ar argi
2. Galės jis po tokios ligos dirbti?	gal kažin
3. Tai lietuviška daina?	negi nejaugi
4. Danguje nėra mažiausio debesėlio.	ne nebe
5. Mes nuo ryto dirbam.	nei nė
6. Gerai prisimenu, ką tu man sakei.	gi juk
7. Pusę kelio nuėjau pėsčias, autobuso nesulaukiau.	net ypač
8. Mes dvidešimtmečiai...	tik beveik
9. Gyvenimas trumpas, kad kivirčiais jį paverstumėm.	dar jau
10. Reikės iš naujo viską daryti.	per pat
.....	vis vėl
.....	vos

KARTOJIMAS

1. Parašykite reikiamas formas.

Sveikas, **Tomai** (Tomas). Skaitydamas tuos (pažįstamas braižas) primargintus lapus, tu tikriausiai šyptelsi: na, ir gudruolis buvo tas tėvas, kokie (aiškus) jam atrodė (painiausias) klausimai, kokia lengva ranka jis apie viską rašinėjo! Deja, (sūnus), – kitų reikalai visada regisi menkesni už (mes patys). O (aš) kiekvienas laiškas kelias vis daugiau (rūpesčiai) ir (abejonės), aš vis geriau suvokiu, kaip sunku (kas nors) tikrai pasakyti apie margą ir nuolat (besikeičiantis) žmogaus gyvenimą, net apie savo paties. Kas iš tolo atrodė aišku, prisitarinus besą sudėtingiau, pro ką (jaunystė) praeidavau nepastebėjęs, dabar pasidarė be galo svarbu, čia, žiūrėk, širdis nesutaria su galva, čia pristigo (tinkamas žodis)...

Ir šįkart paėmęs (plunksna) susvyravau: gal reikėtų liautis, rasi esu ne pagal (aš) užsimojęs, ar ištesėsiu? Tačiau mintis, kad (tie laišakai) kalbuosi su (tu), kad tu skaitysi (tie žodžiai), kai (aš) jau nebebus, kad jie galbūt paakins (tu) susimąstyti apie gyvenimo (prasmė) – vėl gaivina mano (viltys), teikia (naujos jėgos).

Gyvenimo prasmė... Kažin ar yra kiti tokie žodžiai, (kuris) keltų žmogui tiek (nerimas), (abejonės), (prieštarinčiausios mintys)... Nėra (žmogus), kuris anksčiau ar vėliau nepaklaustų savęs: (kas) aš atėjau į šį pasaulį, (kas) esu, o dažniausiai jau pavėlavęs – (kas) gyvenau?

Užtat savo gyvenimo (prasmingumas) bene labiausiai pajuntame per (dvasinės vertybės) – draugystę, meilę, bendraudami su menu, gamta. Per (tos vertybės) mes panyrame į (pati) gyvenimo (gelmė), priartėjame prie (didžiosios) jo (paslaptys), rodos, pajuntame (jis) srovenant per (patys mes), išmokstame (jis) branginti.

Pagal Juozą Jasaitį

2. Parašykite reikiamas formas.

Kiekvienas žmogus turi **didžiausią svajonę** (didžiausia svajonė).

Vienas nuo pat (vaikystė) svajoja tapti (keliautojas), aplankyti daugybę (tolimas kraštas), tyrinėti jų (augalija) ir (gyvūnija), patirti (nuotykių). (Kitas) visai niekur nesinori vyksti: jo fantazijų (pasaulis) sutelpa ir drambliai, ir (Afrika) džiunglės, ir (Mėnulis) uolos. Toks svajotojas savo (įspūdžiai) išlieja popieriaus (lapas). Taip gimsta (menas) kūriniai.

Gailestingieji trokšta (kiti) išvaduoti iš (kančios) ir renka-
si (gydytojas) profesiją. Mergaitės mėgsta žaisti („mokykla“), rašo
..... (sąsiuviniai) diktantus, taiso (klaidos), rašo (pažymiai).
Berniukai trokšta tapti (išradėjai), traukinio ar automobilio (vairuotojai) ar
net (lakūnai).

Nesistebėkite (kitoks) negu jūs. Viskas yra kūryba: ir (varik-
lis) taisydas, ir (apsakymas) rašymas, ir (vaistai) nuo
..... (sunki liga) išradimas, netgi (augalai) sodinimas. Svarbu, kaip tai atlieki.

Kelininkai įspėja saugotis **plikledžio** (plikledis). Vakarų Lietuvoje (keliai) dangos buvo
šlapios dėl (lietus). (Didžioji) šalies (dalis) keliai šlapi
arba drėgni, tik rytų Lietuvoje padengti (pažliugęs sniegas), provėžuot-
ti, slidūs. Hidrometeorologijos tarnybos (duomenys), dieną daug kur trumpai palis. Rytą
..... (pietiniai rajonai) kai kur plikledis.

3. Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

Daugelis mano, kad bendravimas socialiniuose tinkluose **padeda** (padėti) praplėsti kontaktų sąrašą, su-
rasti daugiau bendrais interesais besidominčių žmonių. Vis dėlto komunikacijos ekspertas Mindaugas Lapinskas
..... (tikinti), kad toli gražu taip nėra. Jo nuomone, bendravimą „Facebooke“
(galėti) prilyginti lietuvių emigracijai į užsienio šalis, kuriose jie (ne + stengtis) susirasti
vietinių, panašių interesų turinčių draugų, bet (burtis) į mažas tautiečių grupelės ir nuo-
lat (bendrauti) tik su jomis. „Facebookas“ (leisti) bendrauti taip, kaip
..... (bendruoja) lietuviai sodiečiai nuvažiavę į Londoną. Jie (laikytis) savo
bendruomenės: tie, kas (atvažiuoti) iš Marijampolės, (ieškoti) marijampo-
liečių, tie, kurie iš Panevėžio (glaustis) prie panevėžiečių. Jie (neištirpti)
dideliame mieste. Lygiai taip pat ir „Facebooke“ žmonės (suburti) savo penkiolikos ar dvi-
dešimties gerbėjų būrelį. Vėliau jie vienas kito straipsnius (komentuoti),
(spausti) ženkliskus, kad jiems tai patinka. Ir tokiu būdu jie (tapti) maža sodiečių grupele
dideliame mieste. Pasak Mindaugo Lapinsko, „Facebookas“ kontaktų (neišplėsti), tik juos
..... (susiaurinti).

Pagal spaudą

4. Skaitydami tekstą, atlikite nurodytas užduotis.

A) Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas: dalyvius (rašantis, parašęs; rašomas, parašytas), pusdalyvius (rašydamas), padalyvius (rašant, parašius).

Kelias padėjo suprasti, kas svarbu

Rasa PAKALKIENĖ

(0) švytėti	Žinomas pianistas, vieno garsiausių Lietuvos menininkų Mikalojaus Konstantino Čiurlionio provaikaitis Rokas Zubovas interneto dienoraštyje rašo: „Daug žmonių – tarsi dovanos. Jie aplanko, prisiliečia, palieka įspaudą, pėdsaką, ir eini toliau, jau ir jų atšvaitus (0) švytėdamas .“ Apie tai ir LŽ [„Lietuvos žinių“] pokalbis – apie harmoningą savęs, kitų žmonių suvokimo kelią.
(1) praleisti	Pianistų Roko ir Sonatos Zubovų gyvenimo žemėlapis apima ir Lietuvą, ir Ameriką. Užatlantėje 10 metų (1) pora grįžo į gimtąjį kraštą. Čia gyvena jau
(2) aplankyti	daugiau kaip dešimtmetį. Šeimos žemėlapyje daugėjo (2) vietų, o dabar atsirado ir Ispanija su Šv. Jokūbo keliu (Camino de Santiago). Šį beveik 800
(3) simbolizuoti	km kelią, (3) gyvenimo kelionę, Zubovai nuėjo per penkias savaites.
(4) įgyti	Grįžo namo (4) daugiau dvasinės patirties ir fizinės ištvermės.
(5) išsiruošti	Pavasarij, prieš (5) į vasaros žygį Šv. Jokūbo keliu, R. Zubovas filmavosi britų režisieriaus Bobo Mulano kino juostoje – vaidino M. K. Čiurlionį. Tai buvo tarsi
(6) praeiti	kelionė į (6) amžių. Garsaus Lietuvos kompozitoriaus ir dailininko provaikaitis tokiu būdu, per filmą, prisilietė prie savo šeimos šaknų.

B) Įrašykite tinkamas veiksmažodžių formas.

„Prieš 7 ar 8 metus vieną sezoną **vedžiau** (vesti) televizijos laidas. Vedėjo patirtis pagelbėjo – (nebijoti) filmavimo kamerų, laisvai (jaustis) prieš jas ir žmones, kurie būna ne kadre, o (organizuoti), kad viskas (atrodyti) tinkamai, – pasakojo R. Zubovas. – Dar labai (padėti) aktorius ir režisierius Valentinas Masalskis. Jis (įkvėpti) man pasitikėjimo, kad (galėti) tai daryti – vaidinti filme. Keletą kartų aš (važiuoti) pas Valentiną. [Mes] (kalbėtis) apie personažą, kaip (reikėti) ir kaip nepatartina elgtis filmavimo aikštelėje, kas (būti) svarbu, kaip susikaupti, sudaryti emocinį herojaus žemėlapij. Turbūt didžiausias iššūkis kine yra tai, kad epizodus operatoriai (filmuoti) ne iš eilės, o iš pabaigos, iš pradžios, iš vidurio... Reikia staiga persiorientuoti į visai kitą dvasinę ir emocinę vaidinamo personažo būklę.“

Pianistas (teigti), jog išgyvenimai filmuojantis kine įdomūs, o giminystės ryšį (vadinti) papildoma našta. „Kalbama apie prosenelį. Jei būtų bet kuris kitas abstraktus žmogus, (žiūrėti) į jį kaip į tam tikrą objektą. O čia kiekvienas filmo herojaus gyvenimo įvykis (atsispindėti) manyje, todėl reikėjo asmeniškai atsiriboti“, – (kalbėti) R. Zubovas.

Pianistas (sakyti), kad vaidyba filme, be kitų darbų, buvo viena priežasčių, kodėl (nuspręsti) eiti šimtus kilometrų Šv. Jokūbo keliu. „Daug tokių potyrių (sukelti) pojūtį, kad, atrodo, nebežinai, kas esi. [Aš] (turėti) viską sudėlioti į savo vietas. Kelias (padėti) tai padaryti“, – (tvirtinti) R. Zubovas.

C) Įrašykite tinkamas formas.

Jei žmogus turi **tikslų** (tikslai) ir **siekių** (siekliai), jiems įgyvendinti
 (intensyvus kasdienis gyvenimas) reikia daug jėgų. O susigrąžinti (jos) būti-
 na. Paradoksalu, bet muzikantų pora, norėdama pailsėti nuo virtinės (darbai), pasirinko
 beveik 800 km (kelias) pėsčiomis. S. Zubovienė pasakojo, kad svarstė su vyru, ką veiks
 vasarą (laisvas metas). Naršydami internete „užkibo“ už Ispanijos. Plana-
 vo važiuoti ten (automobilis). Tačiau dėmesį patraukė Šv. Jokūbo kelias. Šiek tiek apie
 jį žinojo, dar pasidomėjo ir apsisprendė. „Per daug nekomentuodami linktelėjome (vienas)
 (kitas) galvas ir nutarėme: šis kelias yra tai, (kas) mums reikia“, – prisiminė moteris.
 Būna, kad eiti Šv. Jokūbo (kelias) žmonės planuoja ilgai – 5–10 metų. „O mes tai padarėme
 spontaniškai, – kalbėjo R. Zubovas. – Mums šie metai buvo labai intensyvūs. Patyrėme daug
 (emociniai išgyvenimai), (dvasiniai sukrėtimai). Jautėme,
 kad reikia (ilgesnės atostogos). Gyvenimas sukasi pernelyg greitai. Kartais
 norisi (viskas) išjungti: kompiuterį, televizorių, telefoną, vėl įsiklausyti į save, pajusti, kas esi,
 kas tau svarbu, kas padeda eiti pirmyn. Ir toks ritmingas (penkios savaitės)
 ėjimas leidžia tai padaryti.“

D) Įrašykite praleistus žodžius.

Per 30 dienų – liepos rugpjūčio vidurio – Zubovų pora nuėjo 790 kilometrų. Kelionės
 pradžia buvo Prancūzijoje, Ispanijos sienos, pabaiga – Santjago de Kompostelos mieste Ispanijoje ir
 pakrantėje Atlanto vandenyno. ankstaš ryto, maždaug šeštos valandos, dieną jie
 nužingsniuodavo 30–35 kilometrus.

Pavakarę skirdavo poilsiui, pasiektų vietų apžvalgai. Nors būdavo dienų, kai jausdavo didelį nuovargį,
 lietuvių pora nė karto nesigailėjo išsirušusi ilgą kelionę pėsčiomis ir nekėlė klausimo: „Koks velnias
 nešė tą galera?“ Gal todėl, R. Zubovo nuomone, kad kelionės priežastis buvo svari – norėjosi atitrūkti
 darbų, reikalų ir rūpesčių.

Pianistas sakė girdėjęs daug legendų Šv. Jokūbo kelią – kaip žmogus keičia kelią, kaip jis keičia
 žmogų. „Vienos piligrimų prieglaudos savininkė eidama šiuo keliu sutiko širdies draugą. Ir juodu liko drauge,
 tame kelyje įkūrė piligrimų namus, – pasakojo R. Zubovas. – Moteris alegoriškai palygino šį kelią gy-
 venimu. pradžių eini džiugus lyg vaikas. tiesų pirmieji etapai labai smagūs: danguje sklando
 ereliai, kalnais risnoja arkliai, daug žiedų... Paskui pajunti tarsi ankstyvos jaunystės blaškymąsi, kai
 reikia save nugalėti. Mat prasideda nuovargis, kojų skausmas – it bręstantis kūnas turi tai pereiti.
 Pasiekus paskutinius etapus atsiranda patirties ir išminties.“

Sutiktas vokietis Šv. Jokūbo kelią pradėjo gimtojo krašto. Kelionę jis interpretavo taip: „Pirmos
 keturios savaitės yra atostogos. O penktos kelias pasidaro tavo gyvenimas.“

E) Įrašykite priešdėlius.

„Gal **netapome** kitokie, bet labiausigyvenome su savimi,sitarėme ramesni“, –būdino kelio-
 nės patirtį Rokas.

Grįžusi į Lietuvą šeimasitraukė į greitesnio ritmo gyvenimą. Nuo rudens R. Zubovas kiekvieną savaitę keliauja maršrutu Vilnius–Kaunas. Pianistas juokėsi, kadgyvendina dvimiesčio idėją. Jiskviestas dirbti Vytauto Didžiojo universiteto Muzikos akademijos prodekanu ryšiams su užsieniu ir kaip dėstytojas moko fortepijono specialybės studentus. Be to,stojo į doktorantūrą.

Zubovų pora su koncertais ir edukacinėmis programomisvingiavo daug Lietuvos kelių. „Miesteliams skiriama per mažai dėmesio. <...> Tikiu, jog per kokius 10 metų pavyksplėtoti su regionų miestais glaudžiai susijusias programas,tikrinti, kad ten ne.....nyktų kultūrinis gyvenimas, kad būtų pradėti kurti nedeli centrai, kurie patys skleistų šviesą, o ją matytų net didmiesčiai.“

R. Zubovas įsitikinęs – kūrybinga Lietuvos jaunoji karta tikrai ne.....važiuotų iš tėvynės, jei galėtų čiaskleisti savo talentą, rastų erdvės kūrybiniam ieškojimams. „Mano tikslas –daryti nors minimalias galimybes jaunimui, kad jis turėtų bent vieną argumentąemigruoti, –brėžė R. Zubovas. – Jei pavyks pagelbėti, misija bus įvykdyta.“

Pagal spaudą

5. Iš paryškintų žodžių pasirinkite vieną.

Papročiai yra **įprasti, paprasti, suprasti** žmonių poelgiai, kurie ilgainiui tampa visuomenės ar jos didesnės dalies gyvenimo norma. Žmogus auga tam tikroje aplinkoje, todėl **perima, paima, atima** jos papročius ir nedaug tegali juos **iškeisti, apkeisti, pakeisti**. Papročiai, kurie **atiduodami, perduodami, paduodami** iš kartos į kartą, virsta tradicijomis. Tradicijų specialiai niekas nekuria, jos gimsta ir plėtojasi per ilgus dešimtmečius ar net šimtmečius. Tradicijos **apsireiškia, pasireiškia, išsireiškia** tam tikromis apeigomis, atliekamomis įvairių švenčių proga.

Kūčių diena ypatinga. Iki vakarienės visi stengiasi užbaigti svarbiausius darbus. Daugiausia dirba moterys – joms reikia **prigaminti, pagaminti, atgaminti** valgių Kūčių vakarienei ir Kalėdoms, **sutvarkyti, aptvarkyti, pertvarkyti** namus. Kūčių stalui visi patiekalai ruošiami iš augalinių produktų ar žuvies. Visoje Lietuvoje kepami kūčiukai. Jie valgomi **užpilti, išpilti, papilti** aguonpieniu arba kisieliu.

Sėsti prie Kūčių stalo svarbu švarems. Negalima pyktis, reikia **atleisti, apleisti, išleisti** kaimynams ir artimiesiems padarytas skriaudas, o svarbiausia – būtina grąžinti visas skolas. Prie stalo sėsdavo patekėjus Vakarinei žvaigždei. Šeimininkas **atnešdavo, nunešdavo, išnešdavo** šieno ir **apklodavo, nuklodavo, paklodavo** jį ant stalo. Tada šeimininkė **patiesdavo, ištiesdavo, užtiesdavo** stalą gražiausia balta staltiese ir nešdavo valgius. Paprastai būdavo 12 patiekalų – tiek, kiek metai turi mėnesių. Seniausias šeimos narys arba šeimininkas **pasveikindavo, pasisveikindavo, atsisveikindavo** visus, padėkodavo už metų derlių, po to laužydavo ir dalydavo duoną. Pavalgę stalo **neapkraustydavo, neiškraustydavo, nenukraustydavo**, nes tikėjo, kad naktį **išeis, ateis, nueis** mirusiųjų vėlės. Šeimininkas po truputį visų valgių nešdavo į tvartą gyvuliams. Šitaip buvo norima **parodyti, įrodyti, nurodyti** savo ir gyvulių panašumą. Šienas po staltiese tikriausiai irgi turėjo **rodyti, įrodyti, parodyti**, kad žmonės ir gyvuliai minta taip pat. Rytojaus dieną tą šieną **išdalydavo, padalydavo, perdalydavo** gyvuliams.

Vakarieniaudami šeimos nariai traukdavo iš po staltiesės šiaudus ar šieną: kas ilgiausią **patrauks, ištrauks, nutrauks**, tas ilgiausiai gyvens. Merginos nešdavo iš kiemo malkų glėbį ir parnešusios į trobą skaičiuodavo: jei pora – ateinančiais metais ištekės, jei poros nėra – dar reikės **išlaukti, palaukti, sulaukti**. Bandydavo per vartus ar namo stogą spirti batą: į kurią pusę bato nosis **apsisuks, atsisuks, užsisuks**, į tą pusę nutekės. Sakoma, kad Kūčių naktis pilna keistenybių: dvyliktą valandą gyvuliai **padeda, perdeda, pradeda** tarp savęs kalbėti, tik žmonėms negalima jų šnekos klausytis.

6. Įrašykite tinkamas žodžių formas.

Kalėdų (rytas) **rytą** visi keliasi anksti ir nukrausto (stalas) (Pirma) Ka-
 lėdų (diena) šeima paprastai būna namie, pasakoja vienas (kitas) , ką (naktis)
 sapnavo, nes tiki, kad Kalėdų (naktis) sapnas išsipildys. Lietuviai nuo seno tiki
 (magiška) sveikinimų ir linkėjimų (galia) Todėl seniau visi nekantriai laukdavo
 (kalėdotojai) Svarbiausias (kalėdotojai) tikslas būdavo aplankyti (visi kiemai)
 , pasveikinti (šeimininkai) , palinkėti (jie) (sveikata)
 , (geras) kitų metų (derlius) Kalėdoti eidavo jauni vyrai ir mer-
 ginos, įvairiai (persirengęs) , dažnai su (kaukės) Už (linkėjimai)
 šeimininkai (kalėdotojai) vaišindavo ir apdovanodavo. Kartais iš (troba) į (troba)
 eidavo Kalėdų senis – Kalėda. Jis girdavosi, kad neša (pilnas maišas)
 (turtas) , (derlius) ir (laimė) Įvedus (krikščionybė) ,
 kalėdojimo (apeigos) ėmė atlikinėti kunigai.

Kalėdos pilnos (įvairūs tikėjimai) , orų (spėjimai) , pavyzdžiui:
 „Jei Kalėdų (rytas) oras giedras, gerai derės linai“; „Jei per (Kalėdos) lyja, kar-
 vės (tie metai) daug (pienas) duos“; „Kalėdų (rytas)
 negalima (niekas) laužyti, nes (tie metai) (gyvuliai)
 kojos lūš.“

Per (Kalėdos) prasideda (gamta) atgimimas: ilgėja dienos, trumpėja tamsu-
 sis (para) laikas. Baigiasi senieji ir prasideda naujieji metai.

7. Įrašykite tinkamas formas.

Įvairiuose mituose ir legendose **pasakojama** (pasakoti) apie katės kilmę. Vieną jų užrašė lietuvių li-
 teratūros tyrinėtojas, etnografas Liudvikas Adomas Jucevičius. Kartą vienuose namuose priviso daug pelių.
 Moteris (imti) melsti deivę Laimę pagalbos. Ant aukuro ji (padėti) gaidį
 ir (prašyti) nukreipti nuo namų šią rykštę. Tuo metu iš dangaus (nusi-
 leisti) pati deivė ir (numesti) moteriai savo pirštinę. (įsidėti) ją į sterblę
 moteris patraukė namo, bet vos tik praskleidė sterblę, iš ten iššoko nedidelis žvėrelis, nukūrė į trobą ir ėmė
 gaudyti peles. Tai (būti) katė.

Senovės Egipte irgi (tikėti) dieviška katės kilmė ir ji labai (garbinti).
 Egipto žyniai pastebėjo, kad, (kilti) saulei, katės vyzdžiai siaurėja, o
 (leistis) – plečiasi. Saulei (nusileisti), katės akys pasidaro didelės, apvalios ir kaip mėnuliui-
 kai šviečia tamsoje.

Galimas daiktas, kad pagarbiai elgtis su šiais gyvūnėliais vertė ir ūkiniai išskaičiavimai.
 (Užlieti) Nilo žemėse buvo (auginti) daug ryžių, daržovių, kurių derliaus apsaugoti nuo pelių
 nei žalčiai, nei žebenkštys jau negalėjo.

Egipte katė buvo vienas labiausiai (globoti) ir (saugoti) gyvūnų.
 Net ir netyčia (nužudyti) katę buvo (bausti) mirtimi.

Pagal A. Čekį

Grūstyse **įstrigę** (įstrigti), senamiesčio gatvėmis (skubėti), abejingai pro troleibusų langus (žvelgti) vilniečiai atgyja, kai netikėtai pro šalį pražingsniuoja į raudoną kostiumą (įsisupti) Kalėdų Senis. Baltabarzdis jauno žvilgsnio vyras žiemos sezono metu šio personažo kostiumą velkasi ne tik (gauti) užsakymą, bet ir vaikšto po miestą (norėti) pralinksminėti žmones. „Tai ir socialinis vaidmuo – žmonės sveikinasi, mojuoja, taksistai siūlosi pavežti, vairuotojai signalizuoja, benamiai (prieiti) klausia, ar gaus dovanų. Matau, kad žmonės (išsiilgti) geros nuotaikos, stebuklo“, – sako vilnietis Romas Čivilis, dailės istorikas, pedagogas ir aktorius, kuriam patinka pamatyti (šypsotis) žmones.

Kalėdų Senelis, (vaikščioti) miesto gatvėmis, gali pasirodyti banalus reiškiny. Tačiau netikra barzda (pasipuošti) ir butaforinį maišą ant pečių (užsimesti) vyras jaučiasi atliekantis savotišką misiją – ne vieno žmogaus veide įsižiebia viltis.

Pagal spaudą

8. Skaitydami tekstą atlikite užduotis.

A) Išbraukite netinkamas formas ar žodžius.

Psichologas Olegas Lapinas: būti laimingi galime **išmokti, išmokyti, išmokėti**

Laimė susijusi ne su turėjimu, bet su ryšiu, **kurio, kuriam, kuriuo** finansinė gerovė įgyti nepadeda. Tačiau dažnai tam, **jei, kad, kai** žmonės tai suprastų, pirmiausia turi nusivilti ir vėl iš naujo **įsiminti, prisiminti, užsiminti** vaikiškas vertybes. Apie tai, kas yra laimė ir **kas, ko, kaip** ją pasiekti, „15 min“ kalbėjosi su psichologu, psichoterapeutu Olegu Lapinu.

– Vilniaus miesto 2010–2020 metų strateginiame plane numatoma **išversti, paversti, priversti** sostinę laimingos visuomenės miestu, **kada, kaip, kuriame** gyventų laimingi žmonės. Bet ar galima apibendrintai ir objektyviai **apibrėžti, nubrėžti, pabrėžti** laimę?

– Šis apibrėžimas priklauso Butano valstybės sultonui, **kuris, kuriam, kurį** pasiūlė vietoj bendrojo vidaus produkto matuoti bendrąjį laimingumo produktą. Butanas pasižymi bemaž aukščiausiu laimingumo rodikliu pasaulyje, **kuris, kurį, kuriuo** vertinamas labai paprastai: žmonių tiesiog teirujamasi, **ar, jei, kai** jie jaučiasi laimingi. Tai yra gan subjektyvus gerovės ir šventiškumo jausmas.

Jei žvelgtume į laimę **į, per, prieš** psichologijos prizmę, sakytume, kad tai yra pilnatvės būseną, **kuri, kurios, kurią** žmogus dažniausiai jaučia tam tikru momentu. Laimės nereikia painioti su euforija ar dideliu malonumu, **kad, nes, todėl** šie dalykai daugiau yra kūniški, o laimė yra visa apimanti būseną. Ji apima visą žmogaus sielą.

B) Įrašykite tinkamą formą.

– Kodėl **laimei** (laimė) žmonių gyvenime skiriama tokia didelė reikšmė? Kodėl būtent (ji), o ne, tarkime, (ramybė) nuolat siekiama?

– (Šis klausimas) nagrinėjo humanistiniai psichologai. Jie atrado, kad, be (tokie dalykai) kaip saugumo jausmas, ramybė, sotumas, poreikis būti (mylimas) ir panašiai, žmogus turi siekį aktualizuoti savo (potencija). Mes galime būti laimingi, todėl siekiame (laimė) tarsi nujausdami, kad mūsų

įprasta subjektyvi būsena gali būti kur kas didesnė. Tam tikri momentai mūsų (gyvenimas) tai patvirtina.

Laimingumas nesusijęs su turėjimu, bet susijęs su (ryšys), su artumu, kuris nei per praktikas, nei per (kreditinės kortelės) neįgyjamas. Pavyzdžiui, jei žmogus savęs paklaustų, kada (gyvenimas) buvo laimingas, šiek tiek pamąstęs atrastų (akimirkos), kai jo būvis buvo aukštesnio nei kasdien lygmens. Žmogus turi (tokia savybė): jei yra ką nors patyręs, žino, kad kiti patyrė, arba žino, kad jo rūšies (žmonės) įmanoma tai patirti, jis pradeda (tai) siekti. Tai ir yra aktualizacija – viską, kas yra potencijoje, paversti (tikrovė). Ji įdėta į žmogaus prigimtį.

– Teigėte, kad laimė yra tam tikros akimirkos. Ar tai reiškia, kad žmogus negali būti (nuolatinė) laimės (būsena)?

– Laimė gali tęstis ilgai. Apie tai labai daug kalba Tibeto dvasinis vadovas Dalai Lama, neseniai su (vienas psichiatras) parašęs knygą apie laimę. Dalai Lama teigia, kad (didesnė dalis) gyvenimo jaučiasi laimingas. Tai labai nustebino Tibeto dvasinį lyderį (kalbinęs psichiatras), todėl jis daug kartų tikslinosi, ar taip išties gali būti ir ar Dalai Lama, pavyzdžiui, nesijautė „beveik laimingas“. Bet Dalai Lama atsakė, kad (visas laikas) jautėsi laimingas, ir tai siejo su tuo, jog (ši savijauta) pasiekti skyrė daug laiko.

Dar būdamas mažas, jis išsikėlė (tikslas) – išmokti gyventi laimingai. (Tokie žmonės) nėra daug. Jei pasiteirautumėte (žmonės) apie laimę, nedaug iš jų pasakys, kad visą laiką jaučiasi laimingi. Tačiau bus nemažai (tokie), kurie pasakys, kad „kartais“ ar „beveik“ jaučiasi laimingi. Vadinasi, laimė jiems – užeinanti ir praeinanti būsena.

C) Įrašykite tinkamas formas.

– Aš laimę **įsivaizduoju** (įsivaizduoti) kaip iš esmės neapčiuopiamą dalyką, vidinę būseną, apibrėžtą daugybės aplinkybių. O jūs (teigti), kad galima išsikelti tikslą būti laimingam – tarsi nusibrėžus aiškią schemą ir jos laikantis laimė būtų lengvai pasiekiamą?..

– Jūs (galėti) vaikystėje išsikelti tikslą tapti muzikantu. Jūs (žinoti), kas tai yra, ko reikia šiam tikslui pasiekti – kokius pratimus atlikti, ką išmokti ir pan. Lygiai taip pat Tibeto budistai (išsikelti) tikslą, kaip jaustis laimingam, ir skaitydami knygas bei padedami mokytojo to siekia: sistemingai (mokyti) mėgautis oru, saule, maistu. (Mokyti), kaip susitvarkyti su pavydu, pykčiu, baime. Kaip nenorėti daugiau nei gali, kaip įvertinti akimirką, kaip neleisti savo mintims nukrypti į praeitį ar ateitį. Laimei siekti (būti) gan banali ir žinoma technologija. Graikų stoikai, budistai ir net mistikai krikščionys tas pačias tiesas (kartoti) amžių amžiais.

– Su kuo susiję tai, kad jei žmogus, tarkim, (turtėti), bet kartu (turtėti) ir jo kaimynai, (jaustis) ne toks laimingas nei tuo atveju, jei jis (turtėti), o kaimynų finansinė padėtis (išlikti) tokia pati?

– Žmogus (jaustis) daug mažiau nelaimingas, jei jis (turtėti)

labiau už kaimynus. Tai (mažinti) pavydo jausmą, tačiau pavydo mažinimas netolygus laimei. Lygiai kaip ir (nebūti) tas pats, pavyzdžiui, numalšinti alkį ir mėgautis maistu. Žmogus (galėti) būti alkanas ir (galėti) sumažinti tą alkį. Jis (galėti) pavydėti kaimynui ir (galėti) tą pavydą sumažinti. Tačiau tai netolygu laimei.

Laimingumas (nebūti) nelaimės mažinimas. Tai būseną, kuri (prisidėti) virš normos, o ne (pasotinti) mus.

D) Įrašykite praleistus žodžius.

– Kodėl Vakarų pasaulyje susiformavo nuostata, **kad** būti laimingam reiškia turėti? Turėti daugelyje Vakarų visuomenių tapo bemaž būties esme, t. y. nieko neturintis žmogus suvokiamas tarsi būtų niekas tarsi būtų nelaimingas.

– Tai susiję tais laikais, kai turtingų žmonių buvo mažuma ir pasaulis buvo labai aiškiai padalintas turinčius ir neturinčius. Šis padalijimas mūsų istorijoje egzistavo labai ilgai, šiuo metu jis pasireiškia geografiškai: tarp trečiojo pasaulio šalių ir pirmojo pasaulio šalių.

Trečiojo pasaulio šalių gyventojų galvose gimė mintis, greičiausiai tie, turi, yra laimingi. O mes, neturime, esame nelaimingi. Ši idėja pirmiausia įsitvirtino socialistų, komunistų galvose, vėliau išplito kaip vartojimo aistra. Ji buvo perkelta automatiškai. Iki šiol taip jau yra, jei žmogus parduotuvėje mato 3D televizorių, tokio televizoriaus namuose neturi, mano esąs nelaimingas. Žmogus tiki, jei tą televizorių iš vitrinos perkels savo butą, būsiąs laimingas.

Tai ta pati valstiečio idėja, jis iš savo trobos žvelgdavo pono dvarą, kuriame degdavo žvakės ir skambėdavo Mocarto kūryba. Žiūrėdamas jis galvojo: „..... mano troboje atsirastų tas pianinas, tos žvakės, ta muzika, va tada aš būčiau laimingas.“ Mes lygiai taip pat žiūrime prekybos centrą, vis dar tikime, turtas turėtų mus padaryti laimingus.

– Ar tai reiškia, daugeliui žmonių laimė yra tiesiog nepasiekiamą, įsigiję trokštamus daiktus ar patenkinę kitus savo poreikius, jie netrukus jaučiasi vėl nelaimingi, mat neturi kokių nors kitų daiktų nepatenkino kurių nors kitų savo poreikių?

– Taip ir yra.

E) Įrašykite tinkamas formas.

– Kaip glaudžiai laimė susijusi su **konkrečiomis kultūromis** (konkrečios kultūros)? Ar galima teigti, kad (tam tikros kultūros) žmonės yra daug laimingesni būtent todėl, kad priklauso (ta kultūra)?

– Šis klausimas buvo analizuojamas, kai pokario metais (darbingas amžius) amerikiečių buvo teirautasi, kiek iš jų jautėsi absoliučiai laimingi, kiek vidutiniškai laimingi. Tąsų 20 proc. (apklaustieji) teigė esantys „beveik laimingi“. Tą patį tyrimą pakartojus 1990-ųjų (pabaiga) paaiškėjo, kad (laimingi žmonės) kiekis sumažėjo iki 15 proc., nors turto kiekis, tenkantis (vienas asmuo), per tą laikotarpį Jungtinėse Valstijose gerokai paaugo. Vadinasi, vidutinis respondentas turėjo

ir automobilį, ir namą, ir žymiai daugiau (pajamos) nei žmogus, (apklausa) dalyvavęs pokario metais. Vis dėlto laimingumo procentas šiek tiek sumažėjo.

Jei, pavyzdžiui, būtumėte Etiopijos pilietis ir palygintumėte save su Londono (gyventojas), jums galbūt atrodytų, kad londonietis yra labai (laimingas) – jis turi butą, patogumus, kreditinę kortelę. O jūs viso to neturite, todėl esate labai (nelaimingas). Taigi tokiu būdu lygindami galime sau sukelti nelaimingumo (jausmas).

Bet jei kalbame apie laimingumo (jausmas), tai (jis) gali patirti tiek Etiopijos gyventojas, tiek londonietis, tik šis jausmas nebus susijęs su kreditine kortele. Su (ji) jis bus susijęs tik tuo atveju, jei etiopas, neturintis kreditinės kortelės, (ji) netikėtai gaus ir parsineš namo. Tuomet jis valandą ar dvi bus laimingas. Londoniečiui, jei jis įgytų (antra kreditinė kortelė), laimės iš viso nepadaugėtų. Lygiai taip pat, kaip (vidurinioji klasė) atstovas nepasidaro laimingesnis, jei prie (jis) pajamų pridedami trys, penki ar dešimt tūkstančių litų. Jis galbūt gali daugiau sau leisti, bet kartu atsiranda ir daugiau (rūpesčiai) – nuosavybė, giminaičiai ir pan.

Iš neturto (pozicija) žvelgiant į turtą, iš pradžių atrodo, kad ten yra laimė. (Turtas) atėjus, valandai ar dviem, gal dienai ateina ir laimės jausmas. Bet esant (tam tikras lygis), pasitenkinimas nebedidėja ir laimės jausmas nebeatina. Todėl dauguma (vidurinioji klasė) atstovų gana greitai tai supranta ir iš vartojimo pasuka į dvasinę praktiką. Jie dažnai atranda jogą, meditaciją, laipiojimą (medžiai), keliones į egzotiškus kraštus, dvasinius seminarus ir t. t. Pajutę, kad turtai (laimė) neatneš, šie žmonės atsigręžia į dvasines praktikas. Per (jos) jie taip pat pajunta ekstazę – tokią pačią, (kokia) leidžia pajusti neturtas, einant į turtą. Tie, kurie pradeda medituoti, (kuris laikas) vaikščioja laimingi, bet vėliau ir meditacinės praktikos nebedidina (laimė). Taip yra todėl, kad laimingumas nesusijęs su turėjimu, bet susijęs su ryšiu, su artumu, kuris nei per praktikas, nei per kreditines korteles neįgyjamas.

– Kodėl žmogus, kol neturi (turtas), dažnai nesuvokia, kad laimė yra ne turėjimas, bet buvimas?

– Nemaža dalis žmonių (vaikystė) yra paveikti šeimos. Dalai Lama nebuvo paveiktas. Pavyzdžiui, jam tėvai nesakydavo: „..... (Vaikelis), turi nusipirkti džinsus iš Kinijos, tada Tibete būsi pats šauniasias.“ Jie jam sakė: „Tu gali išmokti patirti (laimė), tau reikia praktikuotis.“ Tokia sąlyga (daugelis) lietuvių ar kitos tautos vakariečių padėtų mokytis būti (laimingi).

Tačiau daugelio žmonių sąlygos yra (kitokios): reikia nuvažiuoti į parduotuvę, reikia užsisakyti gerus baldus, džiaugtis (tai), kad turguje gavai gero lenkiško aukso ir t. t. Matydami (tos) laimės (sąlygos) pradedame tikėti, kad tai, kad mūsų draugas laukia mūsų (kiemas), yra gerai, bet svarbiausia ne tai. Svarbiausia yra gerai baigti (mokykla), įstoti į teisę, daug uždirbti, tuomet pasistatyti namą. Mes tikime, kad tada jau būsimė labai (laimingi). Nes taip darė mūsų tėveliai. Mes natūraliai patikėjome, kad tai yra (laimė) kelias. Todėl mums reikia visa tai įgyti, nusivilti ir vėl iš naujo prisiminti

..... (vaikiškos vertybės).

Taip jau nutinka, kad neretai žmonės pasistato namą, bet jis lieka tuščias, nes žmogus jau yra išsiskyęs su (sutuoktinis), vaikai užaugo ir išvažiavo į Londoną. Arba žmogus turi gerą televizorių, bet per jį rodo vis (ta pati grupė).

– Ar žmogaus prigimtis leidžia jam iškart siekti (tikroji laimė), neišsikeliant pirmiausia tikslo užsitikrinti (finansinė laisvė), vėliau viskuo nusivilti ir tik tuomet suprasti, kas leidžia būti (laimingas)?

– Tokių galimybių yra ir ne viena. Nebūtinai reikia siekti (kažkoks lygis). Nemaža dalis (paaugliai), kurių tėvai yra (vidurinioji klasė) atstovai, pabrėžtinai niekina (materialumas), dažnai atsisako net lankyti mokyklą, stoti į universitetą. Jie skaito (ezoterinės knygos) ir tarsi sako: „Ne, mes (šis kelias) neisime.“

Kiekvienas žmogus pasiekia (tam tikras) pasisotinimo (lygis), kai jo nebedžiugina jo gyvenimas. Tai ypač matyti iš nepaprastai greitai (praturtėję žmonės), kurie didelę finansinę nepriklausomybę pasiekė dar nesulaukę trisdešimties. Tai vadinamieji jupiai (angl. yuppie) – jaunieji miesto profesionalai. Jie visą savo jaunystę aukoja (pasiekimai), o ne (laimė). Sulaukę 32 metų jie turi ne vieną automobilį, statosi namą, turi darbe gerą poziciją ir staiga pajunta, kad (jie) nebeįdomu, kad jie nebenori. Jie nebeturi (didelis deficitas), todėl būdami 32–33 metų natūraliai pasijunta nusivylę. Tada jie pradeda kažko daugiau ieškoti, kelti klausimus, kas yra, kodėl (jie) nesinori gyventi, jeigu jie viską turi...

Kuo greičiau pasiekiamas (materialinis pasisotinimas) etapas, tuo greičiau ateina ir pamąstymai apie laimę, kodėl (ji) nėra.

– Ačiū už (pokalbis).

Pagal spaudą

9. Įrašykite tinkamas formas.

Kaip tapti sėkmingu žmogumi (sėkmingas žmogus)?

Yra gausybė teorijų, (tikinančios), kad (jos) vadovaujantis galima tapti sėkmingu žmogumi. Kodėl (vieni) lemta maudytis sėkmės spinduliuose, o (kiti) tai nepavyksta net ir vadovaujantis (įvairios teorinės žinios)? Koks žmogus gali vadintis sėkmingu, (kokios savybės) jis pasižymi?

Karjeros konsultantas Remigijus Savickas pažeria (daugybė) patarimų, kaip tapti (sėkmingas). Jis tvirtina, jog svarbiausia, gilinantį jį (viena konkreči sritis) ir tobulinant žinias tik (ji), nepamiršti kitų svarbių gyvenime sričių.

„Jeigu žmogus tobulina tik vieną sritį, tada natūralu, kad kitos sritys pradeda merdėti, strigti ir atsiranda (įvairios problemos). Reikėtų rasti balansą

..... (kelios sritys)“, – įsitikinęs R. Savickas.

„Svarbiausia – ką nors daryti! Turi turėti tikslą ir judėti (ta linkmė)!“ – sako specialistas.

Be to, R. Savickas pabrėžia, kad itin svarbu (visos) gyvenimo (sritis) pastebėti gerus dalykus, nes žmonės linkę dažniausiai pastebėti pirmiausia (negatyvūs reiškiniai).

Ar specialistas galėtų pateikti formulę, (kuri) vadovaujantis galima bent pabandyti tapti (sėkmingas) ir (laimingas)?

Pasirodo, ši formulė yra gana paprasta, ją galima pavaizduoti rankos (principas), kur kiekvienas pirštas turi savo (reikšmė). „..... (Šis atvejis) nykštys yra sveikata. Juk jei nėra (šis pirštas) – netgi nesusiformuoja kumštis. (Sveikata) būtina tausoti!“ – pradeda dėstyti R. Savickas. Kitas pirštas, anot specialisto, yra šeima, po kurios seka vidurinis pirštas, reiškiantis (finansai). „Finansų sritis turėtų būti sutvarkyta!“ – pastebi specialistas.

Toliau siekiant išspręsti sėkmingo žmogaus (formulė), karjeros „koučeris“ aiškina (kiti likę) rankos (pirštai) reikšmes: „Bevardis pirštas reiškia karjerą, darbinę sritį, kuri priklauso tik nuo (pats žmogus).“

Paskutinė, bet ne mažiau svarbi sritis, (kuri), pasak R. Savicko, būtina prižiūrėti – tai pomėgis bei draugai.

Specialistas priduria, kad priklausomai nuo žmogaus amžiaus vienos sritys gali būti (svarbesnis) nei kitos: „Juk (paaugliai) iš šių išvardintų dalykų terūpės tik paskutinis dalykas – draugai ir pomėgiai! Vėliau žmogus pradės domėtis karjera, (finansai), šeima ir sveikata. Dar vėliau ateina dvasingumas ir tobulėjimas.“

Konsultantas įsitikinęs, kad tik tada, kai visos sritys yra prižiūrimos, žmogaus gyvenimas gali tapti (sėkmingas). Jis sako: „Juk dažnai atsitinka taip, kad, siekiant (karjera) ar sprendžiant (finansiniai klausimai), pamirštama šeima ar neprižiūrima sveikata.“ Tai, anot (specialistas), sėkmės ir laimės negarantuos.

Pagal spaudą

10. Parašykite tinkamas formas.

Lietuvoje (Lietuva) dabar kiekvienas žmogus turi (vardas), (pavardė), prireikus – ir (tėvas) vardą. Vadinas, kiek (žmonės) – tiek ir (vardai) bei (pavardės). Bet pavardės, o ypač vardai, kartojasi. Kiek iš viso Lietuvoje yra (vardai), dabar niekas tiksliai nežino, nes (vardai) skaičius (visas laikas) keičiasi: gimsta žmogus, ir (jis) parenkamas vardas, miršta – savo (vardas) nusineša į (kapai). Kas kita pavardės. Jos nėra kaip vardai laisva valia (parenkamas) – pavardės yra (paveldimas):

vaikai gauna tėvo arba motinos (pavardė). Pavardė išnyksta tada, kai išnyksta visa giminė. Apskaičiuota, kad Lietuvoje gali būti apie 50–55 (tūkstančiai) (skirtingos pavardės). (Vardai) yra taip pat labai daug. (Šie) vardų ir pavardžių (tūkstančiai) galima rasti (patys netikėčiausi dalykai) ir įsitikinti, kad klausimas „Kur vardas, kur pavardė?“ keliamas vis dėlto ne be (pamatas).

Pirmiausia krinta į akis tas faktas, kad skirtumas tarp vardo ir pavardės tam tikra prasme ne visada aiškus. Be to, yra gana daug (atvejai), kai (formali riba) tarp pavardės ir vardo iš viso negalima išvesti: kas (vienas žmogus) yra vardas, (kitas) – pavardė, ir atvirkščiai. Antai žinomas vardas Dainius gali būti pavardė: dabar Lietuvoje yra apie trisdešimt (šeimos), (pavardė) Dainius. Tas pats ir su (kiti vardai) – Lietuvoje yra ne tik vardų, bet ir pavardžių Gediminas, Gintautas, Rimantas, Skirmantas, Andrius, Antanas, Rimas, Tautvydas, Balys. Kai kurios (šios pavardės), pavyzdžiui, Borisas, Rimas, Tautvydas, yra netgi gana (dažnas).

Pagal Aleksandrą Vanagą

11. Parašykite tinkamas formas.

- 1. Ketvirtadienį** (ketvirtadienis) atslinks naujas ciklonas, kuris atneš daugiau (lietus). Pūs (besikeičianti kryptis), (vidutinis stiprumas) vėjas. Ateinantis savaitgalis turėtų būti (sausesnis).
- Prireikus (smulkios paslaugos) vieni patarimo kreipiasi į draugus, kiti – skaito (skelbimai) arba bando jas atlikti patys. Su tuo sutinka ir Versliukai.lt portalas įkūrėjas Daumantas Kirkutis, nusprendęs sukurti (internetinė svetainė), kur apie savo paslaugas praneštų smulkieji verslininkai ir amatininkai.
- Beveik keturi šimtai (užsiregistravę žmonės) siūlo įvairiausias paslaugas – nuo būrimo iš rankos iki asmeninio bėgimo trenerio – jų (ieškantys žmonės). Vis dėlto kai kurie amatininkai ar smulkieji verslininkai teigia, kad geriausia reklama (daiktas) kol kas – ne informacijos sklaida (internetas), o kalbos apie gaminius iš lūpų į lūpas.
- D. Kirkučio manymu, internetas – gera vieta (smulkieji verslininkai) reklamuotis, nes kitoje terpėje tai kainuotų daug daugiau. (Žmonės) žodis „amatas“ dažnai asocijuojasi su (senieji amatai), kas iš karto primena (vyresnis žmogus). Amžius čia neturi nieko bendro. Svetainėje reklamuojami ne tik (senieji amatai), bet ir visos kitos profesijos, specialybės arba tiesiog paslaugos.
- Bedarbiai mieliau renkasi pašalpas, nei eina dirbti (viešieji darbai). Savivaldybės specialistų teigimu, darbo neturintys asmenys dažnai vengia (viešieji darbai). Šiomet įdarbinti (viešieji darbai) planuota apie tūkstantį žmonių, tačiau greičiausiai tai nepavyks.

6. Darbo birža asmenims, dirbantiems viešuosius darbus, važinėjantiems iš
 (gyvenamoji vieta) į darbą (tolimasis) ar vietinio susisiekimo trans-
 portu, ne rečiau kaip kartą per mėnesį kompensuoja jų kelionės išlaidas.
7. Paspaudus (pirmasis šaltukas) ar iškritus
 (pirmasis sniegas) dėl netinkamų padangų naudojimo, atidumo stokos ar atpratimo
 vairuoti žiemos (sąlygos) eismo įvykių skaičius keliuose išauga kone
 (trečdalis).
8. Lapkričio (pirmoji) 33 metai sukanka krepšininkams Darjušui ir Kšyštofui Lavrinovi-
 čiams. Broliai gimtadienį sutiks Kaune su savo (mylimosios) ir
 (vaikai).
9. Baltasis tiltas atgyja. (Antrasis) lapkričio savaitgalį (lapkričio 8, 9 ir 10 dienomis)
 sostinėje po (Baltasis tiltas) duris atveria naujas naktinis klubas
 „Gluck“, atidarymo šventę ambicingai žadantis ištęsti net (trys paros).
10. „Atgaivinsime vieną ryškiausių Vilniaus simbolių – (Baltasis til-
 tas)“, – žada organizatoriai. Atidarymas truks apytiksliai
 (72 valandos), nors (pirmosios) 12 valandų, t. y. ketvirtadienio dieną, į klubą įeiti
 galės tik asmenys, turintys pakvietimus. Oficialus startas – lapkričio 8 dieną, 20 val.
11. Sportas (šaltasis sezonas): likti lauke ar rinktis sporto salę? Atke-
 liavęs žvarbusis metų laikas net ir (mėgstantieji) aktyviai sportuoti priverčia sulėtinti
 tempą, o dalį jų – keliauti į sporto salę. Tačiau sporto klubai įkandami ne (visi). Išėitis –
 sportas gryname ore net spaudžiant (šaltukas).
12. „Bėgiojimas lauke (šaltesnis oras) yra netgi sveikesnis nei bėgio-
 jimas (patalpa) – organizmas gauna daugiau šviežio oro, daugiau
 (deguonis)“, – tikina treneris, pats (pastarosios dienos) bėgiojantis
 lauke kartu su savo sporto klubo (lankytojai).
13. Net ir (tikri) žiemos sporto šakų (aistruoliai) prieš einant spor-
 tuoti patariama pažvelgti į termometro stulpelį ir pasidomėti orų (prognozė). Jei už
 lango siaučia (lapkritis) lietūs ar visą dieną pusto, sportuoti nepatartina. Neleiskite
 (šalti orai) uždaryti jūsų namuose, tačiau nepamirškite vadovautis
 (sveikas protas).
14. Vis daugiau lietuvių Vėlines praleidžia poilsiaudami (šiltieji kraštai).
 Lietuvoje gyvuojanti tradicija lapkričio (pirmosios dienos), per Vėli-
 nes, pagerbti (mirusieji), atrodo, kinta. Kelionių organizatoriai pastebi ryškėjančią ten-
 denciją šias dienas išnaudoti ne tik (artimieji) kapams lankyti, bet poilsinėms ar pa-
 žintinėms kelionėms. Daugiausiai (keliaujantieji) – į
 (šiltieji kraštai) kurortus.
15. Vienos apygardos balsavimo rezultatai po (pirmasis turas) pripa-
 žinti (negaliojantys) dėl pažeidimų. Vienmandatėse apygardose trys parlamentarai
 išrinkti jau per (pirmasis turas).

12. Skaitydami tekstą atlikite užduotis.

A) Įrašykite praleistus žodžius.

Kaip šnekės Europa?	
„Tarp tų 3 tūkstančių kalbų, kurioms gresia išnykti artimiausius dešimtmečius, yra Europos kalbų“, – sako mokslininkai.	bet ir dėl į
Briuselis deklaruoja pagarbą daugiakalbiškumui vertimo išlaidoms skiria daugiau 1 proc. ES biudžeto, kai latviai užsispiria eurą vadinti „eira“ ar „eiro“, sulaukia reakcijos: to jau daug, kalbos unikalumą kartais reikia aukoti taupumo ir bendros tvarkos.	ir ir kur nei
Prancūzai gimtąją kalbą saugo naujiems terminams kurdami prancūziškus atitikmenis ir mokyklose mokydami vaikus užsienio kalbų, regionų tarmių. Tuo metu Slovėnijoje, gyventojų vos 2 milijonai, užsienio filmai drąsiai rodomi titrais, ir radiją neišgirsi gimtosios kalbos pamokėlių.	per per per tačiau
Koks požiūris kalbas yra „teisingas“? Kuo skiriasi Lietuvos kitų ES šalių kalbos politika?	Tarp ne tik su

B) Įrašykite tinkamą formą. Kur reikia, įterpkite prielinksniį.

Prancūzai bene **vienintelėje** (vienintelė) apie kalbą radijo **laidoje** (laida) „Trauk už liežuvio“ kartą (savaitė) nagrinėja šiuolaikinės kalbos – prancūzų ir užsienio – (problematika). „Mūsų (šalis) įvaizdis, kad kalbame tik prancūziškai, yra neteisingas. Tai dalykas, (kuris) norėtume keisti“, – sako Prancūzijos Respublikos kultūros ministerijos Prancūzų kalbos ir Prancūzijos kalbų generalinės delegacijos (direktorius) pavaduotojas Žanas Fransua Baldi. „Kai aplinkinės šalys vis daugiau kalba angliškai, čia (dauguma) susikalbės tik prancūziškai. Jei (jie) gali išvengti anglų (kalba) – tikrai vengs“, – piktinasi italas Andrea, (Paryžius) gyvenantis ne pirmus metus. „Mes esame prisirišę (savo kalba) ir visada norėtume varžytis (anglų kalba), bet manau, varžybos jau pralaimėtos“, – priduria buvusi mokytoja, dabar pensininkė Žozet Derjė iš Šatoru miesto. Šios frazės apibrėžia bene (pagrindinės) šios tautos kalbos (problemos) – ypatingai saugoti (savoji) ir mokytis užsienio (kalbos).

C) Pavartokite tinkamą veiksmažodžio formą.

Kad geriau **suprastume** (suprasti), kodėl prancūzai šiandien kaltinami kalbų nemokėjimu, tenka (grįžti) gerokai atgal. Savo kalba jie (susirūpinti) dar XVI amžiuje – pirmuoju dokumentu, saugančiu kalbą, (laikyti) 1539 metų Volerkotrė potvarkį, kuriuo pirmą kartą (paskelbti), kad prancūzų kalba turi būti juridinė Prancūzijos kalba. Tuometinė politika (nukreipti) prieš lotynų kalbą. Tačiau nuo tada jų gimtoji kalba yra ne tik pačių, bet ir Valstybės politikos reikalas – minėta delegacija tik prieš penkiolika metų

(pereiti) Kultūros ministerijos žinion – iki tol ji (priklausyti) pačiam premjerui.

Kalbos politika šioje šalyje – seniai (apibrėžti) ir tvirta. Pasak pono Baldi, svarbiausia – pasitikėti piliečiais, leisti jiems suvokti, kad kalba – tai gyvas organizmas ir tik nuo jų (priklausyti), kaip ji vystysis. Politikai nei žurnalistai (nestebeėti), kad kalbėtų ypač taisyklingai, tačiau daug dėmesio kalbininkai (skirti) kalbos turtinimui: „Mums svarbu, kad angliški terminai (turėti) prancūzišką atitikmenį. Juos siūlome, bet kasdienis vartojimas yra laisvas. Kai kurie žodžiai sėkmingai (prigyti), pavyzdžiui, vietoj *walkman'o* jau įprasta sakyti ausinukas, [mes] (nesakyti) „*soft ware*“, o kompiuterio programa, gražus neologizmas ne *imeilas*, o elektroninis laiškas. Jei žodis (tapti) vartojamas, tai maža mūsų pergalė.“

D) Pakeiskite pagal pavyzdį.

Iš 60 milijonų gyventojų (tos, kuri turi) **turinčios** Prancūzijos keliaujame į Slovėniją, kur įsikūrę apie 2 milijonus žmonių.

Sostinėje Liublianoje, eksperimentų muziejuje Hiša, vienas iš labiausiai vaikams (tų, kurie patinka) eksponatų – didžiulis Slovėnijos žemėlapis, kuriame sužymėta kelios dešimtys regionų, kur šnekama skirtingomis tarmėmis. „Tokioje mažoje šalyje kalbama apie 50 (tokių, kurios skiriasi) tarmių. Ir jos nėra folkloro ornamentai, jos įrodo čia (tų, kurie gyvena) žmonių įvairovę“, – teigia vienas poetų Alešas Debeljakas.

Slovėnų kalbos dėstytoja iš Liublianos universiteto Katja Arzenšek aiškina, kad „bendrinė slovėnų kalba (tokia, kurią sukūrė) iš kelių dialektų, ji dirbtinė“, kad <...> „kai kurie parlamento nariai per televiziją kalba tarmiškai, komercinės televizijos laidų vedėjai irgi kalba dialektais – tik visuomeninis radijas ir televizija – ne“.

Briuselyje per Europos Parlamento posėdžius dažniausiai galima išgirsti visas 20 oficialių ES kalbų – taip atspindima Europos įvairovė ir pagarba ES (toms, kurios sudaro) tautoms. Kartais čia prisireikia ir „Europanto“ – kelių kalbų mišinio, kai, vartojant skirtingų kalbų žodžius, greičiausiai galima nuskaidyti ES (tų, kurias svarsto) problemų ypatybes.

E) Įrašykite praleistus žodžius.

Europa vertimams skiria daugiau **nei / negu** 1 proc. metinio bendrijos biudžeto. vieno žymiausių pasaulyje lingvistų, knygos „Kalbos mirtis“ autoriaus Deivido Krystallo, tai – viena **iš** priežasčių, ko ES kalbos politiką teks permąstyti.

„Europos Sąjungos kalbų modelis dar tik formuojamas, kol kas sunku prognozuoti, jis bus ateityje. Žinoma, toks, yra dabar, jis nebus įmanomas, Europos Sąjunga dar augs ir vis daugiau kalbų įsilies į šį kalbų kokteilį. Nebus įmanoma kiekvienai kalbai suteikti vienodų teisių, dabartinė koncepcija yra tokia. Negali išversti visko į visas kalbas – tai savaime suprantama. Ir ar to reikia? vienai šaliai aktualūs teisės aktai apie jūrinę sieną, nėra reikalo jų versti į kalbas tų šalių, sienos žemyninės. Žmonės turi išmokti atsirinkti, yra bū-

tina išlaikant kalbą svarbią Europos kontekste. Europos Parlamentas dar tik pradeda apie tai rimtai mąstyti, čia Europos laukia įdomi ateitis“, – sako Deividas Krystalas.

Pagal spaudą

13. Įrašykite tinkamas formas.

1. Mokymasis, sugebėjimai bei įgūdžiai turi tarnauti mokymo proceso metu gautos kultūros **suvokimui** (suvokimas) ir (taikymas) gyvenime.
2. Nors (pastarasis) metai mokytojai buvo nelengvi – ir didelis pamokų krūvis, ir mokymasis universiteto (neakivaizdinis skyrius), kurį neseniai sėkmingai baigė, – ji surasdavo valandėlę kitą (kūryba).
3. Visas jėgas ji skiria (mokymasis), mat turi (ambicingi planai) studijuoti (užsienis).
4. Anksčiau labai mažai galvota apie (mokymasis) visą gyvenimą. O juk mokymasis kaip procesas neturi būti nutraukiamas, gavus brandos (atestatas) ar universiteto (diplomas) kaip su žirkle nukerpamas.
5. Seminaro dalyvių (akys), mokykla neskatina žmogaus (individuali veikla), išskyrus (mokymasis) pažymiui.
6. Mokinys, atsakingai dalyvaudamas (mokymasis), išmoksta lengviau – jis pats nusibrėžia (mokymasis) kryptį, formuluoja (problemos), ieško vidinių ir išorinių išteklių savo (tikslas) įgyvendinti.
7. Švietimo (sistema) skirtinos trys pakopos – bendrojo lavinimo, rengimo profesijai ir (tęstinis mokymasis).
8. Dalis mokosi (nuotolinis mokymasis būdas).
9. „Mes atsidėkosime (geras mokymasis) ir užaugę būsime naudingi savo (miestas) ir (šalis)“, – teigė antrokai.
10. Visas išlaidas (įskaitant ir kelionės), (susijusios) su mūsų kursantų (mokymasis) Kylyje, žada padengti ši ekonomikos akademija.
11. Nėra vadovėlių, literatūros, normalios bazės (savarankiškas mokymasis).
12. Naujieji vadovėliai grindžiami (interpretacinė pedagogika), dalis tekstų (modernesnis), pritaikyti (savarankiškas) moksleivio (mokymasis).
13. Reikėtų suteikti mokiniams progų (mokymasis) ir (gyvenimas) realizuoti savo nuostatas būti (geresni), (tauresni).
14. Gyrimasis („laisvė“) niekam dar negarantavo (ekonominis pranašumas).
15. Kaip vertinate (rengimasis) pasaulio (pirmenybės)?
16. Baudžiamojo kodekso 16-asis straipsnis numato atsakomybę už (rengimasis) ar (pasikėsinimas) padaryti nusikaltimą.

17. Matyk kitus tokius, kokie jie yra. Saugokis (tuščias didžiavimasis), venk (tiesa), kuri įskaudintų kitus...
18. Gražiai iliustruota Jurgos Ivanauskaitės knyga „Ištremtas Tibetas“ yra jos (ilgalaikiai tyrinėjimai) ir (domėjimasis) Tibeto žmonėmis bei jų kultūra rezultatas.
19. Beje, apie Šarūno veiklą irgi nieko, išskyrus jo (domėjimasis) kraštotyra, nežinojau.
20. Anglai ir amerikiečiai išsiskiria (ypatingas domėjimasis) kalba.

14. Įrašykite tinkamas formas.

1. Jeigu kiekvienas žmogus pasodintų po medį, mūsų žemė taptų dar **gražesnė** (gražesnis).
2. Gal ir jūs, ponija Rasa, kada nors (įžymus) tapsite...
3. Dalia klausia, kaip jai tapti (savarankiškas).
4. Jis apsimetė manęs (nepastebintis).
5. Būdamas (studentas), jis daug keliavo.
6. Kiekvienas privalo būti (sąžiningas).
7. Svarbu būti (sąžiningas).
8. Visi privalo būti (sąžiningas).
9. Taigi ateitis (neaiškus), (miglotas).
10. Ji abejoja, ar galės vėl jaustis (laimingas).
11. Dokumentas, matyt, labai (svarbus).
12. Informacija, matyt, labai (svarbus).
13. Parėjo jis (susinervinęs), (piktas).
14. Sportas padeda žmogui tapti (sveikas) ir (žvalus).
15. Negerai būti per daug (drąsus).
16. Geriau būti (protingas) negu (turtingas).
17. Vaikui nusibodo (vienas).
18. Mergaitei nusibodo (vienas).
19. Radau draugus manęs (laukiantis).
20. Radau draugę manęs (laukiantis).
21. Sutikau studentus, (išeinantis) iš universiteto.
22. Radome drauges mūsų (laukiantis).
23. Paprastai jie būdavo (ramus) ir (susikaupęs).
24. Jiems reikėtų būti (kantresnis) ir (atidesnis).
25. Jos dar neteko matyti (toks įniršęs)
26. Kas galėtų padaryti mus (pakantesnis)?
27. Kada tu, Tomai, jautiesi (laimingas)?
28. Tik mylimi žmonės gali būti (laimingas).
29. Tik tąkart mačiau jas (toks laimingas).

15. Pakeiskite sakinius, pavartokite dalyvių, pusedalyvių ar padalyvių.

Kai Andrius pareis namo, paskambins mamai.
PARĖJĘS NAMO(,) Andrius paskambins mamai.

1. Kai ji eis į darbą, nusipirks laikraštį.

.....

2. Kai eini per gatvę, reikia pasižiūrėti į kairę, po to – į dešinę.

.....

3. Kai paeisi 100 metrų, pasuk dešinėn.

.....

4. Kai paeini 100 metrų, reikia pasukti dešinėn.

.....

5. Kai rašau draugei, perduodu linkėjimų nuo mamos.

.....

6. Kai rašei prašymą, turėjai paaiškinti bilieto keitimo priežastis.

.....

7. Kai rašome prašymus, būtina patiems pasirašyti.

.....

8. Kai paskambinome į kasą, administratorė paaiškino, kad bilietų nebėra.

.....

9. Kai gyveni Vilniuje, išmokti lietuviškai nėra sunku.

.....

10. Loreta trejus metus pagyveno Klaipėdoje, tada persikėlė į Vilnių.

.....

11. Kai gyveno Klaipėdoje, ji kasdien nueidavo prie jūros.

.....

12. Kai Loreta gyveno Klaipėdoje, draugai jos neaplankė.

.....

13. Turiu nuolaidų kortelę – moku mažiau.

.....

14. Kai turi nuolaidų kortelę, reikia mokėti mažiau.

.....

16. Įrašykite žodžio pradžią.

Pirmiausia mums reikėtų **numatyti** artimiausius darbus.

Jei tik Rasąmatysiu, viską jai perduosiu. Senelis labai įžvalgus – rodos, kiaurai žmogųmato. Steponas ne.....mato, jam reikėtų akinių, bet kažkodėl jų neturi.

Ar jaurašei laišką? Iza,rašyk visus, kurie norėtų važiuoti į ekskursiją. Pirmiausiarašykite draugo išvaizdą, po to – charakterį. Kai tik gausi mano laišką, tuoj patrašyk. Nepamiršk ant vokorašyti adresu. Rašydami pratimą,rašykite praleistus žodžius. Sugalvotus sakiniusrašykite į sąsiuvinius. Iš pirmo teksto išrašykite būdvardžius, o iš antro – veiksmažodžius. Man reikia naujo sąsiuvinio, senąjį jau visąrašiau.

Kelintais metais jūsstojote į universitetą. Atsiprašau, gal galite šiek tiek pasitraukti – jūs manstojate vaizdą. Prie laiptinės taksistojo. Močiutė jiemsstojo ir tėvą, ir mamą. Vos tik Martynas išeidavo į kiemą, berniūkščiai jįstodavo ir visur iš paskos sekiodavo. Kai gavo mašinėlę, berniukasstojo verkti.

Julija, tu labai gražiairodai! Ar galiterodyti tą pilką aplanką? Jo kalnę mums reikėsrodyti. Jei viską darysite, kaiprodyta, bandymas pavyks. Pirmiausia draugamsrodžiau senamiestį, o tada užsukome į universitetą.

PRIEDAI

DAIKTAVARDŽIŲ LINKSNIAVIMAS

Vienaskaita

		I linksniuotė	II linksniuotė	III linksniuotė	IV linksniuotė	V linksniuotė
V. (Nom.)	kas?	miestas, kelias, brolis, mokinys	diena, žinia, draugė	širdis, debesis	sūnus, vaisius	asmuo, duktė
K. (Gen.)	ko?	miesto, kelio, brolio, mokinio	dienos, žinios, draugės	širdies, debesies	sūnaus, vaisiaus	asmens, dukters
N. (Dat.)	kam?	miestui, keliui, broliui, mokiniui	dienai, žiniai, draugei	širdžiai, debesiui	sūnui, vaisiui	asmeniui, dukteriai
G. (Acc.)	ką?	miestą, kelią, brolį, mokinį	dieną, žinią, draugę	širdį, debesį	sūnų, vaisių	asmenį, dukterį
Įn. (Instr.)	kuo?	miestu, keliu, broliu, mokiniu	diena, žinia, drauge	širdimi, debesimi	sūnumi, vaisiumi	asmeniu, dukteria
Vt. (Loc.)	kur? kame?	mieste, kelyje, brolyje, mokinyje	dienoje, žinioje, draugėje	širdyje, debesyje	sūnuje, vaisiuje	asmenyje, dukteryje
Š. (Voc.)	---	mieste, kely, broli, mokiny	diena, žinia, drauge	širdie, debesie	sūnau, vaisiau	asmenie, dukterie

Daugiskaita

		I linksniuotė	II linksniuotė	III linksniuotė	IV linksniuotė	V linksniuotė
V. (Nom.)	kas?	miestai, keliai, broliai, mokiniai	dienos, žinios, draugės	širdys, debesys	sūnūs, vaisiai	asmenys, dukterys
K. (Gen.)	ko?	miestų, kelių, brolių, mokinių	dienų, žinių, draugių	širdžių, debesų	sūnų, vaisių	asmenų, dukterų
N. (Dat.)	kam?	miestams, keliams, broliams, mokiniams	dienoms, žinioms, draugėms	širdims, debesims	sūnums, vaisiams	asmenims, dukterims
G. (Acc.)	ką?	miestus, kelius, brolius, mokinius	dienas, žinias, drauges	širdis, debesis	sūnus, vaisius	asmenis, dukteris
Įn. (Instr.)	kuo?	miestais, keliais, broliais, mokiniais	dienomis, žiniomis, draugėmis	širdimis, debesimis	sūnumis, vaisiais	asmenimis, dukterimis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	miestuose, keliuose, broliuose, mokiniuose	dienose, žiniose, draugėse	širdyse, debesyse	sūnuose, vaisiuose	asmenyse, dukteryse
Š. (Voc.)	---	miestai, keliai, broliai, mokiniai	dienos, žinios, draugės	širdys, debesys	sūnūs, vaisiai	asmenys, dukterys

		Vienaskaita		Daugiskaita
V. (Nom.)	kas?	šuo, mėnuo	mokymasis	šunys, mėnesiai
K. (Gen.)	ko?	šuns, mėnesio	mokymosi	šunų, mėnesių
N. (Dat.)	kam?	šuniui, mėnesiui	mokymuisi	šunims, mėnesiams
G. (Acc.)	ką?	šunį, mėnesį	mokymąsi	šunis, mėnesius
Įn. (Instr.)	kuo?	šunimi / šuniu, mėnesiu	mokymusi	šunimis, mėnesiais
Vt. (Loc.)	kur? kame?	šunyje, mėnesyje	mokymesi	šunyse, mėnesiuose
Š. (Voc.)	---	šunie, mėnesie	----	šunys, mėnesiai

BŪDVARDŽIŲ LINKSNIAVIMAS

Vienaskaita

		Vyriškoji giminė			Moteriškoji giminė		
		I	II	III	I	II	III
V. (Nom.)	kas?	geras, žalias, didelis	puikus	stiklinis	gera, žalia	puiki	stiklinė, didelė
K. (Gen.)	ko?	gero, žalio, didelio	puikaus	stiklinio	geros, žalios	puikios	stiklinės, didelės
N. (Dat.)	kam?	geram, žaliam, dideliam	puikiam	stikliniam	gerai, žaliai	puikiai	stiklinei, didelei
G. (Acc.)	ką?	gerą, žalią, didelį	puikų	stiklinį	gerą, žalią	puikią	stiklinę, didelę
Įn. (Instr.)	kuo?	geru, žaliu, dideliu	puikiu	stikliniu	gera, žalia	puikia	stikline, didele
Vt. (Loc.)	kur? kame?	gerame, žaliame, dideliame	puikiame	stikliniame	geroje, žalioje	puikioje	stiklinėje, didelėje

Daugiskaita

		Vyriškoji giminė			Moteriškoji giminė		
		I	II	III	I	II	III
V. (Nom.)	kas?	geri, žali, dideli	puikūs	stikliniai	geros, žalios	puikios	stiklinės, didelės
K. (Gen.)	ko?	gerų, žalių, didelių	puikių	stiklinių	gerų, žalių	puikių	stiklinių, didelių
N. (Dat.)	kam?	geriems, žaliems, dideliems	puikiems	stikliniams	geroms, žalioms	puikioms	stiklinėms, didelėms
G. (Acc.)	ką?	gerus, žalius, didelius	puikius	stiklinius	geras, žalias	puikias	stiklines, dideles
Įn. (Instr.)	kuo?	gerais, žaliais, dideliais	puikiais	stikliniais	geromis, žaliomis	puikiomis	stiklinėmis, didelėmis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	geruose, žaliuose, dideliuose	puikiuose	stikliniuose	gerose, žaliose	puikiose	stiklinėse, didelėse

NB! **geresnis** linksniuojama kaip *didelis*, **geresnė** – kaip *didelė*; **didžiausias** – kaip *žalias*, **didžiausia** – kaip *žalia*.

BŪDVARDŽIŲ LAIPSNIAVIMAS

Nelyginamasis laipsnis	geras, gera geri, geros	gražus, graži gražūs, gražios
Aukštesnysis laipsnis	geresnis, geresnė geresni, geresnės	gražesnis, gražesnė gražesni, gražesnės
Aukščiausiasis laipsnis	geriausias, geriausia geriausi, geriausios	gražiausias, gražiausia gražiausi, gražiausios

ĮVARDŽIUOTINIŲ BŪDVARDŽIŲ LINKSNIAVIMAS

Vienaskaita

		Vyriškoji giminė	Moteriškoji giminė
V. (Nom.)	kas?	naujasis, žalasis, saldusis, didysis	naujoji, žalioji, saldžioji, didžioji
K. (Gen.)	ko?	naujojo, žaliojo, saldžiojo, didžiojo	naujosios, žaliosios, saldžiosios, didžiosios
N. (Dat.)	kam?	naujajam, žaliajam, saldžiajam, didžiajam	naujajai, žaliajai, saldžiajai, didžiajai
G. (Acc.)	ką?	naujį, žalių, saldų, didį	naują, žalią, saldžią, didžią
Įn. (Instr.)	kuo?	naujuoju, žaliuoju, saldžiuoju, didžiuoju	naująja, žaliaja, saldžiaja, didžiaja
Vt. (Loc.)	kur? kame?	naujajame, žaliajame, saldžiajame, didžiajame	naujojoje, žaliojoje, saldžiojoje, didžiojoje

Daugiskaita

		Vyriškoji giminė	Moteriškoji giminė
V. (Nom.)	kas?	naujieji, žalieji, saldieji, didieji	naujosios, žaliosios, saldžiosios, didžiosios
K. (Gen.)	ko?	naujųjų, žaliųjų, saldžiųjų, didžiųjų	naujųjų, žaliųjų, saldžiųjų, didžiųjų
N. (Dat.)	kam?	naujiesiems, žaliesiems, saldiesiems, didiesiems	naujosioms, žaliosioms, saldžiosioms, didžiosioms
G. (Acc.)	ką?	naujuosius, žaliuosius, saldžiuosius, didžiuosius	naująsias, žaliąsias, saldžiausias, didžiausias
Įn. (Instr.)	kuo?	naujaisiais, žaliaisiais, saldžiaisiais, didžiaisiais	naujosiomis, žaliosiomis, saldžiosiomis, didžiosiomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	naujuosiuose, žaliuosiuose, saldžiuosiuose, didžiuosiuose	naujosiose, žaliosiose, saldžiosiose, didžiosiose

Taip pat kaip įvardžiuotiniai būdvardžiai linksniuojami ir įvardžiuotiniai dalyviai (miegamasis, suaugusieji...) bei įvardžiuotiniai skaitvardžiai (pirmasis, trečioji...).

BŪDVARDŽIŲ ĮVARDŽIUOTINĖS FORMOS (VYRIŠKOJI GIMINĖ)

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	geras + jis	gerasis	geri + jie	gerieji
K.	gero + jo	gerojo	gerų + jų	gerųjų
N.	geram + jam	gerajam	geriems + jiems	geriesiems
G.	gerą + jį	gerąjį	gerus + juos	geruosius
Įn.	geru + juo	geruoju	gerais + jais	geraisiais
Vt.	gerame + jame	gerajame	geruose + juose	geruosiuose

*Plg.: Baltasis tiltas, Šventasis Raštas,
ilgasis / trumpasis balsis, raudonasis / baltasis vynas, raudonieji serbentai,
sveikieji skaičiai, gryniesiems (pinigai),
jaunasis – jaunesnysis*

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	žalias + jis	žalasis	žali + jie	žalieji
K.	žalio + jo	žaliojo	žalių + jų	žaliųjų
N.	žaliam + jam	žaliajam	žaliems + jiems	žaliesiems
G.	žalią + jį	žaliajį	žalius + juos	žaliuosius
Įn.	žaliu + juo	žaliuoju	žaliais + jais	žaliaisiais
Vt.	žaliame + jame	žaliajame	žaliuose + juose	žaliuosiuose

*Plg.: Žalasis tiltas – Žalieji ežerai,
vyriausiasis gydytojas, vyriausiasis redaktorius,
Aukščiausiasis Teismas*

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	didis + jis	didysis	didūs + jie	didieji
K.	didžio + jo	didžiojo	didžių + jų	didžiųjų
N.	didžiam + jam	didžiam	didžiems + jiems	didžiesiems
G.	didį + jį	didįjį	didžius + juos	didžiuosius
Įn.	didžiu + juo	didžiuoju	didžiais + jais	didžiaisiais
Vt.	didžiame + jame	didžiam	didžiuose + juose	didžiuosiuose

*Plg.: Vytautas Didysis,
vyresnysis brolis*

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	gražus + jis	gražusis	gražūs + jie	gražieji
K.	gražaus + jo	gražiojo	gražių + jų	gražiųjų
N.	gražiam + jam	gražiam	gražiems + jiems	gražiesiems
G.	gražų + jį	gražųjį	gražius + juos	gražiuosius
Įn.	gražiu + juo	gražiuoju	gražiais + jais	gražiaisiais
Vt.	gražiame + jame	gražiam	gražiuose + juose	gražiuosiuose

Plg.: mobilusis telefonas

ĮVARDŽIUOTINIAI BŪDVARDŽIAI (MOTERIŠKOJI GIMINĖ)

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	gera + ji	geroji	geros + jos	gerosios
K.	geros + jos	gerosios	gerų + jų	gerųjų
N.	gerai + jai	gerajai	geroms + joms	gerosioms
G.	gerą + ją	gerąją	geras + jas	gerąsias
Įn.	gera + ja	gerąja	geromis + jomis	gerosiomis
Vt.	geroje + joje	gerojoje	gerose + jose	gerosiose

*Plg.: jaunoji,
lengvoji pramonė,
juodoji arbata, baltosios naktys,
bendrosios praktikos gydytojas*

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	žalia + ji	žalioji	žalios + jos	žaliosios
K.	žalios + jos	žaliosios	žalių + jų	žaliųjų
N.	žaliai + jai	žaliajai	žalioms + joms	žaliosioms
G.	žalią + ją	žaliąją	žalias + jas	žaliąsias
Įn.	žalia + ja	žaliąja	žaliomis + jomis	žaliosiomis
Vt.	žalioje + joje	žaliojoje	žaliose + jose	žaliosiose

Plg.: žalioji arbata

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	vyresnė + ji	vyresnioji	vyresnės + jos	vyresniosios
K.	vyresnės + jos	vyresniosios	vyresnių + jų	vyresniųjų
N.	vyresnei + jai	vyresniajai	vyresnėms + joms	vyresniosioms
G.	vyresnę + ją	vyresniąją	vyresnes + jas	vyresniąsias
Įn.	vyresne + ja	vyresniąja	vyresnėmis + jomis	vyresniosiomis
Vt.	vyresnėje + joje	vyresniojoje	vyresnėse + jose	vyresniosiose

Vienaskaita – Daugiskaita

V.	graži + ji	gražioji	gražios + jos	gražiosios
K.	gražios + jos	gražiosios	gražių + jų	gražiųjų
N.	gražiai + jai	gražiajai	gražioms + joms	gražiosioms
G.	gražią + ją	gražiąją	gražias + jas	gražiąsias
Įn.	gražia + ja	gražiąja	gražiomis + jomis	gražiosiomis
Vt.	gražioje + joje	gražiojoje	gražiose + jose	gražiosiose

Plg.: Didžioji gatvė

ĮVARDŽIŲ LINKSNIAVIMAS

a) Asmeniniai įvardžiai

V. (Nom.)	kas?	aš	tu	jis	ji	mes	jūs	jie	jos
K. (Gen.)	ko?	manęs	tavęs	jo	jos	mūsų	jūsų	jų	jų
N. (Dat.)	kam?	man	tau	jam	jai	mums	jums	jiems	joms
G. (Acc.)	ką?	mane	tave	jį	ją	mus	jus	juos	jas
Įn. (Instr.)	kuo?	manimi	tavimi	juo	ja	mumis	jumis	jais	jomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	manyje	tavyje	jame	joje	mumyse	jumyse	juose	jose

b) Sangrąžinis įvardis

V. (Nom.)	kas?	----
K. (Gen.)	ko?	savęs
N. (Dat.)	kam?	sau
G. (Acc.)	ką?	save
Įn. (Instr.)	kuo?	savimi
Vt. (Loc.)	kur? kame?	savyje

c) Kiti įvardžiai

		kas, kas nors, kažkas, kai kas, bet kas	niekas, viskas
V. (Nom.)	kas?	kas	niekas
K. (Gen.)	ko?	ko	nieko
N. (Dat.)	kam?	kam	niekam
G. (Acc.)	ką?	ką	nieką
Įn. (Instr.)	kuo?	kuo	niekuo
Vt. (Loc.)	kur? kame?	kame	---

Vienaskaita

		Vyriškoji giminė				Moteriškoji giminė			
		tas, šitas, anas	kitas, visas, vienas, nė vienas, kiekvienas	toks, koks, joks, visoks, kitoks, kažkoks, koks nors, bet koks	kuris, kažkuris, kuris nors, bet kuris, šis (plg.: jis)	pats	ta, šita, ana, kita, visa, viena, nė viena	tokia, kokia, jokia, visoks, kitokia, kažkokia, kokia nors, bet kokia	kuri, kažkuri, kuri nors, bet kuri, ši, pati (plg.: ji)
V. (Nom.)	kas?	tas	kitas	toks	kuris	pats	ta	tokia	kuri
K. (Gen.)	ko?	to	kito	tokio	kurio	paties	tos	tokios	kurios
N. (Dat.)	kam?	tam	kitam	tokiam	kuriam	pačiam	tai	tokiai	kuriai
G. (Acc.)	ką?	tą	kitą	tokį	kurį	patį	tą	tokią	kurią
Įn. (Instr.)	kuo?	tuo	kitu	tokiu	kurio	pačiu	ta	tokia	kuria
Vt. (Loc.)	kur? kame?	tame	kitame	tokiame	kuriame	pačiame	toje	tokioje	kurioje

Daugiskaita

		Vyriškoji giminė				Moteriškoji giminė			
		tie, šitie, anie	kiti, visi, vieni	tokie, kokie, jokie, visokie, kitokie, kažkokie, kokie nors, bet kokie	kurie, kažkurie, kurie nors, bet kurie, šie (plg.: jie)	patys	tos, šitos, anos, kitos, visos, vienos	tokios, kokios, jokios, visokios, kitokios, kažkokios, kokios nors, bet kokios	kurios, kažkurios, kurios nors, bet kurios, šios, pačios (plg.: jos)
V. (Nom.)	kas?	tie	kiti	tokie	kurie	patys	tos	tokios	kurios
K. (Gen.)	ko?	tų	kitų	tokių	kurių	pačių	tų	tokių	kurių
N. (Dat.)	kam?	tiems	kitiems	tokiems	kuriems	patiems	toms	tokioms	kurioms
G. (Acc.)	ką?	tuos	kitus	tokius	kuriuos	pačius	tas	tokias	kurias
In. (Instr.)	kuo?	tais	kitais	tokiais	kuriais	pačiais	tomis	tokiomis	kuriomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	tuose	kituose	tokiuose	kuriuose	pačiuose	tose	tokiose	kuriuose

		Vyriškoji giminė		Moteriškoji giminė	
V. (Nom.)	kas?	keli	keleri	kelios	kelerios
K. (Gen.)	ko?	kelių	kelerių	kelių	kelerių
N. (Dat.)	kam?	keliems	keleriems	kelioms	kelerioms
G. (Acc.)	ką?	kelis	kelerius	kelias	kelerias
In. (Instr.)	kuo?	keliais	keleriais	keliomis	keleriomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	keliuose	keleriuose	keliose	keleriose

SKAITVARDŽIŲ LINKSNIAVIMAS

a) Kiekiniai pagrindiniai skaitvardžiai

		Vyriškoji giminė				Moteriškoji giminė			
V. (Nom.)	kas?	vienas	du	trys	keturi	viena	dvi	trys	keturios
K. (Gen.)	ko?	vieno	dviejų	trijų	keturių	vienos	dviejų	trijų	keturių
N. (Dat.)	kam?	vienam	dviem	trims	keturiems	vienai	dviem	trims	keturioms
G. (Acc.)	ką?	vieną	du	tris	keturis	vieną	dvi	tris	keturias
In. (Instr.)	kuo?	vienu	dviem	trimis	keturiais	viena	dviem	trimis	keturiomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	viename	dviejuose	trijuose	keturiuose	vienoje	dviejose	trijose	keturiuose

Kaip *keturi*, *keturios* linksniuojami skaitvardžiai **penki**, **-ios**, **šeši**, **-ios**, **septyni**, **-ios**, **aštuoni**, **-ios**, **devyni**, **-ios**.

V. (Nom.)	kas?	vienuolika
K. (Gen.)	ko?	vienuolikos
N. (Dat.)	kam?	vienuolikai
G. (Acc.)	ką?	vienuolika
Įn. (Instr.)	kuo?	vienuolika
Vt. (Loc.)	kur? kame?	vienuolikoje

Kaip *vienuolika* linksniuojami skaitvardžiai **dvylika–devyniolika**.

NB! Šių skaitvardžių galininko galūnė **-a** (ne **-ą!**).

b) Kiekiniai dauginiai skaitvardžiai

		Vyriškoji giminė				Moteriškoji giminė			
V. (Nom.)	kas?	vieni / vieneri	dveji	treji	ketveri	vienos / vienerios	dvejos	trejos	ketverios
K. (Gen.)	ko?	vienu / vienerių	dvejų	trejų	ketverių	vienu / vienerių	dvejų	trejų	ketverių
N. (Dat.)	kam?	vieniems / vieneriems	dvejiems	trejiems	ketveriems	vienoms / vienerioms	dvejoms	trejoms	ketverioms
G. (Acc.)	ką?	vienus / vienerius	dvejus	trejus	ketverius	vienas / vienerias	dvejas	trejas	ketverias
Įn. (Instr.)	kuo?	vienais / vieneriais	dvejais	trejais	ketveriais	vienu / vieneriomis	dvejomis	trejomis	ketveriomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	vienuose / vieneriuose	dvejuose	trejuose	ketveriuose	vienose / vieneriose	dvejuose	trejuose	ketveriose

Kaip *ketveri*, *ketverios* linksniuojami skaitvardžiai **penkeri**, **-ios**, **šešeri**, **-ios**, **septyneri**, **-ios**, **aštuoneri**, **-ios**, **devyneri**, **-ios**.

Skaitvardžiai **šimtas**, **milijonas**, **milijardas** linksniuojami kaip I linksniuotės daiktavardžiai, turintys galūnę **-as**.

Skaitvardis **tūkstantis** linksniuojamas kaip I linksniuotės daiktavardžiai, turintys galūnę **-is**.

c) Kelintiniai skaitvardžiai

		Vienaskaita		Daugiskaita	
		Vyr. g.	Mot. g.	Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	pirmas	pirma	pirmi	pirmos
K. (Gen.)	ko?	pirmo	pirmos	pirmų	pirmų
N. (Dat.)	kam?	pirmam	pirmai	pirmiems	pirmoms
G. (Acc.)	ką?	pirmą	pirmą	pirmus	pirmas
Įn. (Instr.)	kuo?	pirmu	pirma	pirmais	pirmomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	pirmame	pirmoje	pirmuose	pirmose

VEIKSMAŽODŽIŲ ASMENAVIMAS

TIESIOGINĖ NUOSAKA

Esamasis laikas

gyventi, **gyvena**, gyveno
 laukti, **laukia**, laukė
 mylėti, **myli**, mylėjo
 rašyti, **rašo**, rašė

	I	II	III
aš	gyvenu, laukiu	myliu	rašau
tu	gyveni, lauki	myli	rašai
jis, ji, jie, jos	gyvena, laukia	myli	rašo
mes	gyvename, laukiame	mylime	rašome
jūs	gyvenate, laukiate	mylite	rašote

Būtašis kartinis laikas

gyventi, gyvena, **gyveno**
 laukti, laukia, **laukė**
 mylėti, myli, **mylėjo**
 rašyti, rašo, **rašė**

aš	gyvenau, mylėjau	laukiau, rašiau
tu	gyvenai, mylėjai	laukei, rašei
jis, ji, jie, jos	gyveno, mylėjo	laukė, rašė
mes	gyvenome, mylėjome	laukėme, rašėme
jūs	gyvenote, mylėjote	laukėte, rašėte

Būtašis dažninis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno (rašyti, laukti), priesagos **-dav-** ir asmenų galūnių.

aš	rašydavau, laukdavau
tu	rašydavai, laukdavai
jis, ji, jie, jos	rašydavo, laukdavo
mes	rašydavome, laukdavome
jūs	rašydavote, laukdavote

Būsimasis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno (rašyti, nešti, grįžti), priesagos **-s-** ir asmenų galūnių.

aš	rašysiu, nešiu, grįšiu
tu	rašysi, neši, grįši
jis, ji, jie, jos	rašys, neš, grįš
mes	rašysime, nešime, grįšime
jūs	rašysite, nešite, grįšite

TARIAMOJI NUOSAKA

Padaroma iš bendraties kamieno (rašyti), priesagos **-t-** ir asmenų galūnių.

aš	rašyčia <u>u</u>
tu	rašyt <u>um</u>
jis, ji, jie, jos	rašyt <u>ų</u>
mes	rašyt <u>u(mė)me</u>
jūs	rašyt <u>u(mė)te</u>

LIEPIAMOJI NUOSAKA

Padaroma iš bendraties kamieno (rašyti, bėgti), priesagos **-k-** ir asmenų galūnių.

aš	----
tu	rašyk, bėk
jis, ji, jie, jos	----
mes	rašykime, bėkime
jūs	rašykite, bėkite

SANGRAŽINIŲ VEIKSMAŽODŽIŲ ASMENAVIMAS

TIESIOGINĖ NUOSAKA

Esamasis laikas

kalbėtis, **kalbasi**, kalbėjosi
keltis, **keliasi**, kėlėsi
tikėtis, **tikisi**, tikėjosi
mokyti, **mokosi**, mokėsi

	I	II	III
aš	kalbu <u>osi</u> , keliu <u>osi</u>	tikiu <u>osi</u>	moka <u>usi</u>
tu	kalbie <u>si</u> , kelie <u>si</u>	tikie <u>si</u>	moka <u>isi</u>
jis, ji, jie, jos	kalba <u>si</u> , kelia <u>si</u>	tiki <u>si</u>	moka <u>si</u>
mes	kalbam <u>ės</u> , keliam <u>ės</u>	tiki <u>mės</u>	mokom <u>ės</u>
jūs	kalbat <u>ės</u> , keliat <u>ės</u>	tikit <u>ės</u>	mokot <u>ės</u>

Būtašis kartinis laikas

kalbėtis, kalbasi, **kalbėjosi**
keltis, keliasi, **kėlėsi**

aš	kalbėja <u>usi</u>	kėlia <u>usi</u>
tu	kalbėja <u>isi</u>	kėle <u>isi</u>
jis, ji, jie, jos	kalbėja <u>osi</u>	kėlė <u>si</u>
mes	kalbėja <u>omės</u>	kėlė <u>mės</u>
jūs	kalbėja <u>otės</u>	kėlė <u>tės</u>

Būtasias dažninis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno (kalbėtis), priesagos **-dav-** ir asmenų galūnių.

aš	kalbėdava usi
tu	kalbėdav aisi
jis, ji, jie, jos	kalbėdav osi
mes	kalbėdav omės
jūs	kalbėdav otės

Būsimasis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno (mokyti), priesagos **-s-** ir asmenų galūnių.

aš	mokysiu osi
tu	mokysie si
jis, ji, jie, jos	mokysie si
mes	mokysim ės
jūs	mokysit ės

TARIAMOJI NUOSAKA

Padaroma iš bendraties kamieno (mokyti), priesagos **-t-** ir asmenų galūnių.

aš	mokyčia usi
tu	mokytume isi
jis, ji, jie, jos	mokytū si
mes	mokytu(mė) mės
jūs	mokytu(mė) tės

LIEPIAMOJI NUOSAKA

Padaroma iš bendraties kamieno (mokyti), priesagos **-k-** ir asmenų galūnių.

aš	----
tu	mokyk is
jis, ji, jie, jos	----
mes	mokykim ės
jūs	mokykit ės

VEIKSMAŽODŽIŲ PRIEŠDĖLIAI

AP- (API-), AT- (ATI-), Į-, IŠ-, NU-, PA-, PAR-, PER-, PRA-, PRI-, SU-, UŽ-

A) Judėjimo veiksmažodžių priešdėliai nurodo veiksmo kryptį ir rezultatą

Priešdėlis	Reikšmė(s)	Pavyzdžiai
ap(i)-	kryptis aplinkui	Vaikai apibėgo (aplink / apie) namą. Tiesiai važiuoti draudžiama, jums reikės apvažiuoti senamiestį. Aš apėjau visus knygynus, bet to žodyno neradau. <i>Plg.: Prieš pirkdamas ką nors gerai apžiūrėk.</i>
at(i)-	kryptis artyn (dažniausiai prie kalbėtojo)	Vakar į Vilnių atvažiavo mano draugė. Ji atėjo pas mane į darbą. Atvažiuokite prie jūros! Galėsite apsistoti pas mus.
į-	kryptis į vidų	Dėstytojas įėjo į auditoriją ir paskaita prasidėjo. Vos įlipau į autobusą – buvo pilnut pilnas.
iš-	kryptis iš vidaus	Mergina išėjo iš kavinės. Išvykstame penktadienį, septintą.
nu-	a) kryptis tolyn b) kryptis žemyn	Autobusas nepalaukė, nuvažiavo . Gal vairuotojas mūsų nepastebėjo? Per pertrauką nueisiu į kavinę / pas draugą. Nelengva buvo nuo kalno nulipti – jis buvo ne tik status, bet po lietaus ir slidus.
pa-	a) šiek tiek į priekį b) kryptis po kuo nors	Paikite šimtą metrų ir už pašto pasukite į kairę. Automobilis truputį pavažiavo ir vėl sustojo. Katė palindo po lova. !!! Visa klasė pabėgo iš paskutinės pamokos. Kaip galėjo nusikaltėlis pabėgti iš kalėjimo?
par-	a) kryptis namo b) kryptis žemyn	Vakar parėjau (namo) šeštą. Užkliuvo berniukas už akmens ir pargriuvo . <i>Plg.: Berniukas nugriuvo nuo kėdės.</i>
per-	a) kryptis per ko nors viršų b) kryptis kieno nors paviršiumi (skersai)	Vaikas perlipo (per) dviratį. Brolis lengvai perplaukia (per) šią upę.
pra-	a) kryptis pro šalį b) kryptis kiaurai	Mes pravažiavome (pro) teatrą. Katinas pralindo pro tvorą.
pri-	kryptis artyn prie ko nors	Mes privažiavome prie teatro. / Mes privažiavome teatrą. Priėjau prie Tomo ir pasisveikinau.
su-	a) kryptis iš daug vietų į vieną b) kryptis ten ir atgal	Į šventę suvažiavo visi giminaičiai. Kai žiūrovai suėjo į salę, šviesos užgeso. Kaip ji spėjo per dieną į Klaipėdą du kartus suvažinėti ?
už-	a) kryptis už ko nors b) kryptis į viršų c) trumpas apsilankymas; apsilankymas pakeliui	Berniukas užlindo už mamos. Kai užlipsite į antrą aukštą, pasukite į dešinę. Užlipome ant Gedimino kalno / į Gedimino kalną. Grįždamas namo užėjau į parduotuvę.

B) Ne judėjimo veiksmažodžių priešdėliai parodo veiksmo intensyvumą ir kiekybę (rezultatą).

Reikšmė	Pavyzdžiai	Pastabos
Laiko reikšmė: veiksmažodis, trunkantis tam tikrą laiką	<p>a) Trukmė: Atidirbau, šią savaitę būsiu laisvas. Ji visą gyvenimą ligoninėje išdirbo. Valandą jos pralaukė. Būk geras, palauk manęs.</p> <p>b) Akimirka (momentas): Nubudau / Prabudau penktą ir daugiau nebeužmigau. Vos paliesta mergaitė sukliko nesavu balsu. Ir kam čia žodyno prireikė.</p>	<p>Priešdėlio iš- vediniai reiškia dar ir sugebėjimą, galėjimą atlikti veiksmą. Priešdėlio pa- vediniai turi veiksmo trumpumo (mažybinę) reikšmę.</p> <p><i>Plg. sukliko (staigi veiksmo pradžia) ir klykė.</i></p>
Veiksmo pradžios reikšmė	<p>Po tos kelionės Julius apsirgo. Orui atšilus pražydo daugybė gėlių. Vėjo sujudinti sušlamėjo medžių lapai. Dirigentui mostelėjus orkestras užgrojo maršą.</p>	<p>Reiškia veiksmą, kuris prasideda ir tęsiasi.</p>
Mažybinė reikšmė	<p>Išgydyti močiutės neišgydė, tik truputį skaudamą koją apgydė. Jonas nugėrė gurkšnelį ir pastatė stiklinę ant stalo. Pakapojau malkų – vakarienei užteks. Duris šiek tiek pravėrė, o į vidų užėiti jis nediršo.</p>	
Intensyvumo reikšmė	<p>Visą dieną negalėjome atsidžiaugti – tas pasiūlymas buvo netikėtas, bet labai malonus. Tėvas privežė mums visokiausių gėrybių.</p> <p>Apsivilkęs jis buvo nudėvėtais drabužiais. Šios kriaušės pernokusios, nelabai skanios. Kaip tik todėl prarado ją: užkankino isteriškais įtarinėjimais ir priekaištais.</p> <p>Sūnus tėvus praugo. Tėvas taip užšaukė, kad tuoj visi ginčytis nustojo.</p>	<p>Priešdėlių at-, pri- vediniai rodo, kad veiksmas vyksta ne tik intensyviai, bet ir iki soties.</p> <p>Priešdėlių nu-, per-, už- vediniai rodo veiksmo perteklių, viršijimą, kuris dažnai nemalonus.</p> <p>Priešdėlių pra-, nu-, už- vediniai turi lyginamąjį požymį: rodo, kad jų reiškiamu veiksmu kas pralenkiama, nurungiama.</p>
Pakartotinis veiksmas	<p>Buvo nuspręsta Valdovų rūmus atstatyti. Sienas reikės perdažyti.</p>	<p>Nusakomas veiksmo atlikimas iš naujo arba kiek kitaip.</p>
Sugebėjimas atlikti veiksmą	<p>Sunku tokią mažą detalę įžiūrėti. Ne visada jai pavykdavo aukštas natas išdainuoti. Pirmaisiais mėnesiais kūdikiai negali galvos nulaikyti.</p>	

DALYVIAI

DALYVIŲ LINKSNIAVIMAS

VEIKIAMOJI RŪŠIS

Esamasis laikas

Padaroma iš esamojo laiko kamieno:

- dirba → dirbąs / dirbantis, dirbanti
- laukia → laukiąs / laukiantis, laukianti
- myli → mylįs / mylintis, mylinti
- rašo → rašąs / rašantis, rašanti

Vienaskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbąs / dirbantis, mylįs / mylintis	dirbanti, mylinti
K. (Gen.)	ko?	dirbančio, mylinčio	dirbančios, mylinčios
N. (Dat.)	kam?	dirbančiam, mylinčiam	dirbančiai, mylinčiai
G. (Acc.)	ką?	dirbantį, mylintį	dirbančią, mylinčią
Įn. (Instr.)	kuo?	dirbančiu, mylinčiu	dirbančia, mylinčia
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbančiame, mylinčiame	dirbančioje, mylinčioje

Daugiskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbą / dirbantys, mylį / mylintys	dirbančios, mylinčios
K. (Gen.)	ko?	dirbančių, mylinčių	dirbančių, mylinčių
N. (Dat.)	kam?	dirbantiems, mylintiems	dirbančioms, mylinčioms
G. (Acc.)	ką?	dirbančius, mylinčius	dirbančias, mylinčias
Įn. (Instr.)	kuo?	dirbančiais, mylinčiais	dirbančiomis, mylinčiomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbančiuose, mylinčiuose	dirbančiose, mylinčiose

Būtas is kartinis laikas

Padaroma iš būtojo laiko kamieno:

- dirbø → dirbęs, dirbusi
- laukė → laukęs, laukusi
- mylėjo → mylėjęs, mylėjusi
- rašė → rašęs, rašiusi

Vienaskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbęs, rašęs	dirbusi, rašiusi
K. (Gen.)	ko?	dirbusio, rašiusio	dirbusios, rašiusios
N. (Dat.)	kam?	dirbusiam, rašiusiam	dirbusiai, rašiusiai
G. (Acc.)	ką?	dirbusį, rašiusį	dirbusią, rašiusią
Jn. (Instr.)	kuo?	dirbusiu, rašiusiu	dirbusia, rašiusia
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbusiame, rašiusiame	dirbusioje, rašiusioje

Daugiskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbę, rašę	dirbusios, rašiusios
K. (Gen.)	ko?	dirbusių, rašiusių	dirbusių, rašiusių
N. (Dat.)	kam?	dirbusiems, rašiusiems	dirbusioms, rašiusioms
G. (Acc.)	ką?	dirbusius, rašiusius	dirbusias, rašiusias
Jn. (Instr.)	kuo?	dirbusiais, rašiusiais	dirbusiomis, rašiusiomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbusiuose, rašiusiuose	dirbusiose, rašiusiose

Būtas is dažninis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno:

- dirbti → dirbdavęs, dirbdavusi

Vienaskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbdavęs	dirbdavusi
K. (Gen.)	ko?	dirbdavusio	dirbdavusios
N. (Dat.)	kam?	dirbdavusiam	dirbdavusiai
G. (Acc.)	ką?	dirbdavusį	dirbdavusią
Jn. (Instr.)	kuo?	dirbdavusiu	dirbdavusia
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbdavusiame	dirbdavusioje

Daugiskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbdavę	dirbdavusios
K. (Gen.)	ko?	dirbdavusių	dirbdavusių
N. (Dat.)	kam?	dirbdavusiems	dirbdavusioms
G. (Acc.)	ką?	dirbdavusius	dirbdavusias
Įn. (Instr.)	kuo?	dirbdavusiais	dirbdavusiomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbdavusiuose	dirbdavusiose

Būsimasis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno:

- dirbti → dirbsiąs, dirbsianti

Vienaskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbsiąs	dirbsianti
K. (Gen.)	ko?	dirbsiančio	dirbsiančios
N. (Dat.)	kam?	dirbsiančiam	dirbsiančiai
G. (Acc.)	ką?	dirbsiantį	dirbsiančią
Įn. (Instr.)	kuo?	dirbsiančiu	dirbsiančia
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbsiančiame	dirbsiančioje

Daugiskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	dirbsią	dirbsiančios
K. (Gen.)	ko?	dirbsiančių	dirbsiančių
N. (Dat.)	kam?	dirbsiantiems	dirbsiančioms
G. (Acc.)	ką?	dirbsiančius	dirbsiančias
Įn. (Instr.)	kuo?	dirbsiančiais	dirbsiančiomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	dirbsiančiuose	dirbsiančiose

DALYVIŲ LINKSNIAVIMAS

NEVEIKIAMOJI RŪŠIS

Esamasis laikas

Padaroma iš esamojo laiko kamieno:

- dirba → dirbamas, dirbama
- laukia → laukiamas, laukiama
- myli → mylimas, mylima
- rašo → rašomas, rašoma

Būtasasis laikas

Padaroma iš bendraties kamieno:

- dirbti → dirbtas, dirbta
- laukti → lauktas, laukta
- mylėti → mylėtas, mylėta
- rašyti → rašytas, rašyta

Vienaskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	laukiamas, rašytas	laukiama, rašyta
K. (Gen.)	ko?	laukiamo, rašyto	laukiamos, rašytos
N. (Dat.)	kam?	laukiamam, rašytam	laukiamai, rašytai
G. (Acc.)	ką?	laukiamą, rašytą	laukiamą, rašytą
Įn. (Instr.)	kuo?	laukiamu, rašytu	laukiama, rašyta
Vt. (Loc.)	kur? kame?	laukiamame, rašytame	laukiamoje, rašytoje

Daugiskaita

		Vyr. g.	Mot. g.
V. (Nom.)	kas?	laukiami, rašyti	laukiamos, rašytos
K. (Gen.)	ko?	laukiamų, rašytų	laukiamų, rašytų
N. (Dat.)	kam?	laukiamiems, rašytiems	laukiamoms, rašytoms
G. (Acc.)	ką?	laukiamus, rašytus	laukiamas, rašytas
Įn. (Instr.)	kuo?	laukiamais, rašytais	laukiamomis, rašytomis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	laukiamuose, rašytuose	laukiamose, rašytose

ĮVARDŽIUOTINIAI DALYVIAI

Vienaskaita

Vyriškoji giminė			
V. (Nom.)	kas?	miegamasis (kambarys)	rašomasis stalas; tikintysis
K. (Gen.)	ko?	miegamojo	valgomasis (kambarys)
N. (Dat.)	kam?	miegamajam	nekilnojamasis turtas
G. (Acc.)	ką?	miegamąjį	įtariamasis
Įn. (Instr.)	kuo?	miegamuoju	kaltinamasis
Vt. (Loc.)	kur? kame?	miegamajame	nešiojamasis kompiuteris

Moteriškoji giminė

V. (Nom.)	kas?	laukiam oji salė	rašom oji mašinėlė
K. (Gen.)	ko?	laukiam osios	įtariam oji
N. (Dat.)	kam?	laukiam ajai	
G. (Acc.)	ką?	laukiam ąją	kaltinam oji
Įn. (Instr.)	kuo?	laukiam ąja	mylim oji
Vt. (Loc.)	kur? kame?	laukiam ojoje	

Daugiskaita

Vyriškoji giminė

V. (Nom.)	kas?	miegam ieji	valgom ieji ledai
K. (Gen.)	ko?	miegam ųjų	tikint ieji
N. (Dat.)	kam?	miegam iesiems	
G. (Acc.)	ką?	miegam uosius	suaugus ieji
Įn. (Instr.)	kuo?	miegam aisiais	Tolim ieji Rytai
Vt. (Loc.)	kur? kame?	miegam uosiuose	

Moteriškoji giminė

V. (Nom.)	kas?	laukiam osios	gyvenam osios patalpos
K. (Gen.)	ko?	laukiam ųjų	
N. (Dat.)	kam?	laukiam osioms	
G. (Acc.)	ką?	laukiam ąsias	
Įn. (Instr.)	kuo?	laukiam osiomis	
Vt. (Loc.)	kur? kame?	laukiam osiose	

Plg.: **pirmasis** (pirmas), **antrasis** (antras) ...; Vasario **šešioliktoji**
manasis (manas), **tavasis** (tavas)...

SUDĖTINIAI LAIKAI

1) antrasis komponentas – veikiamasis būtojo laiko dalyvis

FORMOS	PAVYZDŽIAI
<p>aš esu buvęs / buvusi tu esi buvęs / buvusi jis yra buvęs ji yra buvusi</p> <p>mes esame buvę / buvusios jūs esate buvęs / buvusi // buvę / buvusios jie yra buvę jos yra buvusios</p> <p style="text-align: center;">buv-σ + -ęs, -usi, -ę, -usios (būti) pavalg-\acute{e} + -ęs, -iusi, -ę, -iusios (valgyti)</p>	<p>Ar ji yra buvusi Vilniuje?*</p> <p>Esu pavargęs, niekur nenorėčiau eiti.</p> <p>Čia kažkas yra kavą gėręs – puodelis neišplautas.*</p> <p>Aš jau kelis kartus esu buvęs Nidoje.</p> <p>Jis yra dirbęs ir padavėju, ir sargu, ir statybininku [plg.: Jis <i>dirbo</i>...]</p>
<p>aš buvau atėjęs / atėjusi tu buvai atėjęs / atėjusi jis buvo atėjęs ji buvo atėjusi</p> <p>mes buvome atėję / atėjusios jūs buvote atėjęs / atėjusi // atėję / atėjusios jie buvo atėję jos buvo atėjusios</p>	<p>Buvau vakar atėjęs, bet tavęs <u>neradau</u>.</p> <p>Po darbo buvau pavargęs, todėl <u>likau</u> namie.</p> <p>Kaip gerai, kad <u>nuėjau</u> į tą filmą, – tokios geros komedijos dar nebuvau mačiusi.*</p> <p>Kai jis <u>atnešė</u> knygą, mes jau buvome išėję.</p> <p>Anksčiau ši mintis į galvą nebuvo atėjusi.*</p> <p>Per pietus buvo užėjusi tavo draugė.*</p> <p>Ar anksčiau buvai skaitęs tą knygą?*[plg.: Ar anksčiau <i>skaitai</i>...]</p>
<p>aš būdavau pavalgęs / pavalgiusi tu būdavai pavalgęs / pavalgiusi jis būdavo pavalgęs ji būdavo pavalgiusi</p> <p>mes būdavome pavalgę / pavalgiusios jūs būdavote pavalgęs / pavalgiusi // pavalgę / pavalgiusios jie būdavo pavalgę jos būdavo pavalgiusios</p>	<p>Kai <u>ateidavo</u> mokytojas, ji jau būdavo pavalgiusi.*</p> <p>Kai <u>grįždavo</u> tėvai, vaikai jau būdavo atsigulę.</p> <p>Kai būdavo pavargęs, niekur <u>neidavo</u>.</p>
<p>aš būsiu pavalgęs / pavalgiusi tu būsi pavalgęs / pavalgiusi jis bus pavalgęs ji bus pavalgiusi</p> <p>mes būsime pavalgę / pavalgiusios jūs būsite pavalgęs / pavalgiusi // pavalgę / pavalgiusios jie bus pavalgę jos bus pavalgiusios</p>	<p>Kai <u>grįšiu</u>, jos tikriausiai jau bus pavalgiusios.</p> <p>Jaučiu dūmų kvapą – ar tik nebus pyragas sudegęs?* [spėjimas]</p> <p>Šviesa užgesinta – ar nebus tik vaikai užmigę?*</p>

<p>aš būčiau pavalgęs / pavalgiusi tu būtum pavalgęs / pavalgiusi jis būtų pavalgęs ji būtų pavalgiusi</p> <p>mes būtu(mė)me pavalgę / pavalgiusios jūs būtu(mė)te pavalgęs / pavalgiusi // pavalgę / pavalgiusios jie būtų pavalgę jos būtų pavalgiusios</p>	<p>Jei nebūčiau įstojusi į Muzikos akademiją, būčiau išvykusi iš Lietuvos. [praeitas!]</p> <p>Jei būtum stropiai mokėsis, egzaminus būtum geriau išlaikęs.</p> <p>Jei Kamilis nebūtų atvykęs į Vilnių, <u>mokytųsi</u> Varšuvoje.</p>
<p>tu būk pasiruošęs / pasiruošusi</p> <p>mes būkime pasiruošę / pasiruošusios jūs būkite pasiruošęs / pasiruošusi // pasiruošę / pasiruošusios</p>	<p>Būk pasiruošęs, bet nelįsk į akis.**</p> <p>Vyrai, būkime susikaupę.**</p> <p>Būkite pasiruošę netikėtoms kliūtims...**</p>

2) antrasis komponentas – veikiamasis esamojo laiko dalyvis

FORMOS	PAVYZDŽIAI
<p>aš buvau beskambinąs / beskambinanti tu buvai beskambinąs / beskambinanti jis buvo beskambinąs ji buvo beskambinanti</p> <p>mes buvome beskambiną / beskambinančios jūs buvote beskambinąs / beskambinanti // beskambiną / beskambinančios jie buvo beskambiną jos buvo beskambinančios</p> <p style="text-align: right;">be- + skambin-a + ąs, -anti, -ą, -ančios</p>	<p>Ji jau buvo bepradedanti groti, kai įėjo tėvas.*</p> <p>Aš buvau beeinąs iš namų, bet pradėjo lyti ir turėjau likti namie.</p>

3) antrasis komponentas – neveikiamasis esamojo laiko dalyvis

FORMOS	PAVYZDŽIAI
<p>aš esu mylimas / mylima tu esi mylimas / mylima jis yra mylimas ji yra mylima</p> <p>mes esame mylimi / mylimos jūs esate mylimas / mylima // mylimi / mylimos jie yra mylimi jos yra mylimos</p> <p style="text-align: right;">giria + mas, -ma, -mi, -mos myli + mas, -ma, -mi, -mos rašo + mas, -ma, -mi, -mos</p>	<p>...sostinėje [yra] kuriama meninė instaliacija „Gyvybės sodas“...</p> <p>Lietuvoje per dieną [yra] išsiunčiama 26 milijonai trumpųjų žinučių...</p> <p>Žmogus laimingas, kai myli ir (yra) mylimas.</p> <p>Vidurinėse mokyklose mokoma dirbti kompiuteriais...**</p>
<p>aš buvau mylimas / mylima tu buvai mylimas / mylima jis buvo mylimas ji buvo mylima</p> <p>mes buvome mylimi / mylimos jūs buvote mylimas / mylima // mylimi / mylimos jie buvo mylimi jos buvo mylimos</p>	<p>Ji buvo visų mylima.</p> <p>Vaikai nebuvo lepinami.</p> <p>Ar buvote kada nors be pagrindo giriama?</p> <p>Buvo mokoma naudotis internetu...**</p> <p>Visada buvau mokoma užuojautos kitam...**</p>

<p>aš būdavau giriamas / giriama tu būdavai giriamas / giriama jis būdavo giriamas ji būdavo giriama</p> <p>mes būdavome giriami / giriamos jūs būdavote giriamas / giriama // giriami / giriamos jie būdavo giriami jos būdavo giriamos</p>	<p>Kartais ir jis būdavo giriamas.</p> <p>Darbai būdavo pradkami ir baigiami laiku.</p>
<p>aš būsiu giriamas / giriama tu būsi giriamas / giriama jis bus giriamas ji bus giriama</p> <p>mes būsime giriami / giriamos jūs būsite giriamas / giriama // giriami / giriamos jie bus giriami jos bus giriamos</p>	<p>Kariotiškių benamius bus bandoma integruoti į darbo rinką.</p> <p>Didelis dėmesys bus skiriamas studijų finansavimo klausimams...</p> <p>„Olimpo“ sporto mokykloje bus mokoma pratimų stuburui stiprinti...**</p>
<p>aš būčiau giriamas / giriama tu būtum giriamas / giriama jis būtų giriamas ji būtų giriama</p> <p>mes būtų(mė)me giriami / giriamos jūs būtų(mė)te giriamas / giriama // giriami / giriamos jie būtų giriami jos būtų giriamos</p>	<p>...vadovai buvo suinteresuoti, kad būčiau kviečiamas rinktinėn.**</p> <p>Tėvai pageidavo, kad būtų mokoma valstybinės kalbos.</p> <p>Visi stebėtusi, jei jis būtų giriamas.</p>
<p>tu būk nepalaužiamas / nepalaužiama</p> <p>mes būkime nepalaužiami / nepalaužiamos jūs būkite nepalaužiamas / nepalaužiama // nepalaužiami / nepalaužiamos</p>	<p>...akcijos „Matyk ir būk matomas“ metu numatytos įvairios priemonės...**</p> <p>...būk nepalaužiamas...**</p>

4) antrasis komponentas – neveikiamasis būtojo laiko dalyvis

FORMOS	PAVYZDŽIAI
<p>aš esu pakviestas / pakviesta tu esi pakviestas / pakviesta jis yra pakviestas ji yra pakviesta</p> <p>mes esame pakviesti / pakviestos jūs esate pakviestas / pakviesta // pakviesti / pakviestos jie yra pakviesti jos yra pakviestos</p>	<p>Susitikime [yra] aptartas tolesnis pasirengimas mokslo ir studijų reformai.</p> <p>SMS žinučių siuntimui pirmąjį pusmetį išleista 72,3 mln. litų.</p> <p>Vilniaus universiteto rektoriumi perrinktas akademikas B. Juodka.</p>
<p>(pa)kvies-ti + tas, -ta, -ti, -tos (pa)gir-ti + tas, -ta, -ti, -tos (per)skaity-ti + tas, -ta, -ti, -tos</p>	<p>Dotnuvos mokykla atnaujinta už daugiau kaip 5 mln. litų.</p> <p>Tas darbas jau atliktas.</p>

aš buvau pakviestas / pakviesta
tu buvai pakviestas / pakviesta
jis buvo pakviestas
ji buvo pakviesta

Į gimtadienį **buvo pakviesti** visi,
bet atėjo tik artimiausi draugai.

mes buvome pakviesti / pakviestos
jūs buvote pakviestas / pakviesta // pakviesti / pakviestos
jie buvo pakviesti
jos buvo pakviestos

aš būdavau pakviestas / pakviesta
tu būdavai pakviestas / pakviesta
jis būdavo pakviestas
ji būdavo pakviesta

Jei **būdavo pakviesta**, ji visada
ateidavo, bet *nekviečiama* niekur
niekada nėjo.

mes būdavome pakviesti / pakviestos
jūs būdavote pakviestas / pakviesta // pakviesti / pakviestos
jie būdavo pakviesti
jos būdavo pakviestos

aš būsiu pakviestas / pakviesta
tu būsi pakviestas / pakviesta
jis bus pakviestas
ji bus pakviesta

Todėl naujos studijų įmokos *nebus*
įvedamos tol, kol **nebus sukurta**
jas visiškai kompensuojanti
lengvatinių paskolų sistema.

mes būsime pakviesti / pakviestos
jūs būsite pakviestas / pakviesta // pakviesti / pakviestos
jie bus pakviesti
jos bus pakviestos

Tikimės, kad ir mes **būsime**
pakviestos į šią šventę.

aš būčiau buvęs pakviestas / būčiau buvusi pakviesta
tu būtum buvęs pakviestas / būtum buvusi pakviesta
jis būtų buvęs pakviestas
ji būtų buvusi pakviesta

Jei **būtų buvusi pakviesta**, ji būtų
atėjusi.

Jei namas **būtų buvęs pastatytas**,
jie jau būtų persikraustę.**

mes būtų(mė)me buvę pakviesti / ... buvusios pakviestos
jūs būtų(mė)te buvęs pakviestas / ... buvusi pakviesta //
... buvę pakviesti / ... buvusios pakviestos
jie būtų buvę pakviesti
jos būtų buvusios pakviestos

tu būk pasveikintas / pasveikinta

...būk pasveikinta, vėtra, **būk**
palaimintas, mūsų lietuviškas
atkaklume...**

mes būkime pasveikinti / pasveikintos
jūs būkite pasveikintas / pasveikinta // pasveikinti / pasveikintos

* pavyzdžiai iš M. Ramonienės ir J. Pribušauskaitės „Praktinės kalbos gramatikos“ (Vilnius, 2003)

** pavyzdžiai iš Lietuvių kalbos tekstyno (www.tekstynas.vdu.lt)

Elvyra Petrašiūnienė

GRAMATIKOS PRATIMAI

B2/C1 lygių lietuvių kalbos
gramatikos mokymosi sąsiuvinis
I dalis

Redagavo

Dalia Blažinskaitė

Korektūrą atliko

Rita Urbonaitė

Viršelio dailininkas ir maketuotojas

Laimis Kosevičius

Tiražas 200 egz.

Išleido UAB „Eugrimas“

Kalvarijų 98-42, LT-08211 Vilnius

Tel./faks. (8 5) 273 3955, (8 5) 275 4754

El. paštas info@eugrimas.lt

www.eugrimas.lt

Spausdino UAB „Ciklonas“

J. Jasinskio g. 15, LT-01111 Vilnius